

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Jorgen Jensen</i> (Danimarka) Uluslararası dayanışmanın itici güçleri	3
<i>Dan Tloome</i> (Güney Afrika) Pretorya rejiminin çirkin oyunu	15
<i>Jose Maria Lanao</i> (Arjantin) Arjantin işçi sınıfındaki değişiklikler	24
• Dünyadaki gelişmelerin kritik bir aşamasında	35
<i>Manauri Muttetuwegama</i> (Sri Lanka) Kadınların kendilerine güvenlerini pekiştirmek için	56
<i>Heinz Jung</i> (FAC) 1980'ler kapitalizminin özellikleri	60
• Ürdün'de baskı ve teröre son verilmelidir	71
	1

<i>Jose Lava</i> (Filipinler)	
Filipinler: Yeni sömürgeciliğin çıkmaz sokağı	72
<i>Ed Hagg</i>	
İnsanlığın reddetmesi gereken nedir?	82
• Komünist gençlik örgütleri	87

ÖZEL SAYFALAR

• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Polonya Birleşik İşçi Partisi 10. Kongresi'ne mesajı	91
• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Yugoslavya Komünistleri Birliği 13. Kongresi'ne mesajı	92

«BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı

Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvador, Senegal, Sovyetler Birliği, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Suudi Arabistan, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSIYON TARİHİ: 30 Mayıs 1986

YAZIŞMA
ADRESLERİMİZ:

BOX 16367
S 10327
Stockholm
İSVEÇ

Stredisko pro rozsirovani tisku –
Yeni Çağ
Czechoslovakia
Praha 6, Thakurova 3

Uluslararası dayanışmanın itici güçleri

Jorgen Jensen

Danimarka Komünist Partisi (DKP) Başkanı

Günümüzde emperyalizme ve gericiliğe karşı, barış ve toplumsal ilerleme için savaşmada devrimci, demokratik, ilerici güçlerin enternasyonalist dayanışma ve işbirliğinin önemi kat kat artmıştır. Kökeni bakımından birbirinden farklı olan sosyal-politik hareketler arasındaki eylem birliği, dünya devrimci sürecinin gelişmesinin, sermayenin karşı saldırılarını püskürtmenin, dünya barışını korumanın çok daha gerekli bir koşulu olmaktadır.

Burjuva ideologları ve politikacıları, birliğin, tüm öteki devrimci ve demokratik güçleri kendi etrafında toparlayan uluslararası işçi sınıfına ne denli büyük bir güç kazandırdığını çok iyi anlıyorlar. Bunun için tekelci burjuvazi bir yandan antiemperyalist dayanışmanın güçlenmesi sürecini engellemeye, çeşitli ülkelerin emekçilerini bölmeye, uluslararası komünist hareketi zayıflatmaya çabılıyor, öte yandan da antikomünist «haçlı seferi»nin bayrağı altında kapitalist dünyayı birleştirmeye, emperyalist gericiliğin eylemlerini dünya ölçüsünde uyumlaştırmaya çalışıyor. Sosyalizmi «tarihin bir yangın yerine» dönüştürmek, gelişmekte olan ülkelerde yenisömürgeci sistemin devamını sağlamak, kapitalist devletlerde işçi ve sendika hareketine darbe indirmek, emekçileri silahlanma yarışının, bunalımların, bilimsel-teknik devrim sonucunda üretim alanında yapılan yeni düzenlemelerin tüm yükünü ses çıkarmadan taşımaya zorlamak gibi sınıfsal içerikli amaçlar ortaya atılıyor.

Uluslararası işçi sınıfı kendi çıkarlarını savunurken, aynı zamanda tüm ilerici insanlığın çıkarları için de savaşıyor. O, halkların ulusal kurtuluş hareketlerine destek veriyor, demokratik hak ve özgürlükleri savunuyor, gericiliğe, faşizme ve neofaşizme karşı çıkıyor, Emperyalizmin saldırgan

çıkışlarına karşı koymada, bir nükleer yıkımın, toptan yokolma tehlikesini önlemede, silahlanma yarışına son verecek, silahsızlanmayı sağlayacak, barışı ve güvenliği güçlendirecek önlemlerin alınmasını sağlamada işçi sınıfına belirleyici bir rol düşüyor. Bu ödevler etrafında süregiden savaşım işçi sınıfına tüm bağlaşıklarıyla işbirliği yapması için, ortak çıkışlar ve eylem birliğinin sosyal ve coğrafi çerçevesinin genişlemesi için geniş olanaklar sağlıyor.

İşçilerin, öteki ülkelerdeki sınıf kardeşleriyle dayanışmasının temelinde çıkar ortaklığı yatmaktadır. Tarihsel deneyimin gösterdiği gibi, proleter enternasyonalizmi işçi sınıfının, uluslararası komünist hareketin güçlü ve denenmiş bir silahıdır. Proleter enternasyonalizminin nesnel önemi, tüm dünyadaki işçilerin sınıf düşmanının ortak oluşundan ve bu ortak sınıf düşmanının kendi konumlarını koruyabilmek için yürüttüğü savaşımın uluslararası karakter taşımasından ileri gelmektedir. V. İ. Lenin'in daha 19. yüzyılın sonlarında yaptığı şu saptama bugün de önemini ve güncelliğini korumaktadır: «... işçiler üzerinde egemenlik kurmuş olan kapitalistler sınıfının bu egemenliğinin tek bir ülkeyle sınırlı olmayışı tüm ülkelerin işçilerinin birleşmesini gerekli kılmaktadır... Sermayenin egemenliği uluslararasıdır. Bunun için, tüm ülkelerin işçilerinin kurtuluş uğrunda savaşımı uluslararası sermayeye karşı tüm işçilerin ancak birlikte mücadelesiyle başarıya ulaşabilir.»⁽¹⁾

Proleter enternasyonalizmi organik olarak, işçi sınıfının yaşamsal ve köklü çıkarlarını yansıtan komünist partilerinin eylemlerinin özünden kaynaklanmaktadır. Dayanışma ülküsü komünist partilerin karşılıklı ilişkilerini, onlar arasındaki bağların ve işbirliğinin karakterini belirliyor. Uluslararası komünist hareketin bütün tarihi proleter enternasyonalizminin gelişmesiyle, işçi sınıfının devrimci partileri arasındaki eylem birliğinin artıp güçlenmesiyle sıkı sıkıya bağlıdır. K. Marks ve F. Engels'in vurguladıkları gibi, «çeşitli ülkelerden proleterlerin savaşımında komünistlerin, hangi ulustan olursa olsun, tüm proleteryanın çıkarlarını ön plana çıkarmaları ve savunmaları...»⁽²⁾ onları, öteki işçi partilerinden ayırdeden başlıca özelliği oluşturmaktadır.

Marxizmin temel belgesi olan ve «tüm ülkelerin proleterleri birleşiniz!» belgisiyle sona eren «Komünist Partisi Manifestosu»nun özünü, ruhunu proleter enternasyonalizmi oluşturmaktadır. Manifesto'nun bu belgisinde, proleteryanın kapitalist sömürü sistemine karşı, sosyalist toplum düzenini yaratmak için savaşımında güçlü bir silah olarak, proleter enternasyonalizminin sınıfsal niteliği en özlü bir biçimde ifade edilmiştir.

(1) V. İ. Lenin. Tüm Yapıtlar, c. 2, s. 97-98 (Sosyal-Demokrat Parti'nin Program Taslağı ve Açıklamalar'dan).

(2) K. Marks ve F. Engels. Yapıtlar, c. 4, s. 437 («Komünist Partisi Manifestosu»ndan).

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin etkisi, dünyanın ilk sosyalist devletin kurulması aynı zamanda proleter enternasyonalizminin de zaferi olmuş, proleter enternasyonalizminin ilkeleri ilk sosyalist devletin iç ve dış politikasının temelini oluşturmuştur. Sovyetler Birliği'nin şahsında tüm dünya emekçileri devrimci hareketin sarsılmaz bir kalesine, sosyal ve ulusal kurtuluş uğrunda yürüttükleri savaşta etkin bir destek kaynağına sahip oldular. Aynı zamanda sosyalizmin zafer kazandığı ülkeler tüm emekçilerin uluslararası dayanışması yeni toplum düzeninin yerleşmesine yardım etti.

O yıllarda kurulan Danimarka Komünist Partisi (DKP), daha ilk günden ilkel enternasyonalist konularda yer aldı. Danimarka komünistleri Komünist Enternasyonal'in 1920'deki İkinci Kongresi'nden itibaren, komünist partilerinin bu uluslararası birliğinin çalışmalarına katıldı. Onlar, o dönemin savaşkan çağrısı olan devrimci Sovyet Rusya'yı desteklemeyi, sosyalist toplumu emperyalizmin her türlü saldırısına karşı savunmayı yürekten benimsediler. Öteki kapitalist ülkelerde olduğu gibi, Danimarka'da «Sovyet Rusya'dan elinizi çekin!» belgisi altında o dönemde emekçilerin gerçekleştirdikleri yığınsal eylemlerde komünistlerin payı hiç te az değildi. 1921 yazında Moskova'yı ziyaret eden, ülkeyi zayıf düşüren emperyalist savaş ve iç savaştan sonraki olağanüstü ağır koşullara karşı kapitalistlerin ve toprak ağalarının bulunmadığı yeni yaşamın nasıl kurulmakta olduğunu gözleriyle gören DKP delegasyonu üyeleri Danimarka komünistlerinin devrimci tavrını ve proleter dayanışma duygularını parlak bir biçimde dile getirdiler. Delegasyon üyeleri «Danimarka Komünistleri Rusya'yı Anlatıyor» başlıklı broşürde Rusya işçileri hakkında şöyle yazıyorlardı: «İstirap ve acılar onları birer kahraman yapmıştır. Onlar, işçi sınıfının kendi kurtuluşu için yürüttüğü tarihsel savaşın öncüsü oldukları bilinciyle hareket ederek, tüm güçlülere eşi görülmedik bir dayanıklılıkla göğüs geriyorlar.» Sovyet ülkesinde zafere ulaşan proletaryanın komünist ülkelerini paylaşan Danimarka komünistleri, Sovyet Rusya'ya yaptıkları geziden sonra şu kesin sonuca varıyorlardı: «Bu çabaları, çürüyen ve kokuşmuş kapitalist sistemi alaşağı etmek yoluyla desteklemek, kendimizi kapitalizmin ezgisinden kurtarmak ve kendimiz için, çocuklarımız ve torunlarımız için elverişli koşullar yaratmak tüm dünya işçi sınıfının boyun borcudur.»⁽³⁾

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi sadece kapitalist devletlerdeki emekçileri devrimcileştirmekle kalmadı, aynı zamanda sömürge ve bağımlı ülkelerde ezilen yığınları harekete geçirdi. Onların savaşımı, doğrudan proleter amaçlar gütmese de, emperyalizme karşı yönelik olduğu için, işçi sınıfının çıkarlarıyla birleşiyordu. Ulusal kurtuluş hareketindeki hızlı yükseliş komünistlerin geleneksel belgisine önemli bir ilave yapmış ve

⁽³⁾ Danske Komünister om Rusland. Kopenhagen. 1921, s. 29.

bu belginin içeriği şöyle olmuştur: «Tüm ülkelerin proleterleri ve ezilen halkları birleşiniz!» Ulusal kurtuluş hareketi dünya devrimci sürecinin önemli akımlarından biri oldu.

Günümüzde hangi eğilimlerin ve etkenlerin emekçilerin uluslararası dayanışmasını politik pratiğin ayrılmaz parçası ve gerekli ögesi yaptığını, bir göz atmak yararlıdır. Son birkaç on yıllık dönemde dünyada ekonomik, sosyal ve kültürel alanlardaki enternasyonalleşme süreçleri önemli ölçüde hızlanmıştır. Üretici güçlerin gelişmesi halklar arasında temasların sürekli gelişmesini de beraberinde getirmekte, halklar arasında diyalog ve karşılıklı bağlar kurulmasına yardım etmektedir. Bilimsel-teknik devrim ekonomik yaşamın enternasyonalleşmesine büyük bir ivme kazandırmış, üretimin daha da toplumsallaşmasını gerekli kılmıştır. Sosyalist ülkelerde bu süreçler yeni toplum düzeninin daha da güçlenmesini, halkların birbirine yakınlaşmasını sağlamakta, emekçilerin çıkarlarına hizmet için kullanılmaktadır.

Kapitalizm koşullarında ise, aynı nesnel eğilimleri tekelci burjuvazi kendi dar amaçları için kullanmaya çalışmaktadır. Uluslarötesi tekellerin faaliyetleri bunun bir kanıtıdır. Bu tekeller çerçevesinde sermaye yoğunlaşması devlet sınırlarını çoktan aşmıştır. Bunların etki alanları pek çok bölgeyi içine almakta, örneğin ABD'nin «International Business Machines» (IBM) tekelinin, Danimarka da dahil, 80 ülkede şubesi bulunmakta ve sırf ekonomik alanlarla sınırlı kalmamaktadır. Çeşitli ülkelerin emekçilerini birbirine düşürmeye çalışan tekelci sermayenin işçi düşmanı politikasında gözlenen yeni çizgiler BM ile sıkı sıkıya bağlıdır. Bu korporasyonların faaliyetleri emekle sermaye arasındaki çelişkileri daha da keskinleştirmekte, burjuvazinin yürüttüğü sınıf savaşımına giderek daha çok uluslararası karakter kazandırmaktadır.

Tekelci devlet kapitalizmi aşamasında kapitalist sistem içinde, hem üretici güçlerin gelişmesi hem de tekellerin daha fazla kâr elde etme hırısının teşvik ettiği bütünleşme (entegrasyon) süreçleri aktifleşmektedir. Uluslararası sermayenin çıkarları doğrultusunda faaliyet yürüten «Ortak Pazar» bunun tipik bir örneğidir.

Tekelci burjuvazinin kendi güçlerini birleştirme yönündeki çabaları elbette sadece ekonomik değil, aynı zamanda politik nedenlerden kaynaklanıyor. Burjuvazi, tüm çelişkilere rağmen, her şeyden önce kapitalist sistemi devam ettirebilmek, sosyalizme, işçi hareketine, demokratik ve kurtuluş hareketlerine karşı savaşmak için kendi eylemlerini koordine etmeye çalışıyor. NATO ve AET gibi, mevcut politik uyum sağlama merkezlerine ek olarak, emperyalizmin genel sınıfsal stratejisi çerçevesinde yeni biçimler geliştiriliyor ve uygulanıyor. Burada sözkonusu olan, önde gelen kapitalist ülkeler liderlerinin yıllık buluşmalarıdır, «Üçlü Komisyon»un faaliyetleridir. Bu «Üçlü Komisyon» çerçevesinde ABD, Japonya

ve Batı Avrupa tekellerinin ve hükümetlerinin temsilcileri tavsiye paketleri hazırlıyor ve bu «tavsiyeler», kural olarak, daha sonra resmi politika-kada dikkate alınıyor.

Emekçilerin enternasyonal savaşımı da yeni yeni gelişmeler kaydetmektedir. Son zamanlarda ulusal boyutlarda çözülemeyen, emperyalistlerin «güç konumu»ndan hareket ederek çözümler dayatma yöntemlerine karşı koyan, uluslararası işbirliğini gerektiren sorunlar giderek ön plana çıkıyor. Bu sorunlar nükleer yıkımın önüne geçilmesi, yeryüzünde yaşamın ve uygarlığın toptan yokolmaktan kurtarılması, çevrenin korunması; hastalıklara, açlığa, okuma-yazma bilmezliğe karşı etkili savaşılması; eşit haklılığa ve adalete dayalı yeni uluslararası ekonomik ilişkilerin kurulması sorunlarıdır. Burjuva politikacıları ülkelerin ve halkların «genel karşılıklı etkilenmesi»nden sözetseler de, kapitalizm tüm insanlığın önünde duran global sorunların çözümü için halkların ve ülkelerin güçlerini birleştirmelerini engellemektedir.

Toplumsal yaşamın enternasyonalleşmesi süreçlerine bir kuşbakışı bile, günümüzde işçi sınıfının, komünist partilerinin uluslararası işbirliğine, tüm devrimci ve demokratik güçlerin dayanışmasına olan gereksinimin ne denli arttığını kavramaya yeterlidir. Toplumsal yaşamın ve uluslararası işbirliğinin olgunlaşmış sorunlarının çözümü önemli ölçüde bu güçlerin antiemperyalist konumlardaki birlik ve beraberlik düzeyine, uyumlu eylemler yürütebilmesine bağlıdır.

Dün olduğu gibi bugün de, enternasyonalizmin çekirdeğini işçi sınıfının uluslararası dayanışması, tüm devrimci güçlerin eylem birliği ve karşılıklı işbirliği oluşturuyor. Danimarka komünistleri proleter enternasyonalizminin bu temel ilkesine kesinlikle sadık kalmışlardır. Danimarka Komünist Partisi'nin tarihinde zorlu ve aynı zamanda öğretici dönemler yaşandı. 1958'de sağcı revizyonistler parti içinde bölünmeye neden oldular. Onlar, burjuvazinin görüşüne göre, «namuslu ve gerçek Danimarkalı komünist» oldular ama o andan itibaren bunlar, komünist olma niteliklerini tamamen yitirdiler. Bunların oluşturduğu Sosyalist Halk Partisi sınıfsal konuları terketti, nüfusun kimi kesimlerinin ulusal duygularıyla oynamaya başladı. Tutarlı komünistlerin önüne şöyle bir soru çıktı: İlkelerden ödün vererek, uysal bir tutum takınarak revizyonistlerle uzlaşma yolu mu izlenecek, yoksa sınıfsal konularda kalmaya devam mı edilecek? Başka bir deyişle burada, proleter enternasyonalizmi ile sağcı revizyonistlerin yuvarlandığı antisovyetizm arasında bir seçim söz konusuydu. Ve bu seçim irkircimsiz proleter enternasyonalizminden yana oldu. Böylesi bir tutarlı ilkesellik sadece partinin kendi varlığını korumasını değil, aynı zamanda partinin ülkede önemli bir politik güç durumuna yükselmesini sağladı.

Bugün uygulayacağımız parti programının kabul edildiği DKP'nin 25. Kongresi (1976) şunu vurguladı: «Bizim ideolojimiz, komünistlerin tüm

güçlerini birleştirmelerinin temelini oluşturan proleter enternasyonalizmi ilkelerine dayanmaktadır.»⁽⁴⁾ Bu inanç programımızın, komünist partilerinin pratik eylemlerinin temelini oluşturan pek çok ilkesel saptamalarında ifadesini buluyor. DKP Programı'nda şöyle deniyor: «Partimiz, işçi sınıfı enternasyonalizmini dünya ölçüsünde kapitalizmden sosyalizme geçiş sürecinin belirleyici gücü olarak görüyor. Danimarka Komünist Partisi dünya komünist hareketi içinde, Marksizm-Leninizm ve işçi enternasyonalizmi temelinde komünist partilerinin birliğinin daha da güçlendirilmesinden yana çıkmaktadır. Bunun içindir ki partimiz, emperyalizme karşı savaşta komünist partileri arasında eylem birliğinin gelişmesine yardımcı oluyor, Marksist düşüncenin günümüzün yeni sorunlarına yanıt verecek biçimde yaratıcılıkla geliştirilmesini amaçlayan ortak tartışmalar düzenlemek yoluyla ideolojik birliğin pekiştirilmesine katkıda bulunuyor.»⁽⁵⁾

Danimarka komünistlerinin kardeş partilerin çoktarafli katılımıyla düzenlenen konferans ve toplantılarına aktif olarak katılması programın ruh ve özüne, komünistlerin inanç ve görüşlerine uygun düşüyor. Bunun somut örneklerinden biri olarak, Fransız Komünist Partisi'nin girişimiyle geçen yılın yazında Paris'te, kapitalizmin sosyal-ekonomik bunalımının derinleşmesi koşullarında komünistlerin önünde duran ödevleri görüşmek amacıyla Avrupa kapitalist ülkelerinden bir dizi komünist ve işçi partisinin katılımıyla yapılan toplantı gösterilebilir. Kardeş partilerin kolektif yayın organı olan «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin sayfalarında sağlanan deneyim alış-verişine, teorik konuların ve yeni sorunların ele alınması olanaklarına da yüksek bir değer biçiyoruz.

Dün olduğu gibi bugün de enternasyonalizm, bizim için, reel sosyalizmle dayanışma demektir. Kapitalist dünyanın emekçileriyle sosyalist ülkeler emekçilerinin çıkarlarının ortak olduğuna ilişkin duyguyu sarsma, bu duygunun pratik eylemlere dönüşmesini engelleme isteği emperyalist burjuvazinin en çok arzuladığı bir şeydir. Sosyalizme, bütün komünist harekete karşı savaşta antisovyetizm, dün olduğu gibi bugün de, burjuvazinin başlıca silahıdır, antikomünist ideoloji ve politikada antisovyetizm köşebaşını tutmaktadır. Emperyalist gericiliğin, Sovyetler Birliği'ne karaçalma girişimleriyle, aslında bir bütün olarak sosyalizmin etkisini azaltmayı, komünizm ülkülerinin halk yığınları arasındaki çekici gücünü zayıflatmayı amaçladığını görmemek olanaksızdır.

SSCB kuruluşu beri burjuva propagandası, sosyalizm kuruculuğunun sorunlarını çarpıtmaya, Sovyetler Birliği'nin üstesinden gelmeye çalıştığı ve büyümenin yarattığı olağan zorlukları abartmaya, Sovyet ekonomisinde «bunalımlar» icat etmeye çalışıyor, bunlarla uğraşiyor. Bununla

(4) Danske kommunistiske Partis 25. kongres, Tiden, 1977, s. 25.

(5) Danske kommunistiske Partis 25. kongres, Tiden, 1977, s. 74-75.

sadece, sosyalizmin olanakları ve üstünlükleri konusunda, sosyalizm kuruluşunda elde edilen deneyimden yararlanma konusunda kapitalist ülkeler emekçilerinde kuşku uyandırma hasapları yapılmıyor. Burjuvazi böyle bir propagandayla aynı zamanda emekçilerin dikkatlerini kapitalizmin çelişkilerinden kaynaklanan ve tekellerin politikasının yarattığı felaketlerden başka yerlere çekmeye çalışıyor, işçi sınıfını ve komünistleri toplumun öteki demokratik kesimlerinden yalıtılmak istiyor, onları sosyalizm uğrunda devrimci savaşımdan vazgeçirmeye çalışıyor. Emekçilerin sosyal kurtuluş için verdikleri mücadelenin çıkarları antisovyetizme kararlılıkla karşı çıkılmasını, burjuva propagandasının iftira, karalama ve yalanlarına karşı reel sosyalizmin savunulmasını gerekli kılıyor.

Yeni toplum düzeninin, ilk önce Sovyetler Birliği'nde, daha sonra da öteki sosyalist ülkelerde kuruluşu, elbette engelsiz, pürüzsüz olamazdı ve olmadı da. Elbette güçlüklerle karşılaşılacak, çelişkiler belirecekti, ama bunları aşmak, çözmek için de ardıcıl çaba harcanaktı, harlandı da. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nden buyana sosyalizmin gelişip güçlenmesini engellemek her türlü araç ve yöntemle başıvuran emperyalist devletlerin baskı ve saldırıları hiç te az zorluklar yaratmadı. Ama gene de, bütün bunlara karşın sosyalizm, insanlığın ilerlemesinde kapitalizme kıyasla daha yüksek bir aşamayı simgeleyen bu yeni toplum düzeni, bir bütün olarak, büyük başarılar elde etti, sosyal-ekonomik, politik, ideolojik ve kültürel alanlarda üstünlüğünü gözler önüne serdi. Sovyet komünistlerince hazırlanan ve şimdi SBKP 27. Kongre kararları haline gelmiş bulunan, toplumun sosyal-ekonomik ve manevi gelişmesini hızlandırmayı amaçlayan program gerçekten devrimci bir karakter taşıyor, sosyalizm kurucularının tarihsel iyimserliğini yansıtıyor. Bu program, gerçeklere önyargısız bir yaklaşım gösterme yeteneğine sahip olan herkese, anti-sovyetizmin büyük yalanına rağmen, ilerici toplum düzeninin amaçlarını ve gelişme açınımlarını görme ve değerlendirme olanağı sağlıyor.

SBKP 27. Kongresi'nin yenilikçi kararları ışığında, açık ki, burjuva propagandası eski, kaba ve ilkel yöntemlerle Sovyet insanların yaşamını karalama işinde, Sovyet toplumunu demokratik olmayan, donuk, konformizme maruz kalan, bürokrasi, sansür vb. olumsuzlukların neredeyse hüküm sürdüğü bir toplummuş gibi gösterme çabalarında epey zorluk çekecektir. Böyle bir karikatürümsü tablo, elbette Batı'daki insanların ezici çoğunluğu tarafından tümüyle benimsenmiyor, ama bunun kimi öğeleri, kuşkusuz insanların bilincine yansiyordu. Burjuvazinin elindeki çağdaş yığınsal iletişim araçlarının insanlar üzerinde yaptığı etki küçümsemez. Ancak, bunların iddiaları Sovyet insanların giderek artan yaratıcı aktifliği ve girişimciliğiyle, sosyalist demokrasinin geniş ölçüler almasıyla, kendilerini gerçekten özgür hisseden insanlara özgü eleştiri ve özelleştirinin en geniş biçimde yaygınlaşmasıyla gitgide daha çok gelişiyor.

Burjuva propagandasının çarpıtmaya çalıştığı Sovyet toplumunun yaşamsal önemdeki pek çok sorununa Mihail Gorbaçov'un Fransız komünistlerinin yayın organı «L'Humanité» gazetesinin sorularına verdiği yanıtlarla ayrıntılı ve derinlemesine açıklık getirilmiştir. 27. Kongre'nin belgeleri, SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimi tüm dürüst insanları, tutarlı demokratları reel sosyalizm hakkındaki gerçeklerle silahlandırıyor. Bu gerçekleri yaymak komünistlerin, tüm ilerici güçlerin Lenin'in ülkesiyle dayanışmalarının önemli biçimlerinden birini oluşturuyor.

Sosyalist ülkelerin, en başta da Sovyetler Birliği'nin barışçı dış politikası burjuva propagandasının değişmez saldırı hedefi olmuştur. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nden hemen sonra piyasaya sürülen «Sovyet saldırganlığı» yalanı günümüze dek tüm antisovyet ve antikomünist kampanyaların özü olarak kalmaya devam ediyor. Barışın korunup geliştirilmesi, nükleer savaşın önlenmesi, silahlanma yarışına son verilmesi, yumuşama sürecine dönülmesi sorunlarında, bir yandan emperyalist politikanın insanlık düşmanı özünün, öte yandan da Sovyetler Birliği'nin, sosyalist topluluğun öteki ülkelerinin girişimlerinin tüm insanlığın çıkarına uygun düştüğünün açıkça görülmesi dünyadaki gerici güçlerin hiç te hoşuna gitmiyor. Kanımızca sosyalizmin barışçı girişimlerinin desteklenmesi ve bunların yaygın biçimde propaganda edilmesi zorunluluğu işte buradan kaynaklanıyor.

İşte bu görev üzerinde, bize göre, daha ayrıntılı durmak gerekiyor. Burjuva propagandası Sovyetler Birliği'nin barışçı önerilerini destekleyenleri her defasında yutseverlikten yoksun olmakla ve «Moskova'nın yanında yer almak»la suçlamaya kalkışıyor. Ve özellikle bu tür suçlamalar komünistlere, barış hareketi içinde yer alanlara karşı yöneltiliyor. Ne ki, Danimarka sosyal-demokratları da, Amerikan «Pershing-2» ve «Cruise» roketlerinin Avrupa'ya yerleştirilmesine karşı çıkmaya, Reagan'ın tüm insanlık için intihar anlamına gelen «Stratejik Savunma Girişimi»ni eleştirmeye başlayınca, sağcı burjuva politikacılarının gözünde «Moskova'nın uşakları»na dönüşüverdiler. Federal Almanya'nın aşırı tutucuları da, Batı Alman sosyal-demokratlarını, bu tür «günah»lardan ötürü yermeye, onları NATO'nun «güvenini yitirenler» olarak suçlamaya kalkışıyor.

Demek ki, «Yıldızlar savaşı» planını desteklemek, Washington'un dümen suyunda yürümek «yurtseverlik» oluyor; Amerikan atom roketlerinin Avrupa'ya yerleştirilmesini protesto etmek, Avrupa'nın ve tüm dünyanın nükleer ve kimyasal silahlardan arındırılmasına ilişkin önerileri desteklemek, bu öneriler sırf Sovyetler Birliği'nden, öteki sosyalist ülkelerden geldiği için, «yurtsever olmayan tutum» oluyor. Böylesine çarpık bir mantığı reddedenler, elbette, yalnız komünistler değildir, ama onlar bunun sınıfsal özünü herkesten daha iyi görüyor ve kavlıyorlar. Sosyalizmin barışçı girişimlerini desteklemekten geri durmak, aslında tekeli bur-

juvazinin antisovyet stratejisi karşısında gerilemek, savaş karşıtı ortak cepheyi zayıflatmak demektir.

Kapitalist ülkelerdeki geniş emekçi yığınlarının, sosyalizmi kurmakta olan halklara sempatisi günümüzde uluslararası yaşamın değişmez bir ögesi olmuştur. Onlar, Vietnam halkının ABD saldırısına karşı, ülkenin bölünmüşlüğüne son vermek için yürüttüğü savaşımı desteklemek amacıyla, Amerikan emperyalizminin saldırılarına karşı sosyalist Küba'yı savunmak amacıyla düzenlenen geniş uluslararası dayanışma kampanyaları için güç ve esin kaynağı oldular. Bugün bu sempati, sosyalizmin barışçı taarruzlarıyla, sosyalizmin sosyalekonomik gelişmesini hızlandırma planlarıyla dayanışma eylemlerine dönüşüyor.

Kapitalist ülkeler işçi sınıfının ve emekçilerinin önünde, kendi yaşamsal çıkarlarını ve haklarını, demokratik ve sosyal kazanımlarını savunmadaki ortak eylemlerin düzeyini ve etkinliğini daha da artırma ödevi duruyor. Bu, tekeli sermayenin, üretim alanındaki enternasyonalleşmenin nesnel sürecine dayanarak sömürüyü alabildiğine hızlandırdığı günümüz koşullarında çok daha gerekli oluyor. Kapitalist dünyada işleyelerin topluca yokedilmesini, işsizliğin sürekli artmasını da beraberinde getiren bilimsel-teknik devrim tüm emekçiler üzerinde ağır bir baskı aracı olarak kullanılıyor. Hangi ulustan olursa olsun kapitalist dünyanın emekçileri istihdamın sağlanması, çalışma koşullarının iyileştirilmesi, sosyal kazanımların savunulması gibi ortak sorunlarla karşı karşıya bulunuyor ve bu da ortak, paralel çıkışları gerekli kılıyor. Örneğin, bir dizi uluslarötesi tekel çerçevesinde uluslararası «eylem komiteleri» oluşturulmuş bulunuyor. Bu komiteler, çeşitli ülkelerdeki sendikaların tutumlarını ahenkleştiriyor, uluslarötesi tekelin pek çok ülkedeki işletmelerinde çalışan işçilerin çıkışlarını koordine ediyor. Karşılıklı enformasyon değiş-tokuşu ise, işletme yönetimleriyle yapılan toplu sözleşme görüşmelerinde işçi hak ve çıkarlarının daha iyi savunulmasını sağlıyor. Uluslarötesi tekelin herhangi bir işletmesinde greve gidilmesi durumunda, aynı tekelin öteki ülkelerdeki benzer işletmelerinde dayanışma grevlerinin örgütlenmesi örnekleri hiç de az değildir.

Şu ya da bu ülkenin savaşan işçilerini destekleme eylemleri enternasyonal dayanışmanın geleneksel ve geniş bir yaygınlık kazanan yöntemleri haline gelmiştir. Bunun parlak bir örneğini, işyerlerinin korunması için greve giden ve yaklaşık bir yıl (1984–1985) boyunca direnen İngiltere madencileriyle dayanışma amacıyla örgütlenen ve geniş boyutlar alan kampanya oluşturdu. İngiltere madencilerinin Avrupa ve onun sınırları dışında kapitalist ve sosyalist ülkelerdeki sınıf kardeşleri birçok dayanışma gösteri ve mitingleri düzenlediler, grevcilere ve ailelerine para yardımı kampanyaları örgütlediler, onlara önemli miktarda para, yiyecek ve giyecek yardımları gönderdiler, grevcilerin çocuklarını kendi ülke-

lerine davet ederek ağırladılar. Bu tür eylemlere katılma işçilerin sınıf bilincini yükseltiyor, haklı davaya ilgiyi artırıyor, işçi ve sendika hareketini önemli ölçüde aktifleştiriyor.

Ortak amaçlar uğrunda çıkışların önemi çeşitli ülkelerin emekçileri için çok daha artıyor. Danimarka işçileri Batı Alman metalurji işçilerinin 1984 yılında, işçi ücretleri azaltılmaksızın, 35 saatlik çalışma haftasına geçilmesi istemiyle başlattıkları savaşımı büyük bir ilgi ve sempatiyle izlediler. Bu sorun, FAC'da olduğu gibi, Danimarka'da da güncel bir sorundur, çünkü çalışma saatlerinin azaltılması sosyal bakımdan önemlidir ve belirli ölçüde de olsa, istihdam olanaklarının artmasını sağlayabilir. Batı Almanya işçilerinin, çalışma haftasının 38,5 saate indirilmesini sağlamak gibi, elde ettikleri kısmi bir başarı bile, öteki Batı Avrupa ülkelerindeki emekçilerin kendi çıkarları uğrunda ortak savaşıma yordum ediyor.

İşçi sınıfının omuzlarında şimdi, kazanılmış demokratik hakları tekelci sermayenin saldırılarına karşı savunma görevi bulunuyor. Sınırlı burjuva özgürlükleri bile, grevcilere, barış ve demokrasi savaşçılarına dolaysız baskı ve açık saldırılar düzenleyen varlıklılar sınıfının iktidarını zayıflatıyor. Danimarka'da geçen yıl sendika hareketini grev ve özgür toplu sözleşme yapma hakkından fiilen yoksun bıraktılar. Hükümet, yeni toplu sözleşmelerde kendi istediği çalışma koşullarını ve işçi ücretlerini dayattı. Fransa'da ve FAC'da hükümetler, emekçilerin grev hakkını önemli ölçüde sınırlayan, buna karşılık işverenlere işçiler üzerinde baskı yapmak için yeni olanaklar ve araçlar sağlayan işçi düşmanı yasaları parlamentolardan geçiriyorlar. İngiltere'de ise, «şüpheli görülen» herkese karşı polis zorbalığı fiilen yasallaştırılmış durumda.

Politik koğuşturma ve baskıların kurbanlarıyla, gericiliğin zindanlarındaki tutsaklarla dayanışma işçi hareketinin her zaman ayrılmaz bir çizgisini oluşturmuştur. Ve komünistler, emekçilerin demokratik haklarını, koğuşturulan demokrasi ve barış savaşçılarının özgürlüklerini savunmaların en ön sıralarında yer almışlardır. Örneğin FAC'da, demokrasinin yüzkarası olan «meslek yasağı»nın kaldırılması hareketinin çeşitli ülkelerde geniş bir kamuoyu tarafından desteklenmesinin sağlanması olgusunu cesaretle komünistlerin başarı hanesine kaydedebiliriz.

İşçi sınıfının enternasyonalizmi onun çeşitli yığınsal demokratik hareketlerle dayanışmasında ifadesini buluyor. Proletaryanın politik ve sendikal örgütleri toplumun militaristleştirilmesine, saldırı ve savaş politikasına son verilmesini, ırk ayırımına, kadın haklarının çiğnenmesine, genç kuşakların durumunun kötüleşmesine, yolsuzluk ve rüşvete, tekellerin doğal kaynakları vahşice yoketmesine ve çevreyi tahrip etmesine son verilmesini isteyen güçlerle aktif dayanışma gösteriyorlar. İnsanları yakından ilgilendiren bu sorunlar etrafında en geniş halk kesimleriyle yapılan iş-

birliği komünistlerin yığınlar arasındaki etkisinin artmasına yardım ediyor.

Sömürgecilik ezgisinden kurtulmuş olan ve kendi seçtikleri bağımsız ve egemen gelişme yolunda yürüyen halklarla antiemperyalist dayanışma günümüzde uluslararası yaşamın önemli bir alanını oluşturuyor. Kurtulmuş devletlerin ekonomik bağımsızlık ve hak eşitliği için yürüttüğü savaşım, bu devletlerin yeni bir uluslararası ekonomik düzenin kurulması istemini yükseltmeleriyle, tek tek ülkelerin sınırlarını da aşarak, yepyeni bir nitelik ve boyut kazandı. Bu ülkelerin sürekli artan dış borçları sorunu, böyle bir düzenin kurulmasının güncelliğini ortaya koyuyor, ama uluslararası ekonomik ilişkilerde adaletli, eşithaklılık ve demokratik temelde yeni düzenlemelere gidilmeden bu soruna çözüm bulmak olanaksızlaşıyor. «Üçüncü dünya» halklarının savaşımının uluslararası işçi sınıfı tarafından aktif desteklenmesi gerektiğini kanıtlamaya gerek yok. Kaldı ki, gelişme düzeylerindeki farklılığa, çelişkilere, zaman zaman politikalarındaki ardıcılısızlığa karşı, gelişmekte olan ülkeler, genel olarak, antiemperyalist ve antisömürgeci konumlarda yer alıyorlar. Bu ise, emperyalizmin etki alanını daraltıyor, ilerici ve demokratik güçlerin eylemleri için elverişli uluslararası koşulların yaratılmasına yardım ediyor.

Emperyalist devletler, gelişmekte olan ülkelerin doğal kaynaklarını eskisi gibi sömürebilmek, bu ülkeleri birer askersel-politik üs olarak kullanabilmek için bunları tamamen kendi kontrolleri altına almaya çalışıyorlar. Washington, yeni sömürgecilik politikasını ve kurtuluş hareketine karşı savaşı «neoglobalizm»in genel stratejisi kapsamına alıyor. Bu strateji, ABD'nin hoşuna gitmeyen rejimlere karşı güç kullanımını, hatta açık silahlı saldırıyı öngörüyor. Grenada ve Libya Amerika'nın açık askeri saldırısına hedef oldular.

Washington, kiralık katil çeteler eliyle Nikaragua, Angola ve Afganistan'a karşı ilan edilmemiş savaş yürüterek, bu ülkelerin yasal hükümetlerini devirmeye, demokratik dönüşümleri yoketmeye çalışıyor.

Saldırıya uğrayan halklarla dayanışma hareketi dünyanın pek çok ülkesini sarmış bulunuyor. Bu harekete, genel demokratik düşünceleri paylaşan çok geniş politik ve toplumsal çevreler katılıyor. Dayanışma eylemlerine katılan komünistler, somut tutumlarıyla bu eylemlerin daha net bir antiemperyalist yön almasına katkıda bulunuyorlar.

İçinde bulunduğumuz nükleer çağda barışı korumak, kazanan ve kaybeden tarafın olmayacağı bir nükleer çatışmanın çıkması tehlikesi karşısında herkesi uyarmak tüm ilerici güçlerin başta gelen görevi oluyor. Savaşları toplum yaşamından çıkarıp atma ödevinin, barış ve halkların güvenliği için en ardıcıl savaşım veren komünistler tarafından öne konulması bunun çarpıcı bir örneği değil midir? Barışa yönelik tehlike emperyalizmden, en başta da dünya egemenliği iddialarıyla, sosyalizm

üzerinde askersel üstünlük elde etme hesaplarıyla ve kendi iradesini başka halklara dayatma amacıyla şimdiye dek görülmedik bir silahlanmayı alabildiğine körükleyen Amerikan emperyalizminden kaynaklanıyor. Bu hesaplar ham hayallere dayansa da, ABD emperyalizminin saldırgan politikası uluslararası gerginliğin ciddi boyutlarda artmasına yol açıyor, silahlanmadaki tırmanışın ise tamamen kontrolden çıkması tehlikesini beraberinde getiriyor. İnsanlığın üzerine çöken tehlike bulutları hiç bir zaman şimdiki kadar korkunç olmamıştır. Ama aynı zamanda, barışı koruma ve güçlendirme, gezegenimiz üzerindeki tüm barış güçlerini birleştirecek bir sağduyu ve iyi niyet koalisyonunu oluşturma olanakları da hiç bir zaman böylesine reel olmamıştır.

Reel sosyalizm böyle bir koalisyonun çekirdeğini oluşturuyor. Yeryüzündeki uygarlığın kaderi de işte buna bağlıdır. Bu gerçek, barışçı geleceğe değer veren herkesin bilincine yansımış değildir, ama bu gerçek, kuşkusuz, giderek çok daha geniş yığınları saracaktır. Ve komünistler, amaca yönelik eylem ve çalışmalarıyla barışın sarsılmaz kalesi olarak, insanlığı toptan yokolma tehlikesinden kurtarmaya yetenekli muazzam bir güç olarak sosyalist ülkelerin oynadığı rolün artan ölçüde kavranmasına yardım edebilirler. Danimarka Komünist Partisi, 1983'te yapılan 27. Kongresinde kendi enternasyonalist konumunu açık ve net olarak belirlemiştir: «Biz, sosyalizm ile kapitalizm arasında dünya ölçüsünde süredilen savaşım da kesin seçimimizi yaptığımızı gizlemiyoruz. Biz, reel sosyalizmde ve Sovyetler Birliği'nin gücünde barışı korumanın belirleyici faktörünü görüyoruz. Biz, savaş yanlısı güçler karşısında tüm insanlığın üstün gelebilmesinin sosyalist kampın varlığı ve gücüne bağlı olduğunu biliyoruz.»⁽⁶⁾

Sovyetler Birliği'nin önerdiği gezegenimizin nükleer silahlardan arındırılması, dolayısıyla dünyamızın toptan yokolma tehlikesinden kurtarılmasına ilişkin barış programı basit bir istek değil, 2.000 yılına kadar, tarihsel bakımdan kısa sayılabilecek bir dönem için öngörülen somut bir eylem programıdır. Bu program, herkes için eşit güvenlik temelinde silahlanmanın sınırlandırılmasını ve giderek silahsızlanmanın sağlanmasını, tüm yığınsal kırım silahlarının tamamen yok edilmesini öngörüyor. Böylece sosyalizm, kendi barışçı politikasının tüm halkların özlemlerine uygun düştüğünü bir kez daha gözler önüne sermiş bulunuyor. Sosyalizmin barışçı doğrultusunu destekleyerek ilerici, demokratik güçler, aslında en geniş halk yığınlarının istem ve çıkarları uğrunda hareket etmiş oluyorlar. Komünistler, gezegenimizi silahların korkunç yükü altından kurtarma, uygarlığı koruma, tüm insanlığa barışçı ve mutlu bir gelecek sağlama programı etrafında emekçileri birleştirerek, kendi tarihsel misyonuna sadık kalacaktır.

(6) «Land og Folk», 13 Mayıs 1983.

Pretorya rejiminin çirkin oyunu

Dan Tloome

*Afrika Ulusal Kongresi (Güney Afrika)
Genel Sekreter Yardımcısı*

Ezilen halkın kurtuluş hareketi bizim uzun zamandan beri acı çeken ülkemizde şu anda olağanüstü boyutlar kazanmıştır. Afrika Ulusal Kongresi ile onun bağlaşıkları olan Güney Afrika Komünist Partisi ve Güney Afrika Sendikalar Kongresi'nin (SACTU) (!) yönetimi ve yönlendiriciliğinde ezilen halk nefret edilen apartheid rejimini yıkmak, ırkçıların elinden erki almak ve birleşik, demokratik ve ırkçı olmayan bir Güney Afrika yaratmak için kararlı bir şekilde harekete geçti.

Biz ulusal kurtuluş ve kendi yazgımızı belirlemek için savaşım veriyoruz. Güney Afrika'da kendi yazgısını belirlemek, her şeyden önce beyaz azınlık yönetimine dayalı devleti yıkmak, apartheid'i yok etmek ve onun yerine ülkeyi bizzat halkın yöneteceği bir politik sistem getirmek anlamına geliyor. ırkçıların hiçbir baskısı, hiçbir manevrası, Afrika Ulusal Kongresi'ni ve bağlaşıklarını bu çizgilerinden vazgeçmeye yöneltmez.

50'den fazla yıldır Güney Afrika'nın ezilen halkı savaşımını şiddete dayalı olmayan yöntemlerle sürdürmektedir. Ne ki, bu eylemlerin barışçı olmasına karşın, birbirini izleyen ırkçı yöneticiler, her defasında, istisnasız ve tereddütsüz, bize karşı silahlı güç kullanmışlardır. Silahlı savaşıma geçilmesi, yakıcı bir zorunluluk olmuştur. Bu, Afrikalı çoğunluğun insan hak ve özgürlüklerini ellerinden alan ırkçı baskı politikasına yığınların verdiği tarihsel bir yanittir. Daha 1965 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, ezilen halkların ülkelerinin sömürge bağımlılığında kurtulması için savaşımı, kendi yazgısını belirleme hakkını kullanmayı onların vazgeçilmez hakkı olarak ilan eden bir karar kabul etmiştir. Yönetilenlerin iradesini reddeden hiçbir hükümet meşru kabul edilemez. Ve eğer bu ilke ayaklar altına alınırsa, halkın bu rejimi silahlı direniş de içinde, çeşitli savaşım biçimleri kullanarak alaşağı etmeye ve adil bir yönetim sistemi kurmaya hakkı vardır.

Aparthayt, eşitliği toptan reddediyor, kendi yazgısını belirleme hakkını çığnıyor. Güney Afrika'nın »anayasası« tüm hakları elinden alınan çoğunluğun üzerinde sömürge statüsünü kurumlaştırmaktadır. Politik sistem, ezenler ile ezilenlerin aynı ülkede yaşadıkları sömürge yönetiminin bir türüdür. Rejim, bu duruma kesinlikle son verecek her değişiklikten ölümden korkar gibi korkuyor. Resmen bir cumhuriyet hükümeti

(!) 1955'de kuruldu, fiilen yasaktır. (Not Red.)

vardır, ama demokrasi yoktur. Okullar vardır, ama çocuklar gerçek eğitimden yoksundur. Hastahaneler vardır, fakat ezilen halkın sağlık durumu yürekler acısıdır. Zenginlik vardır, fakat adil dağıtım yoktur. Mahkemeler vardır, fakat halk ırkçı yönetimin keyfiliği karşısında çaresizdir. Aparthaytın çok geniş kapsamlı sistemi artan ekonomik sorunları çözmeyi olanaksızlaştırıyor, çoktandır kemikleşmiş olan sosyal-ekonomik çelişkileri keskinleştiriyor, işsizliği ve enflasyonu artırıyor.

Güney Afrika Sendikalar Kongresi (SACTU) ile Güney Afrika Sendikalarının Kongresi (COSATU) (2) önde gelen iki sendikal örgüt, son ortak açıklamalarında şunu vurguluyorlar: «Ülkemizin karşı karşıya bulunduğu sorunların çözümü birleşik, demokratik ve ırkçı olmayan bir Güney Afrika'da çoğunluğun yönetimini kurmakla mümkündür. Ülkemizin özgül koşullarında böyle bir sistemi ekonomik kurtuluştan ayırmak olanaksızdır. Halkımızın toprağına el konulmuş, zenginliklerdeki payı elinden alınmış, becerileri ezilmiştir ve yoksulluk ile açlık onun yazgısı olmuştur. Bu yüzyıllık ekonomik adaletsizliklerin düzeltilmesi, bizim ulusal beklentilerimizin merkezindedir. Bunun sonucu olarak halk yalnızca apartheid sistemine karşı topyekun muhalefette değil, aynı zamanda utkunun biçimsel bir politik demokrasiden daha fazlasını içermesi üzerinde de ortak bir görüşte birleşmiştir.»

Bugün farklı sosyal katmanlar savaşıma katılmıştır. Halkın politik bilinci çok arttı. İşçi sınıfı, yalnızca daha yüksek ücretler ve daha iyi çalışma koşulları istemekle yetinmiyor, sosyal-politik sistemde radikal değişiklik istiyor. Değişik işkollarındaki ve ülkenin değişik yörelerindeki son grevler, bunu gösterdi. İşçiler, ırkçı birliklerin Afrika kentlerinden çekilmesini de içeren geniş kapsamlı istemler yükseltiyor. Halkın bilincinin arttığı ve savaşımızın köklü bir şekilde yeni bir düzeye yükseldiğinin kanıtları artıyor. SACTU ve COSATU önderliğinde işçi sınıfı apartheid rejimine karşı kararlı biçimde harekete geçiyor. Göstericiler Afrika Ulusal Kongresi bayraklarıyla ve Güney Afrika Komünist Partisi'nin kızıl bayraklarıyla sokağa çıkıyorlar.

Olağanüstü güçlü bir yığınsal direniş apartheid rejiminin temellerini sarsıyor. Artık yalnızca baskılar bunu yoketmeye yetmiyor, yetkililer yeni manevralara başvuruyor. Bu yılın başlarında baş ırkçı Pieter Botha debelbeli bir biçimde Güney Afrika'nın «eskimiş apartheid konseptini» aştığını ilan etti. Ayrıca bir yıl önce ilan edilen olağanüstü durumun ülkenin birçok bölgesinde «kaldırıldığı» yolunda bir propoganda kampanyası başlatıldı. Ne ki, bu yalnızca kâğıt üzerinde «kaldırılmıştır». Ordu ve polis tüm hükümete karşı gösterileri aynı kapsamda, aynı gad-

(2) 1985'de kurulan Güney Afrika Sendikalarının Kongresi (COSATU) 500 binin üzerinde üyesiyle Güney Afrika'nın en büyük sendikal örgütüdür. (Not Red.)

darlıkla bastırmaktadır ve Afrika kentlerinin işgali sürmektedir. Adalet ve Güvenlik Bakanı Louis le Grange, yakın bir gelecekte terör ve baskı rejimini daha da sıkılamak için karaünlü «güvenlik düzenlemesine» yeni ekler yapılacağına ilişkin söz vermiştir. Başka bir deyişle, ırkçı yöneticiler, şiddete dayalı ve terörist yönetim yöntemlerini özünde değiştirmeden, manevralar yapmaktadır. (3)

Kurtuluş hareketinin görkemli yükselişi, yalnızca iç yapıları değil, aynı zamanda apartheid rejiminin izlediği dış politikayı da etkileyen ciddi bir bunalıma yol açtı. Egemen çevreler «savunma doktrini»ni gözden geçirmek zorunda kalmıştır.

Pretorya'nın «genel saldırı» ve «topyekun strateji» konsepti ilk kez 1977'de yayınlanan savunma üzerine Beyaz kitapta formüle edilmiştir. Bu politikanın temel tezi, Afrika'nın güneyinin «Moskova'dan yönetilen dünya komünizminin saldırısının» bir hedefi durumuna geldiğidir. Çıkarılan sonuç ise, bölge ülkelerinin Pretorya'nın önderliğinde birleşerek bu saldırıya karşı koymaları gerektiğidir. «Sovyet tehdidi» yalanını öne sürerek, «topyekun strateji» dış politika alanında belirli hedefler öne koymaktadır. Güney Afrika'da ve anakaranın her yerinde kurtuluş hareketinin yükseldiği bir dönemde ırkçı rejimin uzun erimli ayakta kalmasını sağlayacak bir çizgi belirlenmeye çalışılmaktadır.

Afrika ulusal kurtuluş hareketine olan nefretiyle ünlü Güney Afrika'nın devlet başkanı Pieter Botha bu «yeni» dış politikanın en önde gelen savunucusudur. Onun döneminde, Angola'ya karşı ilan edilmemiş savaş görülmedik yoğunluk kazandı ve Güney Afrika birlikleri düzenli olarak Mozambik'i ve bölgenin öteki ülkelerini işgale başladılar. Güney Afrika'nın yasa dışı olarak Namibya'yı işgali her zamankinden daha güçlendirildi. Pieter Botha'nın başkanlık döneminde ırkçıların her askersel ve politik hareketi, bizzat onun «kişisel damgası» nı taşımaktadır.

Propaganda kampanyalarına dayalı olarak «topyekun strateji» konseptinin belli bir mantığı da vardır.

Birincisi, bu doğrultuyu çizerken, Pretorya'nın ırkçı yetkilileri, komşu bağımsız Afrika devletlerinin Güney Afrika için bir tehdit oluşturmadıklarını pekâla bilmekteydiler. Rejimine yönelik tehlike içerden gelmektedir. Ülkede yoğunlaşmakta olan, kurtuluş kuvvetleriyle ırkçı yetkililer arasındaki iç savaştır.

İkincisi, dış değil, iç cephe belirleyici önem taşıdığı için, yetkililer bir-biri ardı sıra «reformlar»ilan ederek sosyal tabanlarını genişletmeye

(3) ırkçı sahte reformlar üzerine ayrıntılı bilgi için bak: Alfred No: «ırkçıları başvurdukları manevralar da kurtaramayacak», BSS-Yeni Çağ, 12/1984 ve Oliver Tambo «Güney Afrika üzerindeki fırtına», BSS, sayı 1/1986.

çalıştılar. Elbette, bunların hiç biri apartheidin özünü değiştirmemektedir.

Üçüncüsü, içerde ellerini kollarını rahatlatılabilmek için, ırkçılar apartheid rejiminin bağımsız Afrikalı komşularının gözündeki itici görüntüsüne dokunmalıydılar. Yeni çizgiyi ilan ederek, rejim dünya topluluğunun kendisine yönelik olağanüstü olumsuz tutumunu değiştirmeye çalışıyordu.

Bizzat Pieter Botha ve strateji uzmanları bu bölgesel dış politikanın üç köşe taşına sahip olduğunu öne sürüyorlar. Afrika ülkelerini ırkçı rejimle işbirliğine çekme çabaları ya da onları bağlaşıklığa zorlamak, uluslararası topluluğu bölgesel sorunların çözümünden uzaklaştırmak (Dışişleri Bakanı Roelof Botha kısa süre önce bu sorunlara «saf bölgesel» çözümler aramak gerektiği görüşünü belirtmiştir), Afrika ülkelerinin, özellikle de Afrika'nın güneyindeki ülkelerin Güney Afrika ile olan ekonomik bağlarının kopmasını önleme ya da en azından bunu geciktirme çabaları.

Bu noktalar toparlandığında, apartheid rejiminin izlediği Afrika politikasının vurguları ve öncelikleri belirlenebilir. Bu, bir yandan bölge ülkelerine şirin gözükmeye ve onlarla flört etme politikasıdır, öte yandan kaba kuvvete dayanmaktadır. ırkçıların daha çok Afrika'nın güneyindeki ülkelere yönelik yayılmacı bir dış politika izledikleri ve komşu ülkelere karşı açık kaba kuvvet ve «topyekun strateji»nin yeni sömürgeci araçlarının geniş bir yelpazesini uygulamayı amaçladıkları da açıkça ortadadır.

Kendi dış politika tezlerini yüksek sesle haykırırken, Başkan Botha, Pretorya'nın gerçekte Doğu ile Batı arasında «tarafsızlık»tan yana olduğunu, onun dikkatinin Afrika'nın Güney bölgesinde odaklandığını ve komşu ülkelerin canalıcı önemde alanlardaki işbirliğine bir temel olmaya hizmet edecek «altkıtasal dayanışma»yı teşvik etmeyi amaçladığını öne sürmüştür. 1979 başlarında parlamentoda, kendi rejiminin, Cuneneye ve Zambezi ırmaklarının güneyindeki 40 milyon insanın yakın işbirliği çağını başlattığını söylemiştir. Aynı yıl Yohannesburg'un Carlton Merkezi'nde hükümet yetkilileriyle büyük işadamlarının bir konferansı oldu. Burada Botha «barış ve refah» sağlamak için ortak bir yaklaşım belirleyebilmek amacıyla düzenli ve resmi bölgesel doruk toplantıları yapılmasını önermiştir. Dahası, ırkçı lider, bir «Güney Afrika Devletleri Birliği» (CONSAS) kurulmasını savunmuştur.

Bu «birlik» ten daha ayrıntılı olarak söz etmek gerekiyor, çünkü bu apartheid rejiminin Afrika'nın güneyinde yaptığı yayılmacı ve yeni sömürgeci planların özünü gözler önüne seriyor. ırkçılar, CONSAS'ın oluşmasının üç aşamadan geçmesi gerektiği görüşündedirler. Birincisi, Güney Afrika'yı, Angola ve Mozambik hariç, Güney Afrika ile doğrudan sınırları olan ülkeleri ve «bağımsız Bantustan»ları ve mümkünse Malavi'yi içeren

bir «çekirdek» oluşturulmalıdır. Sonraki aşamada, bağlaşıklık genişletilmelidir ve son aşamada Zaire'nin de içine alınması önerilmektedir. Irkçılar, CONSAS'da Pretorya'nın yönetimindeki «anti-Marksist devletlerin» bir blokunu görüyorlardı. Amaç, Portekiz sömürge imparatorluğunun çökmesinden önce varolan ve kurtuluş hareketini baş hedef yapan «güvenlik kuşağı»nı yeniden oluşturmak, Angola, Mozambik ve öteki cephe ülkelerini düşman rejimlerle çembere almak ve bölgenin tüm ülkelerini bağımsız dış politikalarını bir kenara bırakmaya zorlamaktır.

Zimbabve'de ırkçıların ve emperyalistlerin erki kendi kuklaları Muzoreva'ya vermeye çabaladıkları etrafındaki gelişmelerle CONSAS için büyük umutlar doğdu. Zimbabve'de yeni sömürgeci bir yönetim oluşturulması, bunun aynısının Namibya'da da oluşturulmasına yolu açacaktı. Pretorya, bölgemizi yeniden biçimlendirmek için dilediği gibi oldukça ayrıntılı bir plan yapıyordu. Çok hırslı olsalar da, ırkçı stratejistlerin gerçekçilikten uzak oldukları açıktır.

Zimbabve halkının 1980'de kazandığı utku, ırkçı planlara büyük bir darbe vurdu. 1980'lerin ilk yarısında bağımsız Afrika devletleri arasında kararlı bir antiemperyalist ve antiirkçi temele dayalı işbirliği dikkate değer ölçüde arttı. Üye ülkelerin ekonomik bağımsızlıklarını sağlama temelinde ve yeni sömürgecilğe karşı Güney Afrika Kalkınma Koordinasyon Komitesi'nin (SADCC) kurulması COSAS planlarına öldürücü darbeyi vurdu.

Bölgenin ulusal kurtuluş güçlerinin elde ettikleri başarılar ve apart-haytın Güney Afrika'daki bunalımı, ırkçıların rejimlerinin geleceğine ilişkin korkularını daha da artırdı. Afrika'nın güneyindeki gelişmelerden endişeleri arttıkça, Pretorya, dış politikada daha fazla kaba kuvvete dayanmaktadır. «Yapıcı işbirliği» politikasını ilan eden Reagan yönetiminin işbaşına gelmesi, ırkçıların tümüyle ellerini kollarını serbest bırakmıştır. 1980'lerin başlarında Güney Afrika ordusu Angola'da büyük çaplı operasyonlar ve Mozambik'e karşı baskınlar yapmıştır. Hatta bir grup paralı asker Seyşeller'de hükümeti devirmek amacıyla başarısız bir darbe girişiminde bulunmuştur.

Angola, Mozambik ve Lesoto'da kukla terörist çeteler Pretorya'dan yeni silahlar aldıktan sonra daha da aktifleştiler. Irkçıların ajanları komşu ülkelerde bir dizi politik suikast yaptılar. Afrika Ulusal Kongresi üyeleri, önde gelen özgürlük savaşçıları bunların kurbanları arasındaydı.

O dönemde Pretorya, yeni bağımsızlığına kavuşmuş ulusların ekonomik projelerini ve alt yapılarını imha etmeyi amaçlamıştır. Sabotaj eylemleri çoğunlukla demiryollarında, limanlarda ve enerji istasyonlarında meydana geldi. Güney Afrika askerleri Maputo'nun sanayi merkezi Matolu'yu bastılar. Son beş yıl boyunca Güney Afrika saldırılarının cephe ülkelere verdiği zararın yaklaşık 10 milyar doları bulunduğu tahmin edili-

yor. Bütün bunlar, faşistlerin bağımsız komşularını etkisiz kılmak ve güçlü komşuları önünde eğilmelerini sağlamak için geniş çaplı bir ekonomik destabilizasyon stratejisi izlediklerini doğruluyor. Bu strateji, oldukça seçmeci olarak gelişti. Pretorya'nın gizli servisleri ve onun yerli işbirlikçileri bölgemizdeki tüm devletlere karşı sabotaj kampanyası yürütmelelerine karşın, Mozambik, Angola ve Lesoto'ya özel dikkat verilmiştir.

Her yandan Güney Afrika ile sarılmış bulunan küçücük Lesoto'daki son gelişmeler, ırkçıların başka yöntemler sonuç getirmediğinde her zaman kaba kuvvete başvurmaya hazır olduklarını kanıtlamıştır.

Veriler, Afrika'nın güneyindeki bağımsız ülkelere yönelik ırkçı saldırının Pretorya'nın 1980 ortalarında kimi komşularıyla anlaşmalar imzalamasından sonra da sürdüğünü gösteriyor. Aparthayt rejiminin yükümlülüklerine sadık kalmak gibi bir amacı bulunmadığı açıktır. Anlaşmalar yalnızca, rejime saygınlık kazandırabilmek için bir oyun, ardarda yayılmacı ve yıkıcı dış politikanın gizlenebileceği bir sis perdesiydi. ırkçılar, Mozambik halkına karşı korkunç suçlar işleyen Mozambik Ulusal Direnişi adlı çeteleri eğitmekten ya da bunlara silah vermekten bir an bile geri durmadılar. Güney Afrika birlikleri Angola'da büyük alanları işgal altında tutmayı sürdürüyor. Bunlar aynı zamanda karaünlü terörist Savimbi tarafından yönetilen halk düşmanı UNITA'yı da kontrol ediyorlar. Proterya, bu katil kukla örgütlerin yasal politik muhalefet olarak tanınmasını sağlamak istiyor.

Rejimin gerçek ırkçı ve emperyalist özünü gizliyecek ve ona uluslararası yalıtılmayı kırmada yardımcı olacak bir demokratik ve barışçı görüntüyü sağlamak için diplomatik çabaya başvuran Güney Afrika yetkilileri, Afrika ülkeleriyle her yeni ilişkide büyük gürültü koparıyorlar. Afrika Birliği Örgütü üyesi bir ülkeyle görüşmeler yapılması büyük bir politik utku olarak selamlandı. Afrika Ulusal Kongresi, Afrika'nın bağımsız ülkelerine yönelik bu sinsî planları kararlılıkla açığa çıkartıyor.

ırkçılar, kurtuluş hareketini çeşitli oyunlarla tüm Afrika'nın güneyinden yalıtılmayı çok istiyorlar. Bölge ülkelerinin Afrika Ulusal Kongresi'ne karşı eylemlere katılmalarını umuyorlar. Ayrıca cephe ülkelerini ayırmak ve yalıtılmak, böylelikle de onların birliğini ve ortak savaşımını etkisizleştirmek istiyorlar. Nihayet, Pretorya, Ekonomik Gelişmeyi Koordine Etme Konferansı'nın seçtiği yola, özgür devletler arasındaki eşit ekonomik işbirliği yoluna açık bir öfke duyuyor. Aparthayt rejimi, CONSAS cesedini diriltme umudunu yitirmemiştir.

Bu nedenle rejimin politikacılarının ve stratejilerinin Pretorya'nın «Mini-süper güç», Afrika'nın güneyindeki işlerin hakemi ve arabulucusu rolüne heveslendiğini açıkça ortaya koymalarına şaşmamak gerekiyor. Eğer herhangi bir komşu Güney Afrika'nın bu statüyü almasını kabul ederse, yetkililer daha fazlasını isteyecek, kıtasal egemenlik amaçlıya-

caktır. Bazı ırkçılar buna ilişkin örtülü demeçler bile vermişlerdir. Pretorya kendisini ne kadar kimi ulusların «iç güvenliğinin» şampiyonu ve bir «barış yapıcısı» olarak göstermeye çalışırsa çalışsın, onun bölgesel diplomasisi gerçekte yayılmacı amaçlar taşıyan bir araçtır.

Bizim hareketimizin, emperyalizmin desteğiyle Pieter Botha'nın kurduğu ırkçıların politik komplolarına Afrika devletlerinin düşmesini görmek istemediğinin altını özellikle çizmek istiyoruz. Afrika Ulusal Kongresi, ırkçılara, cephe ülkelerine yönelik saldırgan eylemler için gerekçeler yaratmayı amaçlamıyor. Güney Afrika'daki iç bunalım nedeniyle Pretorya rejimi bu ülkeleri suçlamaya kalkışıyor. Aynı zamanda bu saldırgan ve insan düşmanı rejim anakaramızda varoldukça, hiç bir cephe ülkesinin, gerçekte hiç bir Afrika ülkesinin güvenliğinde olamayacağı görüşündeyiz. Aparthaytın tümüyle ve topyekun ortadan kaldırılması, tüm ulusların ve dünya barışının çıkarınıdır.

Komşu ülkelere karşı politik ve ekonomik destabilizasyon politikası uygulayan, son erimde, bağımsız antiemperyalist hükümetleri devirmeyi amaçlayan Güney Afrika'nın egemen çevreleri, her zaman ABD desteğine dayandılar ve Washington'un gizli ya da açık onayıyla hareket ettiler.

Komünizme karşı bir «haçlı seferi» ilan eden Reagan yönetimi, Pretorya'nın egemenliğini artırma çabalarını kesinlikle destekliyor ve ırkçıların komşularına karşı saldırgan politikasını açıkça teşvik ediyor. ABD, ırkçı rejimi, emperyalizmin bir kalesi olarak korumak istiyor. Elbette bu açıkça ifade edilmiyor. Tersine, ABD propogandası, «dünya komünizminin yayılmacı doğası» haykırmak gibi yanıltıcı taktikler izliyor ve Angola'daki çatışmaya Sovyetler Birliği'nin katıldığı yönünde yalana başvuruyor. Washington bu buluşları Afrika'nın güneyinde patlayıcı durumdan gerçekte kimin sorumlu olduğunu kamuoyunun dikkatinden gizlemek için yapıyor. Ne ki, ABD politikasının gerçek nedenini bizzat Güney Afrika'da yayınlanan birçok gazete açığa vurmuştur: Birçok kelime ile, aparthaytın bunalımının *ABD'nin Afrika'daki çıkarlarını* tehlikeye atacağını söylüyorlar.

Beyaz Saray ırkçı rejime yönelik politikasını «yapıcı işbirliği» olarak nitelendiriyor. Oysa gerçekte ABD emperyalizmiyle ırkçılığın örtülü bağlantılılığı ile karşı karşıyayız. Yaklaşık 23 yılını Güney Afrika'daki zindanların ardında geçiren önderimiz Nelson Mandela'nın eşi Winnie Mandela, Washington yönetimi ile İngiltere hükümetini «katiller ve işbirlikçiler» olarak nitelendirmiştir. Bu yiğit özgürlük savaşçısı şunu açıklamıştır: «Her gün çocuklarımızın kanı akıyor. Bütün bunlar olurken, Reagan ve Thatcher kendilerini siyah halkın dostları olarak nitelendiriyorlar. Oysa bunlar gerçekte ırkçıların dostlarıdır.»

Washington'un politikacıları aparthaytın «yumuşadığı» nı öne sürüyor-

lar. Emperyalist basın üstüste Pretorya'nın çoktandır «klasik ırkçılık» tan vazgeçmeye yöneldiğini yazıyor. Fakat gerçekte Güney Afrika'da özgürlük savaşçılarının barbarca kovuşturulması sürüyor. Yalnızca 1985'de 25 bin insan antirakçı gösterilere katılmaktan baskılara uğramıştır. Baskı aygıtları 1.100'ün üzerinde militanı öldürmüştür. Bütün bunlar, apartheidin «yumuşadığı» demogöjisinin yalan olduğunu kanıtıyor.

Gerçi apartheid Washington'da sözlerle mahkum ediliyor, hatta bu köhne politik sistemin yenilenmesi gerektiği üzerine konuşuluyor. ABD kısa bir süre önce Pretorya'ya karşı kısıtlı «yaptırım»lar ilan etti. Sözde Güney Afrika'ya «insancıl» bir iç politika kabul etmesi için baskı yapmaktadır. Aşağıdaki örnek, «Amerikan tipi yaptırım» ların gerçekte ne anlama geldiğini gösteriyor: ABD Başkanı Güney Afrika hükümetine kredilerin artırılmasını yasaklamıştır. Ne ki ABD'nin ırakçı yönetime verdiği krediler, Afrika'nın güneyine verilen toplam kredilerin yüzde 7,1'ini oluşturmaktadır. Bu arada özel Güney Afrika şirketlerine verilen ABD kredileri, 1979'da 500 milyon dolarken 1985'de 3.9 milyar dolara çıkmıştır.

1985'in ilk altı ayı boyunca Güney Afrika'nın ABD'den ithalatı da biraz azaldı, fakat hafif «kesilmesine» karşın, yaklaşık 1 milyar dolar tutarındadır. Tersine, Güney Afrika'nın ABD'ye ihracatı, azalmak bir yana 200 milyon dolarlık artış göstermiştir. Beyaz Saray'ın Pretorya rejimine getirdiği öteki yaptırımlar da benzer biçimde sahtedir. Bu arada Güney Afrika'da derin kök salmış olan ABD kökenliler de içinde yabancı devletler ötesi şirketler ülkemizde engelsiz faaliyet göstermekte ve halkımızın sömürülmesinden milyarlarca dolar kazanmaktadırlar. Güney Afrika yetkilileriyle yabancı şirketler, birincinin politik çıkarlarını, ikincinin ticari çıkarlarını korumak için çok yakın işbirliği içindedir. Güney Afrika'da ve onun işgali altındaki Namibya'da faaliyet gösteren yabancı tekellerin ırakçı ordu ve polis ile elele çalışan kendi polis güçlerine sahip oldukları bir sır değildir. Şirketler, apartheid rejiminin politik sistemiyle gözle görülür biçimde içiçe geçmiştir. Onlar rejimin ülke içinde işlediği cinayetlerin suç ortaklarıdır ve Güney Afrika'nın komşularına yönelik saldırgan politikasını desteklemektedirler.

Uluslararası gericiliğin desteği, apartheid rejiminin yıkılmasını geciktirebilir, ama önleyemez. Çünkü hiç kimse tarihin akışını durduramaz, ırakçıların ve yabancı gericilerin çeşitli oyunlarla, yalanla, silah şakırdatarak ve saldırı eylemleriyle devrimci savaşımı durdurma çabaları başarısızlığa mahkumdur. Bu manevralar kaçınılmaz olarak ülkelerini ve tüm insanlığı apartheid canı politikasından kurtarmak için ayağa kalkan ezilen halkımızın kararlığına çarpacaktır.

Bu kutsal amaca ulaşmak için biz dünya çapındaki tüm ilerici, barışsever ve demokratik güçlerin dayanışmasına güveniyoruz. Afrika Ulusal

Kongresi, cephe ülkelerinden ve Afrika'nın güneyindeki öteki ülkelerden ve bir bütün olarak Afrika Birliği Örgütü'nden gördüğü güçlü desteğe yüksek bir değer biçiyor. Sosyalist topluluk, apartheidaya karşı savaşçıları yorulmaksızın destekliyor. Bu, SBKP'nin 27. Kongresini de belirledi. Onun kürsüsünden Sovyet halkı, ezilenlerin sadık ve güçlü bir dostu olarak bir kez daha sesini duyurdu. Kapitalist ülkelerin demokratik kamuoyunun ve halk yığınlarının çok büyük kesimleri Güney Afrika halkının yanındadır.

Güney Afrika'daki kritik dönemde, Afrika Ulusal Kongresi ve bağlaşıkları nefret edilen ırkçı rejime karşı savaşımın tüm biçimlerini yükseltiyorlar. İlerleme güçlerinin gericilik güçlerine karşı yol alması sürekli ilerliyor. Şu anda biz Nikaragalılar ve Filistinlilere karşı desteğimizi bir kez daha vurguluyor ve ABD'yi bağımsız Libya'ya karşı doğrudan saldırısı nedeniyle mahkum ediyoruz. Bizim hareketimiz, barış ve uluslararası güvenlik için, uluslararası gericiliğin ve onun vurucu bir gücü olan apartheid rejiminin çiğnediği ilkelerin pratikte uygulanması için ortak savaşıma katkıda bulunmaktadır.

Arjantin işçi sınıfındaki değişiklikler

Jose Maria Lanao

Arjantin Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi,
BSS Dergisi Yazı Kurulu üyesi

Kapitalist üretimdeki yapısal bunalımın bir sonucu olarak ve teknolojik ilerlemenin etkisi altında son zamanlarda Arjantin'deki ücretli işçiler arasında önemli değişiklikler görüldü. Bu değişiklikler sosyal ve mesleki alanlardaki nitel ve nicel değişikliklerle ve proletaryanın toplumda git-tikçe daha fazla yer edinmesiyle bağlıdır. Bununla birlikte işçi sınıfından yana olan bilginler ve burjuva sosyologları bu değişikliklerin anlamı konusunda birbirinden farklı, kimi zaman da birbirinin karşıtı sonuçlar çıkartıyorlar.

Sağcılar ulusal üretim yapılarının ayrışması, sanayi işçileri oranının düşmesi, yüksek işsizlik oranı ve kısmi istihdam gibi kuşku götürmeyen şeyleri işçi sınıfının kaderi konusunda karanlık yorumlar yapmak ve hiçbir türlü umut kapısını açık bırakmayan öngörülerde bulunmak için bahane olarak kullanıyorlar. Büyük yenilgiye uğrayanlar olmadan önemli değişiklikler olamayacağını, milyonlarca işçinin toplumsal ilerlemenin itici gücünü enformatik uzmanlarının değil, fabrika işçilerinin oluşturduğu zamanlara geri dönmek istediğini ve «tarih otobüsünde» artık işçilere yer kalmadığını» (1) iddia ediyorlar.

İşçi sınıfının geleceği konusundaki umutsuz öngörüler Komünist Partisi'ne de yaygınlaştırılıyor. Kimi kahinlerin sözlere göre başka ülkelerde de olduğu gibi, Komünist Partisi'nin «geleneksel proleter tabanının yıkılışını yaşayacağını» ve «politik ve ideolojik bir çıkmaz»a düşeceğini, bu çıkmazdan ancak «bütünüyle o malum sınıfsal yaklaşımdan kaynaklanan politik ilkeler»den vazgeçerek çıkabileceğini öne sürüyorlar. (2)

Burjuvazinin sözcülerinin bu türden antiproleter çığırmalarının amacı işçileri kandırmak, orta katmanların bazı kesimlerini onlarla karşı karşıya getirmek ve emeğin çıkarlarını kurban edip «sınıf barışı»nı elde etmek için işçi sınıfı hareketini savunmaya geçirmektir. Bir diğer amaç da, burjuva demokrasisine dokunmaksızın, varolan sosyal ilişkileri yeni durumda korumayı olanaklı kılan politik bir plan uygulamak, politik altüst oluşlara varmadan «bağımlılığı modernleştirmek»tir.

(*) İşçi sınıfının yapısında değişiklikler konusunda yazılar yayınlamaya devam ediyoruz. (Bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» 1984, sayı 7, 1985, sayı 1, 2, 3, 8, 9.)

(1) «La Semena», 5 Eylül 1985.

(2) «El Periodista», 8 Kasım 1985.

Görüldüğü gibi, burada her şeyden önce ideolojik bir savaşıım söz-konusudur. Bu savaşıım emekçilerin istemlerine doğru yanıt verilmesini ve işçi sınıfının saflarında meydana gelen yapısal değışikliklerin hatasız bir şekilde değerdendirilmesini gerektiriyor. Bu teori açısından tartışma götürmez bir önem taşımaktadır. Teorik alanda bunun hazırlanması ise işçi sınıfı hareketinin pratiğine ve onun öncüsünün faaliyetine önemli bir katkıda bulunacaktır. (3)

Arjantin proletaryası 100 yıllık bir yolu ardında bırakmıştır. Arjantin proletaryasının şimdiki yapısı konusunda daha iyi bir fikir edinilebilmesi için bu yoldaki bazı aşamaları ayrıntılı olarak ele almak gerekiyor.

ÇAĞDAŞ PROLETARYANIN OLUŞUMU

Arjantin'de burjuva üretim ilişkileri bir dizi engeli aşarak biçimlendi. Bu engellerden birincisi latifundiya sistemi ve sömürgelik zamanından kalma diğer feodal kalıntılardı. Yüzyılın başlarında yabancı sermaye cumhuriyetin kapitalist yoldan gelişmesine özel bir katkıda bulunmadı. O zamanlar yabancı sermayenin çıkarları hammaddelerimizi deri, et yün alıp, bize sanayi maddeleri satmakla sınırlıydı. Böylesi bir ticareti yürütürken yabancı sermaye toprak oligarşisiyle işbirliği yaptı. Toprak oligarşisi ülkenin, ihraç ettiği tarım ürünleri karşılığında sanayi ürünleri ithal eden tam bir tarım ülkesi olarak kalmasını istiyordu. Büyük latifundiya sahipleri sanayileşmeyi kendilerine düşman bildiler ve sanayileşmeye karşı şiddetle direndiler.

Bu koşullarda sermayenin ilkel birikimi yavaş ve zahmetli oldu, kaba kuvvet kullanılan biçimler aldı. Tarımdaki küçük üreticiler ve kentlerde zanaatçılar üretim araçlarını yitirerek yaşamlarını sürdürmek için emeklerini satmak zorunda kalanlara katıldılar, fakat bütün engellere rağmen yeni ekonomik ilişkiler kendine yol açtı. İç piyasa gittikçe artan miktarda mamul maddeye ihtiyaç duymaya başladı.

19. yüzyılın sonlarında henüz küçük işletmeler ve el işi üretimi, atölye üretimi egemen iken şimdi artık sanayinin yiyecek, giyecek ve cam eşya üreten işletmeler şeklinde boy attığı görüldü. Aynı sıralarda ilk et depoları kuruldu. Bunlar, gelişmekte olan bir şeker sanayisi ve demiryolu taşımacılığıyla birlikte sınıfların birbirlerinden daha kesin bir şekilde ayrışmasını ve proletaryanın büyümesini sağladı.

(3) Bu sorunların incelenmesi zorunluluğu sonucunda AKP Merkez Komitesi'ne bağlı Victorio Codovilla araştırma merkezi BSS ile işbirliği yaparak Buenos Aires'de, içinde bulunduğumuz aşamada işçi sınıfının yapısındaki değışiklikler ve gelişme eğilimleri konusunda bir seminer düzenledi. Bu makalenin yazılmasında söz konusu seminerin bazı belgelerinden yararlandı.

Avrupa'dan gelen göçmenler işçi sınıfının oluşmasında belirleyici bir rol oynadı. (4) 19. yüzyılın sonlarından 20. yüzyılın ilk on yıllarına kadar çok sayıda İtalyan ve İspanyol ve daha az sayıda Fransız, Alman ve diğer milliyetlerden kişiler Arjantin'e göçtüler. Bunlardan kimisi kendine daha iyi kısmet arıyor, kimisi ise ülkelerindeki karşıdevrimci uygulamalardan kaçıyor. Bunların mesleki bilgileri bizim daha yeni tomurcuk halinde bulunan sanayimizin gelişmesine yardım etti. Göçmenler Avrupa'dan getirdikleri ilerici fikirlerle de Arjantin işçi sınıfı ve sosyalist hareketine katkıda bulundular. Gerçekten de hareket ilk boy atışını büyük ölçüde göçmenlere borçludur.

Göç dalgası yatıştıktan sonra proletaryaya katılanlar, özellikle, çoğu kırsal alanlardan gelen yerli halk oldu. İkinci Dünya Savaşı sırasında Arjantin ithalat yapamıyordu. Bu da çarpık da olsa hafif sanayinin gelişmesine yol açtı ve binlerce kişiyi daha kentlere çekti. Ama kırsal nüfusun azalmasının tek sebebi bu göç değildi. O sıralardaki tarım bunalımının etkileri de köylüleri göçmeye zorladı. Böylece modern proletaryaya adım adım ortaya çıktı. Arjantin toplumunda kudretli bir sosyal güç oldu.

1950'lerin ortalarında ülkemizde 1 milyonu aşkın işçi vardı. O günlerdeki ekonomik gelişmenin göstergesi sanayide motorlu taşıt ve elektronik eşya imalinde, petrol arama ve üretmede, büyük yatırımlar isteyen diğer sanayi kollarında sınırlı sayıda büyük işletmenin belirleyici rol oynamasıydı. Gerçekten de işletmelerin % 2'sinden daha azı, toplam üretimin % 50'sini sağlıyor ve işgücünün yansını istihdam ediyordu. Sanayideki yoğunlaşma o güne dek görülmeyen boyutlara ulaştı, yüzbinlerce işçiyi kapsamına aldı. Bu işçilerin çoğu şehirlerde ve şehirlerin kenarındaki belirli bölgelerde yaşıyordu. Buraları geniş emekçi bölgeleri olarak büyüyecek yerlerdi, proleter evleriydi. Aynı çatı altında çalışma ve ortak yaşamın işçi sınıfının hareketinin savaşımının boyutları, içeriği ve biçimi üzerinde olumlu, yararlı etkileri oldu ve hâlâ da oluyor.

BUGÜNKÜ DURUM

1935 ile 1954 arasında üretimde emeğe talebe doğrudan bağlılığın bir sonucu olarak sanayi işçilerinin sayısı iki katın üzerinde artmışken, 1960'larda imalat sanayinde üretimin % 64 artmasına karşılık proletaryanın sayısı sadece % 8 arttı. Bunun nedeni işçi sayısının üretim ile aynı oranda artmasını gerektirmeyen son model fabrikaların kurulmasıydı. Ama 1976 yılında iktidara gerici diktatörlüğün el koymasına kadar proletaryanın sayısı her şeye rağmen, eskisinden daha yavaş ol-

(4) 1914'de yapılan nüfus sayımında Arjantin'de yaşayanlardan 2 milyon 391 bin kişi ya da nüfusun % 30.3'ü diğer ülkelerden gelen kişiler olarak kaydedildiler. «Anuario Estadístico de la República Argentina», 1981-1982, Buenos Aires, 1984, s. 175.

makla beraber, artmağa devam etti. Ama gerici diktatörlükle birlikte bu eğilim tersine döndü.

Müzminleşmiş ekonomik sorunlara, teröre başvuran ve ülke içi durumu aşırı derecede kötüleştiren otoriter rejimin yarattığı politik sorun eklendi. Bu da öncelikle işçi sınıfına, özellikle da fabrikalardaki işçilere darbe indirdi. Diktatörlüğün uyguladığı «ekonomik model»in amaçlarından birisinin işçi sınıfının toplum yaşamındaki etkisini önemli ölçüde azaltmak olduğu gözler önüne serildi. İşçi sınıfının etkisini azaltmak gerici-liğin eskiden beri arzuladığı bir şeydi.

1970'lerin sonlarında Arjantin proleteriyasında gözle görülür bir azalma vardı. Bundan en çok etkilenenler fabrika işçileriydi. Ama buna rağmen fabrika işçileri ekonomik bakımdan faal nüfus içerisinde hatırı sayılır bir rol oynamaya devam etti. Maddi üretimde ve hizmetler sektöründe çalışanların yaklaşık % 72'sinin ücretli işçiler olduğunu belirtmek gerekir. Bunların yaklaşık yarısı fabrikalarda, tarım, inşaat, ulaşım, taşımacılık işletmelerinde ve ambarlarda istihdam ediliyordu. Aynı şekilde bürolarda çalışanların da yaklaşık yarısı ücretli işgücüydü. Onların dışında bir de büyük, özel ya da devlet işletmelerinde yönetmen ya da idareci olarak yüksek konumlarda bulunan az sayıda kişi vardı. Beyaz yakalı işçilerin ezici çoğunluğu gelir düzeyleri, yaşama ve çalışma koşulları, kafa yapıları ve mesleki deneyimleri dolayısıyla işçi sınıfına yaklaştılar, onunla eylem birliği yaptılar. Beyaz yakalıların örgütleri Arjantin Genel Emek Konfederasyonu'na katıldı. Yukarıda belirtilenler proleteryanın nüfusun sınıfsal bileşimindeki önemli payını ve ücretli işçilerin öteki sosyal katmanlardan sayıca daha kalabalık olduğunu gösteriyor.

ILO'nun *Çalışma İstatistikleri Yıllığı'nda*, içinde bulunduğumuz 80'li yılların başlangıcıyla ilgili verilere göre ücretli işçilerin işgücü içerisindeki oranı açısından Arjantin, Kanada, Çekoslovakya, Avusturya, Macaristan ve Fransa'dan sonra, ama Japonya, İspanya, Venezüella ve Brezilya'dan önce geliyor.

1970'li yıllarda ilk defa olarak üretici olmayan alanda üretim alanında olduğundan daha fazla işçi çalıştırılmaya başlandı. İşgücünün maddi üretimden ticaret, bankacılık ve hizmetler sektörüne «transfer edilmesi» gelen bir eğilim durumuna geldi. Bununla birlikte bu değişikliğin nedenleri Arjantin gibi ülkelerde sanayileşmiş kapitalist ülkelerdekini aynı değildir.

Geçen yüzyılın sonlarına kadar büyük boyutlu sanayide üretici güçlerin gelişmesi ve diğer alanlarda da sömürü oranının yükselmesi sanayileşmiş kapitalist ülkelerde maddi değerlerin üretildiği alanın dışında gittikçe daha fazla işçi çalıştırılmasını olanaklı kıldı. Teknolojik ilerlemenin mantıksal bir sonucu olarak ticaret ve hizmetler alanında çalıştırılanların oranı daha da arttı. Görülüyorki, günümüzde bu doğal gelişme korkunç biçim-

lerde devam eden bir süreç durumuna geldi. Aşırı şişirilmiş maliye, öncelikle reklamlar olmak üzere asalak ticaret biçimleri, iyice dal budak salmış bir devlet ideolojik, politik, askersel ve polis aygıtına yol açan tekeli devlet eğilimleri bunun yaratığıdır.

Ama Arjantin gibi sanayisi gelişmiş kabul edilemeyecek ülkelerde, daha düşük ölçekte olmakla birlikte aynı gelişmeye yol açan neden nedir?

Bütün engellere rağmen Arjantin'de üretici olmayan faaliyetin görece hızlı bir şekilde yaygınlaşmasına bizzat üretici güçlerin gelişmesinin katkıda bulunduğu yadsınıyor. Bununla birlikte Arjantin örneğinde esas rol oynayan faktör sosyal-ekonomik yapıdaki bunalım olmuştur. Bu bunalım üretimde çalışanların, üretici olmayan alanlara kaymasına yol açmıştır. Üretici güçlerin gelişmesi de üretim alanında sorunlar yaratmakta, üretim alanı serbest kalan işgücünün hepsini bünyesinde tutmamaktadır.

Gelişmiş kapitalist ülkelerden farklı olarak, gelişmekte olan ülkelerin çoğunda ticaret ve hizmetlerin büyümesi her şeyden önce üretim alanındaki işyerlerinin azalmasının bir sonucudur ve dolayısıyla üretimin ilerlemesinin bir göstergesi değildir. Şu gelişme bunun açık bir örneğidir: 1970'li yılların ikinci yarısında Arjantin'de üretimin önemli ölçüde azalmasıyla birlikte ticaret ve hizmetler sektöründe «kendi hesabına» çalışanların oranında gözle görülür bir artış meydana geldi, bunun yanı sıra para işlerinde çalıştırılanların sayısı da arttı. Bu olgular ciddi bir sorun meydana getiren işsizlik ve kısmi istihdamın nedenlerini bir ölçüde açıklıyor. Fabrikadaki işlerini yitiren bazı ücretli işçiler, talep eksikliği, ya da daha az da rastlansa ücretlerin azaltılması koşullarında kendilerine emeklerini kullanacak bir fırsat arıyorlar.

Üçüncü sektör diye adlandırılan bu kesimdeki bu «yeni istihdam» günümüzde sanayi üretiminde deneyim kazanmış olan personelin eksik bir şekilde kullanımına yol açıyor. Başka bir deyişle fabrika ortamına özgü ve «kendi hesabına» çalışan zanaatçılarınkine benzemeyen çalışma alışkanlıklarının ve yüksek derecede hünerli üretici güçlerin çarçur edilmesine tanık oluyoruz. Arjantin ekonomisinde bu şekilde «üçüncü sektöre ağırlık verilmesi», yani hizmetler sektörünün gelişmesine öncelik tanınması geçtiğimiz yıllarda maddi üretim yapanların yığınsal bir şekilde işten çıkartılmalarının yarattığı şoku yumuşatıcı bir işlev gördü. Bununla birlikte giderek üçüncü sektörün işgücü «tüketme» yeteneği de tükendi.

İŞÇİ SINIFI «ORTADAN KALKIYOR MU?»

Görüldüğü gibi geçtiğimiz on yıllarda Arjantin toplumunun sınıf bileşiminde, özellikle de işçi sınıfının bileşiminde önemli değişiklikler meydana geldi. Bu değişiklikler özel bir şekilde incelemeyi gerektiriyor. Bu

inceleme, söz konusu değişiklikleri etkileyen olgu ve eğilimlerin tümünü kapsamayan tek yanlı yaklaşımlardan uzak olmalıdır.

Bir yandan bunalım ve geçmişte askersel diktatörlüğün izlediği sanayisizleştirme politikası (bu alanda başında Raul Alfonsin'in bulunduğu şimdiki hükümet döneminde de önemli değişiklikler olmadı), genel olarak ücretli işçilerin koşulları üzerinde olumsuz bir etki yarattı ve onların çoğuna ağır bir darbe indirdi. Öte yandan ise bu, proletaryanın sosyal tabanının genişlemesi ile ilgili objektif bir süreçti. Çünkü büro memurları, bilim adamları, teknisyenler, sanatçılar gibi ticaret ve hizmet sektöründe çalıştırılan yeni yeni insanlar sömürüye maruz kalıyordu. Dükkancılar ve aileleri tarafından yürütülen küçük ticaret varlığını sürdürmekle birlikte, onun yanısıra her biri yüzlerce mavi ve beyaz yakalı işçi çalıştıran büyük ticaret merkezleri ticarete yer edindiler ve bu yerlerini büyüttüler. Bir bütün olarak alınırsa, bu merkezlerin sahibi olan firmalar binlerce kişi çalıştırmaktadırlar. Arjantin'de özel sağlık hizmeti uygulaması ortadan kalkmış-olmamakla birlikte bugün tipik olan, kapitalist şirketlerin işlettiği hastaneler ve sosyal güvenlik sisteminin sağlık kurumlarıdır. Buralarda çok sayıda sağlık personeli hizmet görmektedir. Artık çeşitli işveren gruplarının hizmetinde olan çok sayıda onarım ve temizleme ajanları var. (5)

Proleterleşme giderek yaygınlaşmakta, üretime doğrudan katılan gittikçe daha çok sayıda mühendis ve teknisyeni de kapsamaktadır. Üretim yüksek düzeyde hüner ister duruma gelmesi onların sıradan işçi konularına gelmelerine yol açıyor.

Bazı burjuva sosyologları meydana gelmekte olan bu değişikliklerde ve bu değişikliklerin toplumsal belirtilerinde «azalan proletarya»ya karşılık «yeni bir sınıf»ın ortaya çıkmasının işaretlerini görüyorlar. Günümüzde sömürülenlerin saflarının toplumdaki durumlarının ve yaşama ve çalışma koşullarının proleter kıldığı ya da sosyal, ekonomik ve psikolojik anlamda gittikçe daha fazla proleterleşen kişiler tarafından kabartıldığı bir gerçektir.

Genel olarak ücretli emeğin ve özel olarak fabrika işçilerinin bileşiminde meydana gelen değişiklikleri belirtmek gerekir. Arjantin'deki kimya, lastik, petrol ve metal işkollarında çalışan işçiler 1947 yılında istihdam edilen toplam işgücünün % 25'inin biraz üstüneyken 1980'lerde bu sayı % 40'a ulaşmıştır. En dinamik olarak gelişen işkollarındaki bu artış tüketim eşyası üretimi göstergelerindeki görece, kimi zaman mutlak düşüşü telafi etti. Bu değişiklikler örgütlenme biçimlerini ve bir bütün olarak işçi sınıfı hareketini etkiledi. Daha fazla gelecek vaat eden işkollarındaki işçiler giderek artan bir rol oynamaya başladılar. Bunlar işçilerin istemlerini politik bir içerikle dolduruyorlar ve daha etkili savaşım

(5) «Problemas de Economia.» No. 88, 1985.

biçimleri uyguluyorlar. Proletaryanın 1960'ların sonlarından bu yana süregelen savaşımı emeğin niteliksel bakımdan yeni eylemler yaptığını açıkça gösteriyor ve işçi sınıfının bileşimindeki değişiklikleri yansıtıyor.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra işçi sınıfına çoğunluğu kırsal alanlardan gelen ve sendikal ve politik deneyimden yoksun öğelerin katıldığını belirtmiştik. Bununla birlikte geçtiğimiz 20 yılda proletarya, büyük ölçüde, artık işçi sınıfının azınlıkta kalan bir kesimini oluşturan bir zamanın köylülerinden sonraki kuşağın etkisi altında büyüdü. Bugünün işçisi proleter kökenlidir. (6)

Bu durumda yeni müfreze yeni toplumsal ve politik deneyim kazanmaktadır. Kırlara veda eden işçiler, ulusal burjuvazinin büyümesi ve sanayinin gelişmesi dönemini yaşadılar, sınırlı da olsa, emekçilerin sosyal koşullarında bir iyileşme oldu. Bu koşullarda sosyal bilinçleri geniş ölçüde burjuva reformist görüşler tarafından etkilendi. Bugünkü işçilerin büyük kısmına gelince onlar geçtiğimiz 20 yılda herbiri değişmez bir şekilde diktatörlüklerin dayatılmasıyla sona eren çeşitli reformların başarısızlığa uğramasına tanık oldular. Emekçilerin en önemli haklarına gözü dönmüş bir şekilde saldırı, gerici en ilkel medeni ve sendikal özgürlükleri yok etti ve ülkeyi ekonomik iflase sürükledi. Emekçiler burjuva reformist hükümetler sırasında (çoğu zaman bu hükümetlerin iktidarlarının ilk yıllarında) elde ettikleri kazanımların, güvence altına alınmak bir yana, hiçe indiğini, sonuç olarak bu hükümetlerin düştüğünü ve yerlerine gerici rejimlerin geldiğini kavradı.

Dolayısıyla Arjantin'de bir kuşağın yerine diğerinin geçmesi emekçilerin bilinç ve zihniyetlerinde meydana gelen niteliksel değişikliklerle birlikte gerçekleşti. Emekçilerin arasında reformist eğilimler egemen iken yukarda bahsettiğimiz deneyimlerin ve dünyada meydana gelen ilerici değişikliklerin sonucunda proleter ideolojisi taşıyan unsurların payı arttı.

Ancak sorunun başka yanları da var. En dinamik sanayi kollarının gelişmesine paralel olarak teknik bakımdan uzman işçilerin yürüyen bantla üretime katılmaya gerek fiziksel, gerekse psikolojik olarak adapte olmaları sıkıntısı da arttı. Şimdi bu işkollarında çalıştırılanların çoğunluğunu gençler oluşturuyor. Bunların bazıları meslek hünelerini daha başlangıçtan, daha küçük işletmelerde ediniyorlar. Diğerleri ise özel kuruluşlarda gördükleri eğitimi ekonomik nedenlerle ya da yaşları gereği bırakmak zorunda kaldılar. Günümüzde üretim alanında ya da hizmet sektöründe iş arayan bir kimse ilk öğretimini tamamlamamış ve kimi zamanlarda orta öğretimini bitirmiş olmak zorundadır. Nüfusunun % 30'undan fazlasının her türlü eğitimden yoksun olduğu bir ülkede daha az hünere isteyen el emeğine yatkın kişilerin daha kolay bulunması normal bir

(6) Bak: M. Lebedinski, *Seminario sobre la clase obrera*, Buenos Aires, Haziran 1985.

şeydir. Böyle olmakla birlikte bugün işçilerin çoğu gençtir ve genç kuşağın bilgi düzeyi geçmiş kuşaktan daha yüksektir. Eski kuşak, emekçilerin daha yüksek bir morale sahip olmasının koşullarını oluştururken, yeni kuşak toplumsal olayların özünün, işçi sınıfının yerinin, rolünün ve tarihsel misyonunun daha iyi anlaşılmasını olanaklı kılmaktadır.

Proletaryanın «eski» kesimlerinin, özellikle bu kesimlerinin en aydınlanmış grubunun yaşam biçimlerinin ve geleneklerinin aynı şekilde bir evrimden geçtiğini, bu evrimin sonucunda sosyal bilinç ve politik kültürün yeni biçimlerinin ortaya çıktığını da söyleyebiliriz. Günlük dille konuşursak, 2 şeritli bir yolda emektar işçiler bir yandan deneyimlerini genç kuşakla paylaşıyorlar, bir yandan da genç kuşaktan değişen sosyal bilincin unsurlarını ediniyorlar.

YENİ GÖREVLER VE ALTERNATİFLER

Bugünün proletaryası kendisinden önceki kuşaklardan çok daha ayrışmış, farklılaşmış ve çokbiçimlidir. İşçi sınıfının bileşimi çok daha karmaşıktır ve ortak hedeflere dayanarak birleşmesi süreci de daha karmaşıktır. Çıkar ve ihtiyaçların farklılığı, kelimenin gerçek anlamında işçilerden oluşan yeni grup ve sosyal katmanların etkisiyle artmıştır. Ama yeteneklerini kaybetmek bir yana, günümüz proletaryasının yetenekleri kat kat artmıştır. Arjantin toplumunda işçi sınıfının rolünün artması için, işçi sınıfının sosyal çerçevesini genişletmek, maddi olmayan alanda çalışan ara katmanları kapsamak eski sosyal ve kültürel sınırları aşmak ve geniş savaşım deneyimi kazanmak zorunludur.

Bu, son gelişmelerle doğrulanmıştır. Askersel diktatörlüğün hüküm sürdüğü uğursuz yıllar boyunca verilen özgürlük savaşımından elde edilen en büyük sonuç, muhtemelen emekçilerin yüksek bir demokratik bilinç düzeyine ulaşmalarıdır. Anayasal düzeni bozma girişimlerine karşı savaşım veren halk güçlerinin ortak iradesi, halkın ulusal ve sendikal seçimlere, insan haklarını korumak ve baskıyı kınamak için yapılan eylemlere geniş katılımı, halkın günümüzde demokratik değişiklik istemine büyük önem verdiğini gösteriyor.

Uzun süre birbirini izleyen darbeleri irdelediğimiz zaman bu gayet açık şekilde görülüyor. İktidara el koyan fesat gruplarının pekçoğu amaçlarına, proletaryanın oldukça geniş kesimlerinin anayasal düzenin çiğnenmesine ilgisiz kalması sonucu ulaşabilmişlerdir. Kimi zaman diktatörlük karşıtı bir eylem halk arasında yaratılan yapay ve hayali umut havasıyla nötralize edilebilmiştir. Şimdi artık gericilik böylesi olanaklara sahip değildir. Yeni duruma dayanılarak gelecekte sağın yeni bir darbe yapıp

iktidara gelemeyeceği tahmininde bulunulabilir. Bunun nedeni proletaryanın bilincinin artmış olması ve demokrasiyi savunmaya hazır olmasıdır.

Nitel bakımdan yeni demokratik istemlerin işçiler arasında kök salmış olması olgusu, içinde bulunduğumuz aşamanın öne çıkan ayırd edici özelliğidir. Bunun yanısıra işçilerin antiemperyalist görüşleri de derinleşmektedir. Ücretli işçilerin çoğunluğunun durumunun tekelci mali sermayeye, uluslarötesi tekellere, sermayenin çıkarlarını savunmak için kurulmuş uluslararası örgütlere ve onların ülke içindeki işbirlikçilerine bu kadar açık ve bu kadar çarpıcı bir şekilde bağımlı olduğu başka bir örnek bulmak güçtür. Bunun kavranması sonucunda, proletaryanın sınıf bilincinin artmakta, proletarya ülkenin egemenliğini savunmada ve halkın ulusal niteliklerine ve mirasına sahip çıkmada öteki sosyal güçlerden daha üstün olduğunu pratikte göstermektedir. Geçtiğimiz yıl başkentte ve öteki şehirlerde yüzbinlerce kişiyi bir araya getiren yığinsal toplantılar yapıldı. Bunları geçtiğimiz Ocak ve Mart aylarında yapılan genel grevler ve hükümetin ekonomik ve sosyal politikasına, İMF'nin politikasına, uluslararası tefeciliğe karşı ve dış borç ödemelerinin dondurulması için yapılan pekçok eylem izledi. Bütün bunlar işçi sınıfının ekmek, iş, barış ve ulusal onur için verilen savaşımın en önünde belirgin bir şekilde yer almasına yol açtı.

Proletaryanın belli başlı ulusal sorunlardaki yeni tavrı bunun sonucunda diğer sınıf ve sosyal gruplarla ilişkilerinde meydana gelen değişiklikler genel olarak işçi sınıfı hareketini etkiliyor. Sendikal yapılarda yenilenme süreci başlamaktadır. Diktatörlüğün çökmesiyle birlikte, değişik bir yasal çerçevede, sendikal örgütlerin demokratikleştirilmesine doğru bir eğilim belirmiştir. Dikey yapı diye adlandırılan yapı (emir verme ve yönetme ilkesi) bunalımdadır. Sendika bürokrasisi bu ilkeyi yıllar boyu, emekçilerin denetim dizginlerini ele almak için çaba gösterme isteklerine karşı korumuştur. Son sendika seçimlerinden sonra sendikalarda militan kesim daha güçlü duruma gelmiş ve değişik politik partilerden meydana gelmelerine rağmen pekçok üyesi sağlam sınıf konumlarına geçmiştir. Ne ki, henüz çoğunluk elde edilememiştir. Ama ilerleme kaydedilmiştir. Gelecek bu güçlerindir.

Görüldüğü gibi işçi sınıfı hareketindeki yeni faktörlerin parti politikası açısından anlamı vardır. 1985 Kasımında yasama organlarının ve belediye meclislerinin bileşimini kısmen yenilemek için yapılan seçimlerde işçilerin ezici çoğunluğu oylarını her zaman olduğu gibi Peronculara vermişti. Bununla birlikte yeni bir gelişme de olmuştur. Gericici konumları ve sendika yöneticiliğinde gangsterce yöntemler uygulamalarıyla kendilerini gözden düşürten Peronculara seçmenler sırt çevirmiştir. Bu durumda, iktidardaki Radikal Parti'nin üyelerinin, seçim kampanyasında devlet aygıtının kendilerine yardım etmesine rağmen, belli başlı sanayi

merkezlerinde işçilerin oylarını kazanma girişimlerinin başarısızlığa uğraması anlamlıdır. Buna karşılık sol eskisinden çok daha fazla oy almıştır. Buenos Aires sanayi bölgesinde komünistlerden, devrimci Peronistlerden ve sosyalistlerden oluşan Halk Cephesi ulusal ortalamanın 2 hatta 3 kat üstünde oy almıştır.

Devrimci sınıf savaşımının yeni aşamasında, olumlu deneyimler işçi sınıfı hareketinin karşı karşıya bulunduğu görevlerin öneminin daha açık görülmesini sağlıyor. Bunların başında, emekçilerin öncelikli çıkarlarıyla demokrasiyi genişletme ve ülkenin tam bağımsızlığını elde etme konusundaki ulusal görevi diyalektik bir şekilde birbirine bağlayarak bunalımdan alternatif bir çıkış yolu bulmaktır. Bugünün objektif gerçeği, sıradan kişilerin ciddi günlük sorunlarının, emperyalizmle sıkı sıkıya bağlı olan büyük sermaye ve latifundiya sahiplerinin ekonomik ve politik erkine karşı koymadan ya da gerçek halk demokrasisi kurulmadan çözülemeyeceğini gösteriyor. Böylesi bir program hazırlamak işçi sınıfı hareketi için en zorunlu şeydir. Çünkü işçi sınıfı hareketinin temsilcileri, işverenler ve hükümet görevlileriyle kapitalist ilkelere dayalı çeşitli sosyal anlaşmalar hazırlamak için sürekli görüşmeler yapıyorlar.

Emeğin «bağımlılığının daha da modernleştirilmesi»ni kabul edeceğini uman güçler bunalımın getirdiği sorunları çözme ve dış borçların sonuçlarını giderme işini halkın çıkarlarına zarar verecek bir şekilde, sözümona «sosyal barış»ı kurmak için yapmak istiyorlar. Ama görev, daha önce çoğunlukla yapıldığı gibi, burjuvazinin planlarını reddetmekle kalmak değil, aynı zamanda işçi sınıfının alternatifini halkın değerlendirmesine sunmaktır. Bu, proletaryanın inisiyativini ele almasına ve geniş bir halk hareketinin, ülkenin sosyalizme doğru ilerlemek için çok ihtiyaç duyduğu bellibaşlı demokratik ve antiemperyalist değişikliklerin gerçekleştirilmesi için olumlu koşulları yaratacak yeni bir güçler dengesinin ortaya çıkmasına katkıda bulunmaya çalışacak olan bu halk hareketinin örgütlenmesi için gerekli sürenin kısaltılmasına yardımcı olacaktır.

İşçi sınıfının kendi programına ihtiyaç duymasının bir diğer nedeni de bu programın halkın ezici çoğunluğunun ortak alternatifi durumuna gelmesi gereğidir. Bu da, işçi sınıfı hareketinin geniş kapsamlı bir şekilde demokratikleşmesini, örgütsel bakımdan gelişmesini ve proletaryanın çıkarlarını kendi çıkarı edinen yeni grup ve sosyal katmanları (gençlik ve kadınların ileri kesimi, «yeraltı» ekonomisi diye adlandırılan alanda çalışan emekçiler, işsizler) kapsamına alarak genişlemesini beraberinde getirir. Son tahlilde gerekli olan, proletaryanın, işçi sınıfının programının gerçekleştirilmesinde, bu programı anlamakta ve savunmakta objektif olarak çıkarı bulunan proleter olmayan gruplarla daha sıkı bağlar kurma yeteneğinin yükseltilmesidir.

Proletaryanın geçmişteki ve şimdiki başarıları ve geleceğin getirdiği

görevler, işçilerin bazı müfrezelerindeki sayısal dalgalanmalara rağmen, bu sınıfın rolünü yeni bir düzeye yükseltiyor. V. İ. Lenin'in şu sözleri geçerliliklerini bugün de koruyorlar: «Proletaryanın gücü, onun toplum nüfus içindeki temsil oranından çok daha büyüktür. Çünkü proletarya kapitalizmin ekonomik sisteminin tümünün merkezine ve sınırlarına ekonomik bakımdan egemendir ve aynı zamanda kapitalizmde proletarya emekçilerin ezici çoğunluğunun gerçek ekonomik ve politik çıkarlarını dile getirmektedir». (7)

(7) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 40, s. 23 (Rusça) («Kurucu Meclis seçimleri ve proletarya diktatörlüğü»nden).

Dünyadaki gelişmelerin kritik bir aşamasında

SOVYET BARİŞ PROGRAMI VE KOMÜNİSTLERİN NÜKLEER BİR TEHDİTİ ÖNLEME VE SİLAHSIZLANMAYI SAĞLAMA ÇABALARI

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» Yazı Konseyi, Prag'da özel bir toplantı düzenledi. Toplantıda SBKP 27. Kongresi'nin dünya güvenliğini sağlamaya yönelik olarak öne koyduğu programın ana hatları ve aynı konuda öteki kardeş partilerin stratejilerini ele aldı.

Toplantıyı «Barış ve Sosyalizm Sorunları» sorumlu sekreteri Sergey Tsukasov (SBKP) açtı. Tartışmaya yazılı rapor sunanlar: Ganço Ganev (Bulgar Komünist Partisi), William Stewart (Kanada Komünist Partisi), Alvaro Oivedo (Kolombiya Komünist Partisi), Pavel Auersperg (Çekoslovakya Komünist Partisi), Ib Nörlund (Danimarka Komünist Partisi), Zenon Zorzovilis (Yunanistan Komünist Partisi), Radolfo Banegas (Honduras Komünist Partisi) ve Naim Aşhab (Filistin Komünist Partisi). Tartışmaya katılanlar: Ali Malki (Cezayir Sosyalist Öncü Partisi) Orel Viciani (Şili Komünist Partisi), Francisco Gamboa (Kosta Rika Öncü Halk Partisi), Antonia Diaz-Ruis (Küba Komünist Partisi), Agaemnon Stavrou (Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi), Luis Emilio Vientimilla (Ekvador Komünist Partisi), Roland Bauer (Almanya Sosyalist Birlik Partisi), Donald Ramotar (Guyana Halkının İlerici Partisi), Sandor Szorcşik (Macaristan Sosyalist İşçi Partisi), Satiadjaya Sudiman (Endonezya Komünist Partisi), William Somerset (İrlanda Komünist Partisi), Halid Salâm (Ürdün Komünist Partisi), Refik Samhun (Lübnan Komünist Partisi), Sam Moeti (Lesoto Komünist Partisi), Felix Dixon (Panama Halk Partisi), Cesar Augusto Jimenez (Peru Komünist Partisi), Jerzy Waszczuk (Polonya Birleşik İşçi Partisi), Jaime Barrios (Salvador Komünist Partisi), Semou Pathe Gueye (Senegal Bağımsızlık ve Emek Partisi), Halid Hammami (Suriye Komünist Partisi), Ali İleri (Türkiye Komünist Partisi), John Pittman (ABD Komünist Partisi) ve Duong Ngoh Ki (Vietnam Komünist Partisi).

Konuşmalarını yazılı olarak verenler: Unni Krishnan (Hindistan Komünist Partisi), Elean Thomas (Jamayka İşçi Partisi), Georg Kwiatowski (Alman Komünist Partisi) ve Badamyin Lhamsuren (Moğalistan Devrimci Halk Partisi).

Aşağıda nükleer tehditin önlenmesi ve silahsızlanmanın sağlanmasına yönelik çabaların canlandırılmasına ilişkin tartışmanın bir özetini sunuyoruz.

Tüm ülkelerin komünistleri, yetmiş yıldan bu yana dünyanın en büyük sosyalist ülkesinde yeni toplumun kuruluşunu yönetmekte olan Lenin'in partisinin kongrelerine her zaman yakın bir dikkat göstermişlerdi. Top-

lantıya katılan konuşmacılar, bu noktayı belirttikten sonra, SBKP 27. Kongresi'nde dile getirilen düşüncelerin, ortaya çıkan sonuçların ve alınan kararların kardeş partilerde büyük bir ilgi uyandırdığını vurguladılar.

Kongre, Sovyet halkı, uluslararası sosyalizm ve bütün dünya için bir dönüm noktasında toplandı. Tarih, Sovyetler Birliği'ni ve bir bütün olarak sosyalist topluluğu, bilimsel-teknik, ekonomik ve toplumsalilerlemeyi hızlandırmak amacıyla yeni toplumsal sistemin bütün üstünlüklerinden daha tam yararlanma, sosyalizmin çekiciliğinin belirleyici ölçüde bağlı olduğu sosyalist yaşam tarzını yeni biçimler ve içerikle zenginleştirme, uluslararası arenada sosyalizmin konumlarını güçlendirme gereksinimi ile yüz yüze getirmiştir. Emperyalizmin yarattığı nükleer tehdit şimdiye kadar görülmemiş ölçüde ciddileşmiştir ve bu tehditin önlenmesi dünya topluluğun en yaşamsal gereksinimi reel sosyalizmin, tüm barış ilerleme ve demokrasi güçlerinin ana amacı haline gelmiştir.

Zamanın gereklerine yaratıcılıkla yanıt veren Sovyet komünistleri, iç ve dış politikanın karmaşık sorunlarının çözümünün yollarını belirlediler. 27. Kongere, SBKP'nin derinlemesine, eleştirel bir çözümleme temelinde geçmişten ders çıkarma, mevcut dönemi Leninci, geniş bir kavrayışla ele alma ve bilimsel olarak temellendirilmiş bir eylem programı formüle etme yeteneğinde olduğunu ortaya koymuştur. SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un okuduğu MK Politik Raporu, Parti Programının yeni biçimi ve kongrenin öteki belgeleri, günün en yakıcı sorunlarına yanıt getirmekte ve muazzam önemde yeni politik görevler formüle etmektedir.

Dergi Yazı Konseyi'nin toplantısına katılanlar, Sovyetler Birliği'nin dış politikasının yakın geleceğe ilişkin başlıca amacını, 15 Ocak 1986'da açıklanmış olan nükleer ve öteki yığınsal kırım silahlarının yok edilmesi ve dünya çapında bir güvenlik sisteminin oluşturulması programını uygulamaya sokmak olduğuna işaret ederek, kongre belgelerindeki temel doğrultulara büyük değer biçtiler. Bu program, insanlık için tamamen yeni bir gelişme dönemi açacaktır.

Toplantıda birçok kardeş partinin temsilcisi, 27. Kongrenin aldığı kararların, toplumsal ilerleme için savaşımında daha da ilerleneceğine olan güveni güçlendirdiğini, teoride yaratıcı araştırmayı teşvik ettiğini ve politik alanda enerjik yığınsal eylemleri esinlendirdiğini vurguladı. Sovyet toplumunun gelişmesini hızlandırma stratejisini, nükleer bir felaketi önlemeye ve dünya uygarlığını korumaya yönelik geniş çaplı bir programla bağlayarak, SBKP, bir toplumsal ilerleme ve barış partisi olduğunu, politikalarının tüm halkların, tüm insanlığın yaşamsal çıkarları ile uyum içinde olduğunu göstermiştir.

Toplantıya katılanlar, Sovyetler Birliği'nin barış programını yürekten

desteklediklerini açıkladılar. Bu programın nükleer tehdidin ortadan kaldırılması, silahlanma yarışının önlenmesi ve tüm barış güçlerinin daha da aktifleştirilmesi ve birleştirilmesi savaşımı için yeni olanaklar yarattığını belirttiler. Dünyadaki gelişmelerin şimdiki dönüm noktasında, uluslararası ilişkilerde SBKP'nin rolünün daha derinlemesine kavranmasını, onun, 27. Kongre'nin kabul ettiği program belgelerinde açık şekilde örneklediği şimdiki aşamanın gerçeklerine yaklaşımının ve yeni düşünce tarzının ayırdedici özelliklerinin enine boyuna incelenmesinin gereğine işaret ettiler.

Öte yandan tartışma, barış içinde yanyana yaşamayı dünya politikasının bir normuna dönüştürme ve yumuşama sürecine dönme, silahlanma yarışını durdurma, nükleer silahsızlanmaya yönelme, ABD'nin «yıldızlar Savaşı» programına ve emperyalizmin saldırganlık politikasına karşı muhalefeti harekete geçirme savaşımının yakıcı sorunları üzerinde yoğunlaştı. Yazı Konseyi bu sorunları tartışırken, komünistler ve işçi partilerinin çeşitli ülkelerin somut koşullarında çalıştıkları gözönüne alınarak, tüm komünistler için ortak olan Marksist barış felsefesini çıkış noktası yaptı.

BARIŞ VE İLERLEMENİN FELSEFESİ

SBKP'nin barış ve toplumsal ilerleme diyalektiğine yaratıcı ve yenilikçi yaklaşımı, 27. Kongre'nin, çağın gerçeklerini daha derinlemesine analiz etmesini ve bu gerçeklerle tutarlı bir politik çizgi temellendirmesini sağladı. Konuşmacılar, Kongre belgelerinin, teori ile pratiğin sağlam birliğini, Marksist-Leninist düşüncenin gelişmesinde sürekliliğini ve yenilikçi ruhu temsil, ettiğini belirttiler.

Kongrede, günümüz dünyasının tarihsel süreçte yeni bir döneme girdiği belirtildi. Bilimsel ve teknolojik devrimdeki sıçrama üretici güçlerin niteliksel bir ilerlemesi ile sonuçlandı. İnsanlığın yaratıcı potansiyelleri, yaşamın tüm alanlarında yeni tekniğin ve teknolojinin kullanımı sonucu, muazzam ölçüde arttı. Dahası, bilim ve teknikteki devrimci değişimler savaş araçlarında nicelik ve nitelik değişikliklere yol açtı ve uygarlığı kendi kendini yok etme gerçek tehdidi ile yüz yüze getirdi. Sınıfsal bencillik nedeniyle, kapitalist dünyadaki yönetici elitin zenginliği uğruna, insan aklının ve elinin ürünleri, müthiş yıkıcı güce sahip silahların yapılması için kullanılarak, insanlığın kendisine karşı çevrildi. SBKP Programı'nın yeni biçiminde şöyle deniyor: «Koskoca halkların yazgısını kurban etmeye hazır olan emperyalist çevrelerin politikası böylesi silahların harekete geçirilmesi tehlikesini artırıyor» (!) Emperyalizm, ne yenenin ne de

(!) SBKP Programı (27. Kongre'de kabul edilen yeniden kaleme alınmış biçimi) TKP yayınları, Nisan 1986, s. 26.

yenilenen olmayacağı, ama dünya uygarlığının yok olmasıyla sonuçlanacak global bir askersel çatışma tehlikesinin artmasından sorumludur. Durumu temelden yeni yapan işte budur.

Toplantıda, SBKP Programı'nın yeni biçiminde, dünyanın gelişmesinin ana eğilimlerinin kapsamlı biçimde sergilendiği belirtildi. Bunlar en başta sosyalizmin dünyadaki konumlarının sürekli sağlanması, saygınlığının ve etkisinin artması; ulusal ve toplumsal kurtuluş için sosyal adalet ve hümanizm ilkeleri temelinde yaşamın yenilenmesi için savaştan halkların rolünün artması; emperyalizmin gerici, saldırgan çevrelerinin dünyadaki olumlu gelişmelere sürekli karşı koyuşu, kimi kritik anlarda yükselen karşı eylemlerdir. Günümüz aşamasının karakteristiklerini daha derinlemesine ele alan 27. Kongre, yepyeni bir etmeni vurguladı. Bu, yalnızca sosyalist ülkeleri, komünist ve işçi sınıfı hareketini ve kurtulmuş ülkelerin halklarını değil, aynı zamanda yığınsal, savaş karşıtı, demokratik hareketleri de birleştiren barış güçlerinin pekişmesidir. Çağımızda dünya gelişmesinin genel yönelimini belirleyen etmen, işte bu güçlerin karşılıklı etkileşmesidir.

Konuşmacılar, günümüz dünyasının birbiriyle çatışan ekonomik, toplumsal, politik ve ideolojik nitelikli eğilimlerle dolu olduğunu belirttiler. Bunların kökü en derinde olanları, kendilerini, güncel sorunları anlama yeteneğinde ve buna hazır olmada, bunların çözümü için araçlar önerme ve buna uygun bir politika izlemede birbirinden temelden ayrılan iki karşıt sistem arasındaki rekabette ortaya koyuyorlar. Şimdi emperyalizm ile gelişmekte olan ülkeler arasında geniş ve hareketli bir çelişkiler yelpazesi vardır. Bir yandan, insanlığın çoğunluğunu oluşturan bu halkların yaşamında, Asya, Afrika ve Latin Amerika devletlerinin rolünü ve saygınlığını sürekli olarak artıran, yavaş, zorlu, ama geri döndürülemez bir temel toplumsal ve ekonomik değişimler süreci vardır. Öte yandan, gelişmekte olan ulusların acımasızca sömürülmesi ve yağmalanması, büyük ölçüde, hâlâ emperyalizm varlığının koşullarını oluşturmaktadır. Bu onun askersel hazırlıklarının başlıca mali kaynağıdır.

Bunalımlar sürekli olarak, dünyanın değişik bölgelerini sarsmakta, kapitalist toplumdaki toplumsal antagonizmalar ve uluslararası çelişkiler insanlığı, tepesinde sallanan tehlikeden, herşeyden önce de nükleer tehditten kurtarma görevini karmaşıklştırmaktadır. Konuşmacılar, bu tehdidi nereden kaynaklandığı ve bunun baş sorumlusunun kim olduğu sorusunun özellikle önemli olduğuna işaret ettiler. Barışın korunması uğrındaki çabaların yönelimi büyük ölçüde bu sorunun yanıtına bağlıdır.

Olgular tekrar tekrar kanıtıyor ki, tehlike emperyalizmin, özellikle de ABD emperyalizminin saldırgan politikasından kaynaklanmaktadır. Gelişmeler bu politikanın özünü giderek artan ölçüde gözler önüne seriyor.

Bunun özü sosyalizm üzerinde askersel üstünlük sağlayarak sosyal öc almaya niyetlenmek, ilerici, kurtuluşçu hareketleri bastırmak, yeni tipten silahların yığılmasını ve uzayın silahlanmasını gerçekleştirmek amacıyla uluslararası gerginlikleri belirli bir düzeyde tutmaktır.

Emperyalizm, geçtiğimiz dönemdeki kimi ümit ışıklarına karşın, barışın korunması, nükleer bir felaketin önlenmesi sorununun vahim ve karmaşık olmasının ve sorunun çözümüne giden yolların tıkanmasının sorumluluğunu taşımaktadır. Konuşmalarda dile getirilen, son döneme ait olgular şöyle sıralanabilir.

Sovyetler Birliği'nin nükleer denemeler konusundaki moratoryumuna rağmen, ABD'deki militarist çevreler nükleer denemelere devam ediyorlar. Böylece silahlanma yarışını, yeni ve daha da yıkıcı silah tiplerinin ortaya çıkmasını kamçıyorlar, bunları kullanmaya yönelik potansiyellerini artırıyorlar. Halkların protestolarına rağmen bu çevreler «Yıldızlar Savaşı» programını uygulamaya soktular. Libya'ya karşı terörist eylemleriyle, Akdeniz'deki durumu son derece gerginleştirdiler. Emperyalizm ve gericilik, Nikaragua, Afganistan, Kamboçya ve Güney Afrika halklarına karşı yürütülen ilan edilmemiş savaşların sorumlusudur.

SBKP 27. Kongresi'ne sunulan Politik Rapor'da belirtildiği gibi «... günümüz dünyası savaşlar ve güç politikası için çok küçüktür, kolay yaralanabilir. Eğer savaşların ve silahlı çatışmaların savunulabilir, kabuledilebilirliği yönündeki yüzyıllar boyunca oluşmuş düşünce tarzı ve eylemlere kesinlikle son verilmezse, dünya kurtarılamaz, korunamaz.»⁽²⁾

Birçok kardeş parti temsilcisi, SBKP'nin, çağdışı kalan politik düşünce tarzını terk etmenin ve uluslararası uygulamada nükleer çağın gerçekleriyle tutarlı yeni tip bir bilincin geliştirilmesinin ve benimsemesinin çok önemli olduğuna ilişkin çıkarılan sonucun taşıdığı önemi vurguladı. Günümüzde, askersel güç kategorileriyle düşünmek, insanlığın intiharı olasılığını kabullenmek demektir. Günümüzde, insanlığın «olmak ya da olmamak» sorunuyla yüzyüze geldiği bu durumda, dünya politikasının ana sorunlarının hallinde, kökten yeni bir yaklaşım olmalıdır. Bu yaklaşım, Mihail Gorbaçov'un 15 Ocak 1986'da yaptığı açıklamada ve SBKP 27. Kongresi'ne sunulan Politik Raporda görülebilir. Bu belgelerde öne sürülen, dünyanın karşılıklı bağımlılık içinde bulunduğu üzerine yenilikçi konsept, sınıfların ve insanlığın çıkarlarının ve amaçlarının diyalektiğine ışık tutuyor.

Toplantıda, dünyanın geleceğine ilişkin komünistlere özgü iyimser görüşün, tarihsel ilerlemenin basit, yüzeysel bir şekilde kavranması üzerine temellendirilemeyeceği belirtildi. Çeşitli yönleri ve çelişkileri olan insanlığın yaşamı, Marksistler tarafından, ortak yasalar temelinde gelişen

(2) Mihail Gorbaçov, SBKP 27. Kongresi'ne sunulan SBKP MK Politik Raporu, TKP yayınları, Mayıs 1986, s. 89.

bütünsel bir süreç olarak görülür. Bugün, halklar, çeşitli bağlantı ve ilişkilerden oluşan dallı budaklı bir sistemin içindedir; insanlığın tarihinde ilk kez ortak bir kaderle böylesine sıkıca birbirlerine bağlanmışlardır.

SBKP 27. Kongresi'ne sunulan Politik Rapor'da şöyle deniyor: «Günümüzdeki gelişmenin gerçek diyalektiği, iki sistem arasındaki yarışma ve karşılıklı savaşımın, dünya topluluğunu oluşturan devletlerin karşılıklı bağımlılığı yönündeki güçlenen eğilimle birleşmesinde ifadesini buluyor. İşte böyle, karşıtların savaşımı içinde, güçlüklerle kimi zaman neredeyse el yordamıyla, *çelişkili, ama birçok konuda karşılıklı bağımlı, önemli ölçüde bütünsel bir dünya oluşmaktadır.*»⁽³⁾

Egoist tutkularını insanlığın çıkarlarının üzerine koyan emperyalizmin militarist felsefesinin tersine, Marksist barış felsefesi, insanlığın evrensel çıkarlarından ve değerlerinden yola çıkıyor. Bu bağlamda, toplantıda Engels'in şu sözleri hatırlatıldı: «Komünizm, ilkesel olarak, burjuvazi ile proletarya arasındaki kavganın üzerinde durmaktadır... çünkü komünizm, yalnızca işçilerin değil, tüm insanlığın bir sorunudur.»⁽⁴⁾ Bu tutum, pratik çalışmalarında partinin kendini, Lenin'in, insan yaşamının ve bunun her yönüyle gelişmesinin en büyük değeri oluşturduğuna ve toplumun ilerlemesinin çıkarlarının herşeyin üzerinde olduğuna ilişkin görüşü doğrultusunda yönlendirdiğinin vurgulandığı SBKP 27. Kongresi'nde daha da geliştirildi ve programatik bir doğrultu olarak benimsendi.

Komünist dünya görüşü, tarihsel süreçlerin merkezine, çıkarları ve kaygıları ile insanı koymaktadır. İşte tam da bu nedenle komünistler, termonükleer silahların ortaya çıkmasının evrensel barışı sağlama, felakete yol açacak bir çatışmayı önleme görevini, uluslararası değerler hiyerarşisinde, en üstte, en önde bir yere çıkardığını ve bu amaca varmak için «ana değer olan barışla güvenli bir gelecekle karşılaştırıldığında hiçbir değeri olmayan her türlü ulusal egoizmden, taktik hesaplardan, tartışmalardan ve anlaşmazlıklardan kurtulmanın»⁽⁵⁾ zorunlu olduğu görüşündedirler.

Uluslararası ortamın bütünüyle niteliksel bir değişimden geçtiği koşullarda, 27. Kongre tarafından daha da geliştirilen Leninci barış içinde yanyana yaşama konsepti, yeni Sovyet girişimlerinin ideolojik temelini oluşturuyor. Barış içinde yanyana yaşama, yalnızca savaşın olmaması olarak görülemez. Bu askersel güç değil, iyi komşuluk ve işbirliği değerlerinin egemen olduğu, tüm halkların yararına, bilimsel ve teknik kazanımların ve kültürel değerlerin geniş bir biçimde değiş tokuş edildiği bir dünya düzenidir. Geniş kaynakların askersel ihtiyaçlara sarfedil-

⁽³⁾ Agy, s. 30.

⁽⁴⁾ K. Marks ve Engels, Yapıtlar, c. 2, s. 516 (Rusça) (İngiltere'de işçisınıfının durumu»ndan).

⁽⁵⁾ «Pravda», 16 ocak 1986.

mesinden kurtulma, emeğin ürünlerinin yalnızca ve yalnızca yapıcı amaçlarla kullanılma olanağını verecektir. Bağımsız gelişme yoluna girmiş ülkeler, dışardan gelecek saldırılardan korunacak ve ulusal ve toplumsal gelişme yolunda ileriye doğru gitmeleri daha da kolaylaşmış olacaktır. Dahası, tüm devletlerin çabalarını birleştirmeleri ile, evrensel (global) sorunların çözümü olanaklı olacaktır. Yazı Konseyinin toplantısında, SBKP'nin, hem teori hem de pratik açısından muazzam önem taşıyan şu sonuca vardığı belirtildi: Uluslararası alanda öylesi nesnel koşullar oluşmuştur ki, kapitalizm ile sosyalizm arasındaki çatışma, yalnızca barışçı rekabet, barışçı yarışma biçiminde gelişebilir.

Barış içinde yanyana yaşamaya ilişkin önermeleri ele alan konuşmacılar, bunların, temelde, Sovyet komünistlerinin savaş karşıtı savaşlarıyla ilgili tarihsel deneyimlerinin sentezinin yapıldığı ilkeler olduğunu belirttiler. Tartışmada, deneyimden çıkan, savaşları toplumların yaşamından çıkarıp atmanın olanaklı olduğuna ilişkin tezin gerçekleştirilmesinin, dünyanın yazgısı açısından taşıdığı önem bakımından, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi ve Hitler faşizmi üzerindeki zafer ile eş değerde olacağı vurgulandı.

Konuşmacılar, Sovyet barış programının temelinde yatan politik felsefenin bir toplumsal ilerleme felsefesi olduğunu belirttiler. Bu felsefe, barışın geleceğinin, son tahlilde, tüm ülkelerin, ilerici, demokratik bir sisteme, halklarının, özgür, bağımsız gelişme hakkına sahip olmasına bağlı olduğu görüşünden yola çıkıyor. Dünyada kalıcı bir statüko sağlamak kimsenin kudreti dahilinde değildir. Ne emekçilerin sınıf savaşımı, ne ulusal kurtuluş hareketleri, ne de dünya sahnesindeki ideolojik çatışma durmayacaktır. Nükleer çağda, dünyanın gelişmesini güce başvurarak durdurmayı, karşı devrim ihraç etmeyi ve devletler arasındaki ilişkileri dinamitlemek için ideolojik zıtlıklardan yararlanmayı denemek, çılgınlıktır. Komünistler şuna kesinlikle inanıyorlar: Devrimi dışardan dayatmak, hele de askersel güçle bunu yapmak, boşuna çabadır ve buna izin verilmemelidir.

SBKP 27. Kongresi'nin bu önermeleri ışığında, tartışmaya katılanlar, savaş tehdidinin büyümesinin, emekçilerin toplumsal ilerleme için verdikleri savaşımı önemli ölçüde etkilediğini belirttiler. Bu bağlamda, Engels'in formüle ettiği şu yasallık dile getirildi: «Koşullar, uluslar arasında savaş açısından değişmişse, bunlar sınıf savaşımı açısından da aynı ölçüde değişmişlerdir.» Bu nükleer füze etmeninin toplumsal çatışma alanına girdiği günümüz koşullarında işçi sınıfı ve partisi açısından ne gibi bir anlam taşıyor?

Konuşmacılar, bunun herşeyden önce, dünyada nükleer bir felakete yol açabilecek gelişmelerin ortadan kaldırılması anlamına geldiğini belirttiler. Eğer insan soyunun devamı ve yaşamını sürdürmesinin normal

koşulları sağlanamıyorsa hangi ilerlemeden söz edilebilir? İşçi sınıfının evrensel tarihsel misyonu şimdi yeni boyut kazanmaktadır. Bu, tüm gücünü, nükleer bir felaketin önlenmesi için kullanmasıdır. Öte yandan, Komünisterin insanlığı her tür sömürü ve ezgiden kurtarma amaçları gibi her zaman önde duran görevleri, yeryüzünde yaşamın korunması görevi ile kopmaz biçimde bağlıdır.

Bu önermeleri daha somut biçimde ele alan konuşmacılar, savaş ve barış sorunlarının, şimdiye kadar görülmemiş ölçüde toplumsal bir anlam kazandığını vurguladılar. Füzelelerin nükleer tehdidini bir kenara bırakalım, bunu besleyen silahlanma yarışının kendisi, toplumu çok olumsuz yönde etkilemektedir. Dev boyutlara ulaşan askersel harcamalar, halkların üzerine ağır bir yük olarak çöküyor, toplumsal amaçlı programların kısılmasını getiriyor, işsizliği artırıyor ve ekonominin sivil dallarına çok olumsuz etkilerde bulunuyor.

Yazı Konseyi'nin gelişmekte olan ülkelerden üyeleri, askersel-sanayi kompleksinin kamçılıdığı anlamsız silahlanma yarışına devasa maddi ve entellektüel kaynaklar harcanırken, Latin Amerika, Asya ve Afrika'nın geniş bölgelerinde insanların temel ihtiyaçlarının karşılanmadığını ve yüz milyonlarca insanın yoksulluk ve açlık içinde, hastalıklarla yüzyüze olduğuna dikkat çektiler. Çeşitli istatistik rakamlar verildi. Üçüncü Dünya ülkelerinde, kişi başına düşen ortalama gelir, sanayileşmiş ülkelerdekine onbirde biridir; gelişmekte olan ülkelerde, 570 milyon insan yeterli gıda alamamaktadır; 800 milyon yetişkin okuma-yazma bilmemektedir, 250 milyon çocuk eğitim olanağından yoksundur; birbuçuk milyar insan hiçbir tıbbi hizmet görememekte ya da çok az görmektedir. Bu durum, gelişmekte olan ülkelerin kendilerinin de silahlanma yarışına katılmalarıyla daha da ciddileşmektedir. Askersel bütçelerdeki artış, 1960'larda yıllık olarak yüzde 7 iken bu oran, 1980'lerde neredeyse yüzde 15'e varmıştır ve bu, GSMH'nin artış hızından fazladır.

Savaş tehditi, sosyal-ekonomik sorunlarla, silahlanma yarışına, militarizme ve emperyalizmin saldırgan politikalarına karşı savaşımı birleştirmiştir. Bu bağlantı öylesine doğrudandır ki, temel sosyal sorunlardan hiçbiri gerçekte, politikada, uluslararası ilişkilerde militarizme son vermeden çözüme kavuşturulamaz. Bu görüş toplantıya sunulan raporlardan birinde, SBKP 27. Kongresi Politik Raporu'ndaki şu saptamayla bir kez daha ortaya kondu: Gelişmekte olan ülkelerin bir trilyona varan dış borçları ile, ABD askersel harcamalarının son on yıl içinde bir trilyonu aşması arasında bir bağ vardır. Emperyalizm bu ülkelerden her yıl 200 milyar dolar emiyor ve bu rakamın, geçtiğimiz yıllardaki Amerikan askersel bütçeleri ile hemen hemen aynı olması, rastlantı değildir.

(¹) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 22, s. 544. («Fransa'da sınıf savaşımına önöz»den).

Tartışma militarizmin, yenisömürgeci aşırı sömürü sisteminin korunmasından ve daha da sertleştirilmesinden çıkarı olduğu belirtildi. Burada, emperyalizmin silahsızlanma olasılığını neden gelişmekte olan ülkelerin egemenliklerini güçlendirme çabalarından ve sosyalist ülkelerin de bu çabaları desteklemekten vazgeçmesine bağladığı görülebilir. Dünya nüfusunun üçte ikisini oluşturan gelişmekte olan ülkelerin halkları şöylece bir ikileme karşı karşıya kalmaya zorlanıyorlar: Ya emperyalist tekellere kölece bağımlılığın sürmesini ve reel sosyalizmin desteğinden mahrum kalmayı kabul edeceksin ya da silahsızlanma üzerine bir anlaşmaya varılmasının yolunu tıkamanın ve kendinin de bir parçasını oluşturduğunu insanlığın yokolması tehditinin devam etmesinin sorumluluğunu taşıyacaksın. Bu uydurma bir ikilemdir. Barış için savaşım, ulusal bağımsızlık ve toplumsal ilerleme için savaşım arasında bir çelişki yoktur, aksine tüm ülkelerde ve bölgelerde daha da yükseltilmesi gereken derin ve üretken bir karşılıklı etkileşim vardır.

GÜNÜMÜZÜN İSTEMLERİNE SOSYALİZMİN YANITI

Konuşmacılar, çağdaş dünyanın ana eğilim ve çelişkilerinin analizinin bugün barış ve toplumsal ilerlemenin yazgısının, dünya sosyalizminin ekonomik ve politik gelişme dinamizmiyle her zamankinden daha sıkı biçimde bağlı olduğunu açıkça gösterdiğini belirttiler. Sosyalist topluluk devletleri, askersel tehdiye karşı, yalnızca barışın nükleer yıkıma karşı kabul edilebilecek tek alternatif olduğu için değil, sosyalizmin özünün barışçı kuruculuğa yönelik olduğu için savaşıyorlar. Onun sosyal-ekonomik gelişme planlarını gerçekleştirmek ve barışı korumak gibi ikili bir görevi vardır. Barışın güçlendirilmesi doğrudan yeni toplum düzeninin giderek artan gelişme hızına bağlıdır, sosyalizmin yaratıcı potansiyelinin hızla yaygınlaştırılması da önemli ölçüde uluslararası ilişkilerin durumuna bağlıdır.

Bununla ilgili olarak, Yazı Konseyi'nin toplantısında, Sovyetler Birliği'nin şahsında ancak sosyalizmin, dünyadaki gelişmeler için kritik bir dönemde, insanlığın 2.000 yılını barışçı gökyüzü ve uzayın varolduğu koşullarda karşılaşmasına yönelik dış politika girişimlerini yükseltmiş olmasının sembolik anlamı vurgulandı. Sovyetler Birliği'nin önerdiği programın merkezinde, nükleer silahların tamamen yok edilmesi gibi açık ve somut bir görev yer alıyor. Uzaya yerleştirilecek ilk darbe silahlarının üretilmesi, denenmesi ve yaygınlaştırılması yasaklanarak, SSCB ve ABD'nin nükleer silah depolarının ardıcıl ve aşamalı olarak azaltmaya başlamaları, daha sonra 2.000 yılına doğru nükleer silahların yok edilmesinin tamamlanmasına olanak sağlayacak olan bu sürece, nükleer silahlara sahip diğer devletlerin de katılması gerek.

Tartışmalarda da belirtildiği gibi, genel güvenlik için, Sovyetler Birliği'nin programının temel aldığı maddesel koşulların ve barışın güçlendirilmesinin garantisinin özel önemi vardır. Bir konuşmacı K. Marks'ın şu sözlerinin anımsattı: «Hatta en üstünkör gözlemci bile barış perspektifi sadece konuşmalarla sınırlı kalırken, savaş perspektifinin maddesel faktörlere dayandığını kabul edecektir.» (7)

Bu görüşün ortaya atıldığı günden bugüne kadar uluslararası alandaki durumda kesin değişiklikler oldu. Bugün sosyalizm, onun ekonomik ve savunma gücü, onun dünya politikasına etkisi, barışın güçlü maddesel faktörü olmuştur. Sosyalist topluluk ülkeleri kardeş partilerinin son zamanlarda yapılan kongreleri, sosyalizmin, olayların yönünü barış yararına değiştirme yeteneği ve kararlılığını yeniden kanıtladılar. M. S. Gorbacov, ASBP'nin 11. Kongresi'nde yaptığı konuşmada şöyle dedi: «Sosyalizmin günümüzün istemlerine yanıtı, parti kongrelerimizin kararlarında yer alıyor. Açıktır ki, bu yanıt somut çıkışlarda, kardeş ülkelerin gelişme özelliklerini yansıttığı için çok çeşitli olacaktır. Ancak ilkesel temelinde bu yanıt tektir, çünkü amacımız ortaktır ve bir tek dünya görüşümüz, (komünist dünya görüşü) vardır.» (8)

Sosyalist ülkeler kardeş partilerinin Yazı Konseyi'ndeki temsilcileri, partilerinin programatik belgelerine dayanarak Sovyetler Birliği'nin barış programının, sosyalist ülkelerin dış politika alanındaki işbirliğinin gelişmesini, dayanışmalarının derinleşmesini teşvik ettiğini belirttiler. Böylece, ÇKP'nin 17. Kongresi, komünistlerin ve Çekoslovakya halkının bu dev programı tümüyle desteklediklerini, onun gerçekleşmesine daha etkin bir biçimde katkıda bulunabilmek için tüm araç ve olanakları kullandıklarını vurguladı. BKP'nin 13. Kongresi, tüm halkların özlemlerine yanıt veren Sovyet girişimlerini hararetle desteklediğini açıkladı. ASBP'nin 11. Kongresi, bu önerilerin silahların, zorbalığın olmadığı bir dünya kurulması yönündeki ülkülerimize tümüyle yanıt verdiğini dile getirdi. PBİP temsilcisi, konuşmasında, Sovyet barış programının Varşova Antlaşması devletlerinin uyumlu kolektif dış politikalarının ayrılmaz bir parçası olduğunu, bir bakıma onun temel bölümünü oluşturduğunu belirtti. Macaristan, Küba, Moğolistan, Vietnam komünistleri de bu programla sosyalist dayanışmalarını dile getirdiler, onu tam olarak desteklediklerini açıkladılar.

Lenin'in partisinin uluslararası doğrultusunu, somut eylemler platformuyla tehlikesiz bir dünyanın kurulmasının felsefi temeli olarak niteleyen Yazı Konseyi üyeleri, bu doğrultunun yumuşama savaşımına yön verdiğini, öne konan hedeflere ulaşılmasında her şeyden önce iş, politik irade

(7) Agy, c. 13, s. 287 («Fransa'daki savaşın geleceği»nden).

(8) «Pravda», 19 Nisan 1986.

ve kararlılık gösterilmesi gerektirdiğini belirttiler. Nükleer tehlike karşısında yeni düşüncenin hazırlanmasına, onun ortadan kaldırılması uğrunda *aktif eylemlerin* yaygınlaştırılmasının eşlik etmesi gerektiğini vurguladılar.

Tartışmalara katılanların da belirttiği gibi, bu tür eylemlerin somut yönelimi, SBKP'nin 27. Kongresi'nin belirlediği ve dünya politikasında yeni bir unsur olan, bütünsel bir nitelik taşıyan, uluslararası ilişkilerin tüm en önemli alanlarını kapsayan «evrensel bir uluslararası güvenlik sisteminin kurulması temellerinin» saptanmasına yardım ediyor. Tartışmalarda, bu eylemlerin insanlığın yazgısı için sorumluluk bilincini ortaya koyduğunu, SSCB'nin savaş uçurumu kenarında denge sağlamaya, korku dengesine son verip, devletler arasında barış içinde yan yana yaşama ilkeleri temelinde gerçek hümanist ilişkiler biçimine geçilmesi niyetlerini gösterdiği belirtildi. Nükleer-uzay çağında özü bakımından «birimizin güvenliği, hepimizin güvenliği» demek olan kolektif güvenlik, tek akılcıl yoldur. Ulusal güvenlik, eğer evrensel güvenliğe katkıda bulunmuyorsa, içi boş bir şeydir. Genel güvenlik sistemi konsepti, yeni dünya politik felsefe görüşlerinin maddeleşmesinin önkoşullarını kendinde taşıyor.

Bu konsept, bugünkü silahların niteliğinin hiç bir devlete kendini yalnızca askersel-teknik savunma umudu bırakmaması olgusuna dayanıyor. SSCB ve ABD'nin, Varşova Antlaşması ve NATO'nun silahlarının artırılması, bunların karşılıklı olarak birbirini birkaç kez yoketme olanağının ortaya çıkmasından sonra anlamsız olmuştur. Tartışmalara katılan kimi temsilcilerin de belirttiği gibi, uygarlığın korunması görevi, blok çıkarlarının, ulusal ve diğer çıkarların üzerindedir. Bununla ilgili olarak, Washington'un güvenlik sorunlarının uzayın nükleer silahlarla silahlandırılmasına dayanan «güvenlik» konseptinin bu sorunların askersel olmayan, politik araçlarla çözümünü öngören tutuma karşı koyma çabalarının aktif bir biçimde sergilenmesi gereği vurgulandı. Uzayın silahlandırılmasını öngören konseptin gerçekleşmesi, uzayı insanlık için ölüm saçan bir tehlike kaynağı durumuna getirebilir, denetimsiz bir silahlanma yarışına yol açabilir.

Tartışmalar sırasında hatta stratejik dengenin eğer nükleer silahlar ileride de artırılmaya devam edilirse eşit güvenlik değil, en iyi durumda eşit düzeyde tehlike sağlayacağı belirtildi. Nükleer silahlanma yarışının devam etmesi, kaçınılmaz olarak eşit tehlikeyi artırabilir ve bunu stratejik dengenin askersel-politik faktörü olma durumunun sona ereceği bir çizgiye çekebilir. Öyleyse, herşeyden önce silahların ve silahlı kuvvetlerin düzeyinin hızla azaltılmasını sağlamak gerekir. Komünistler için burada sözkonusu olan, herşeyden önce barış hareketine katılan diğer güçlerle birlikte emperyalist devletlerin hükümetleri ve parlamentoları üzerinde

baskıyı artırmaktır. Yalnızca yığınsal eylemler bunları nükleer tehlikenin ortadan kaldırılması ve silâhsızlanma yolunda adımlar atma zorunda bırakabilir.

Tüm bunlar SBKP'nin önerdiği nükleer silâhsız bir dünyanın kurulması programının, emperyalist devletlerin yönetici çevrelerince sert bir direnişle karşılanmakta olmasından dolayı da çok önemlidir. Sözde uluslararası gerginliğin azaltılmasından yana çıkan, hatta kimi zaman nükleer silahların ortadan kaldırılmasına hazır olduklarını ilan eden bu egemen çevreler, sıra pratik adımlar atmaya gelince ya yapıcı eylemlerden vazgeçiyorlar, ya da dünya kamuoyunu şaşkırtmayı amaçlayan üstü kapalı vaatlerde bulunuyorlar.

Konuşmacılar, buna karşılık SSCB ve onun bağlaşıklarının sosyalizmin dış politikasında sözlerle eylemlerin birbirinden ayrılmadığını, bu politikanın istikrarlı, ardıcıl olduğunu, onun konjonktürel değişikliklerden etkinlenmediğini gösterdiğini belirtirler. Yığınlara dünya politikasındaki iki çizginin ilkesel farklılıklarının anlatılmasının barışsever güçlerin temel görevi olduğunu vurguladılar.

Tartışmalara katılanlar, özellikle de gelişmekte olan ülkelerin komünist partileri, uluslararası ekonomik güvenlik sisteminin kurulması görüşüne büyük bir dikkat ayırdılar. Böylesi bir sistem, bir yandan silâhlanma yarışının ağır yükünü halkın sırtından alabilir, öte yandan da, her bir devleti emperyalist politikanın ayrımcılık, yaptırımlar, aşırı borç koşulları ve benzeri belirtilerinden koruyabilir. Bu girişimlerin ve özellikle de dünya ekonomik ilişkilerin ağırlaştırılan her şeyin bütünsel bir biçimde tartışılabilceği ekonomik güvenlik sorunlarıyla ilgili bir uluslararası kongrenin toplanması önerisinin gerçekleşmesi, gelişmekte olan ülkelerde halk yığınlarının ulusal bağımsızlık ve toplumsal ilerleme savaşımalarını savaş tehlikesine karşı eylemlerle birleştirerek aktifleşmesine yardım edebilir.

Nükleer silâhsızlanmanın ve genel güvenliğin sağlanmasının yapıcı programını yükselten sosyalizm, tüm halklar için yaşamsal olan barışın sağlanması yolları sorununa kesin ve açık bir yanıt verdi. Tartışmalarda, ancak ileride daha ağır savaşların yer alacağı, bu bakımdan ham hayaller kurulmaması gerektiği vurgulandı.

Komünistlerin barış savaşımalarının etkili bir taktik ve stratejisinin hazırlanması, dünya arenasında olduğu gibi, kapitalist ülkelerin kendi içinde de, sosyal-politik güçler orantısında gelecekteki ve bugünkü konjonktürel değişikliklerin ardıcıl bir biçimde analizini gerektiriyor. Burada, bu ülkelerden her birinde egemen çevreler içindeki güçlerin yer alımının, burjuvazinin değişik fraksiyonlarının savaş yanlısı, daha ılımlı ve gerçekçi düşünen temsilcileri arasındaki farklılıkların, emperyalistler arasındaki çelişkilerin, emperyalizmin temel merkezlerinin karşılıklı etkisi açısından merkezkaç ve merkezci eğilimler orantısının her bakımdan gözönünde

bulundurulması sözkonusudur. Konuşmacılar, en önemlisinin, nükleer tehlikeye karşı olan herkesi birleştiren barış ve sağduyu koalisyonunun güçlendirilmesi olduğunu belirttiler.

DEĞİŞİK KOŞULLAR, ORTAK YÖNELİMLER

Kardeş partiler, Sovyetler Birliği'nin barış programının, emperyalizmin saldırgan ve baskıcı politikasına karşı etkili bir alternatif olduğunu belirttiler. Uluslararası gericiğin saldırı cephesi son zamanlarda giderek genişliyor, saldırıları yoğunlaşıyor. Bu, barışsever güçlerin birlik ve aktifliğinin giderek yükseltilmesini gerektiriyor. SBKP'nin 27. Kongresi'nde yükseltilecek barış programının barış ve özgürlük için, ulusal onur için savaşım verenlere büyük bir itki verdiğini belirten birçok konuşmacı, farklı ülkelerde ve farklı koşullarda savaşan değişik komünist partilerinin, emperyalizmin saldırgan politikasına nasıl daha etkili bir biçimde karşı konulabileceği konusu üzerinde durdular.

Kuşkusuz en önemlisi, gerici çevrelerin, nükleer savaş kundaçlarına izin vermemektir. Somut durum, militarist baskının niteliği, savaşım veren güçler orantısı, komünistlere hangi eylem biçimi ve yöntemlerini uygulayacaklarını dikte ediyor. Bugün nükleer yıkım tehlikesinin ortadan kaldırılması gibi genel insancıl bir görevin yerine getirilmesi, emperyalizmin askersel gücü politik amaçlar için kullanma olanaklarının giderek sınırlandırılması anlamına gelmektedir.

Kardeş partiler savaşım strateji ve taktiklerini belirlerken, ulusal ve bölgesel sorunların çözümünün tüm uluslararası durumun kökten iyileşmesinden ayrı olmadığını hesaba katıyorlar. ABD'nin dayattığı silahlanma yarışı, onun yeni globalizm politikası, askeri güç gösterilerine hız vermesi başkalarının iç işlerine kabaca karışması ve açık çapulculuğu, bugün birçok ülke için ulusal yaşam faktörü durumuna gelmiştir. Toplantıda da vurgulandığı gibi, özellikle bu, gezegenimizin barış ve ilerleme güçleriyle savaş ve gerici güçleri arasındaki çatışmanın en çok kızıştığı «sıcak noktalarda» daha keskin biçimde kendini gösteriyor.

Komünist partileri temsilcileri, emperyalizmin ve siyonizmin Ortadoğu'da ve Akdeniz bölgesinde işledikleri cinayetleri kin ve nefretle kınadılar. Bunların her saldırısı, halklara karşı giriştikleri cinayetlerin silahlı baskı eylemlerinin tırmanışında yeni bir basamaktır. Lübnan'a, Libya ve Tunus'a yapılan saldırılar, uluslararası terörizmin bölgedeki somut adımlarıdır.

Konuşmacılardan birçoğu, bugünkü Amerikan yönetiminin kendisinin «beğenmediği» devletlere karşı askersel saldırıların da eşlik ettiği azgın propaganda kampanyası uygulamasını, onun politikasının bir özelliği

olarak vurguladı. Grenada'ya yapılan barbarca saldırı, Washington'da, kendisinin istediği şeyi yapabileceği yolundaki tehlikeli bir anlayışın kanıtlanması yolunda atılan adımlardan biriydi. ABD emperyalizmi, halkının her türlü yabancı baskı biçimini reddederek kendi yasalarına göre yaşamaya çalışan Nikaragua'ya karşı ilan edilmemiş bir savaş başlattı. Ve eğer saldırgan dizginlenmezse, kuşkusuz yeni kurbanlar verilecektir.

Çin-Hindi halkları, emperyalist karışmaların ve cinayetlerin tırmanış mantığını kendi deneyimlerinden iyi biliyorlar. Bunların savaşımı henüz sona ermiş değildir. Devrimci Vietnam'a, Laos ve Kamboçya'ya karşı savaşta yenilgiye uğrayan Washington, öç alma denemelerinden vazgeçmemiştir. Şimdi ABD, başkaları aracılığıyla eylem göstermeyi yeğliyor. Amerikan militaristleri, kendileri için elverişli olan koşullarda her türlü örtüyü üstlerinden atarak bu bölgede de doğrudan saldırıya geçebilirler.

Emperyalizm benzer bir taktiği Afrika anakarasında da uyguluyor. Sosyalist yönelimi seçen devletlere karşı savaşta emperyalizm, kendine bağlı rejimleri, kendi kuklalarının askeri birliklerini, GAC'nin silahlı kuvvetlerini kullanıyor. Barbarca saldırılara yalnızca Angola, Etiyopya, Mozambik hedef olmuyor. Ulusal zenginliklerin emperyalist tarafından yağmalanmasının önünü kesmeye çalışan tüm Afrika, bütün halklar saldırı hedefidir.

Washington'da bölgesel diye adlandırılan çatışmaların kapsamı, bunların şeklen yerel içeriğinden çok daha geniştir. Tartışmalara katılanlar, aslında ABD'nin güç gösterisinde bulunma yeltenişlerinin, dünya kamuoyuna meydan okuma anlamına geldiğini belirttiler. Çünkü, bugün ABD yönetici çevrelerinin kılavuz edindiği «yeni globalizm doktrini» reel sosyalizmle, Washington yönetiminin işine gelmeyen herkesle çatışmanın savunuculuğundan, ABD'nin dünya egemenliğini sağlama çizgisinin temellendirilmesinden başka bir şey değildir.

Bundan 40 yıl önce İkinci Dünya savaşı'nın sona ermiş olduğu bölgelerdeki durum, komünistlerde, diğer barışsever güçlerde kaygı yaratıyor. Amerikan militaristleri, sosyalist ülkeleri hedef alan Avrupa'daki nükleer gücünü artırıyor. İlk darbe silahlı olan «Pershing-2» ve «Cruise» roketlerinin yerleştirilmesine devam edilmesi, bununla birlikte İngiltere ve Fransa'nın nükleer potansiyelerini artırmaları, anakarada askersel dengeyi ve genel güvenliği baltalıyor. ABD-Batı Avrupa'dan sonra Uzakdoğu'da ve Pasifik Okyanusu'nda, Asya'daki sosyalist devletleri ve bağımsız ülkeleri tehdit eden sayıca ve güç bakımından ikinci büyüklükte askeri bir gruplaşma oluşturmuştur. Pentagon'un askersel hazırlıklarına Japonya ve Güney Kore silahlı kuvvetleri de giderek daha aktif katılıyorlar. Birleşik Amerika'nın Pasifik'teki filosu, eylem alanını çoktan Hind Okyanusu'na, yaymış, onun savaş gemileri ise sürekli olarak Güney ve Güney-Batı Asya kıyıları yakınlarında devriye geziyorlar.

Değişik bölgelerdeki durumun analizi, emperyalist planların bozguna uğratılması için yeni çabaların büyük önemini kesin bir biçimde kanıtlıyor. Emperyalistlerin silahlı müdahalesine olanak sağlayan koşulların ortadan kaldırılması, silahlanma yarışına son verilmesi ve uzayın silahlandırılmasına izin verilmemesi, askersel harcamaların kesin olarak azaltılması, genel güvenlik için güvenilir bir sistemin kurulması, işte tüm bunlar, bu çabaları esinlendiren amaçlardır.

BARIŞ YARARINA GELİŞMELER

Yazı Konseyi'nin toplantısında, toplumsal bilinçte, geniş kapsamlı Sovyet barış girişimleriyle ilgili olarak kapitalist ülkelerde çok sayıda insanın tutumunda olumlu değişiklikler meydana geldiğini kanıtlayan gelişmeler olduğu vurgulandı. Bunlardan kimileri, sosyalizmin önerdiği tüm dünya topluluğunun sorunlarının çözüm yolları üstüne henüz daha şimdi düşünmeye başlıyorlar, diğerleri barışın savunulmasına kendi şahsi katılımının zorunluluğunu anlamış, üçüncüleri de barışsever örgütlerin eylemlerine aktif katılmış bulunuyorlar. Bu, değişik sosyal grup ve örgütlerin barış savaşımına çekilmesi için yeni olanaklar yaratıyor. Emperyalizme her zaman bilinçli olarak karşı koymayan, kimi zaman komünistlerin ideolojik ve politik tutumlarına razı olmayan, ama barışın yazgısından kaygılanan ve kendi görüşlerinden vazgeçmeden günümüzün temel sorunlarının çözümüne katılmaya hazır olanlarla diyalog ve işbirliği için elverişli koşullar oluşuyor. Ulusal ve uluslararası düzeydeki değişik toplumsal politik güçlerin barışçı eylem birliğine daha geniş bir biçimde çekilmesi artıyor. SBKP'nin 27. Kongresi'nde belirtildiği gibi, «barış, mantık ve iyi niyet potansiyelinin güçlendirilmesi eğilimi süreklidir ve ilkesel bakımdan geridöndürülemez. Bunun ardında insanların, tüm halkların karşılıklı anlayış içinde birlikte yaşama ve birlikte çalışma isteği vardır». (9)

Tartışmalara katılanlar, giderek artan ve insanlığı tehdit eden tehlike karşısında toplumsal bilinçteki gelişmeleri, somut delillerle sergilediler. İşte bunlardan bazıları. Uluslararası Barış Yılı çerçevesinde Varşova'da yapılan ve ünlü bilim adamlarının, yazarların, sanat ustalarının, din görevlilerinin, değişik ülkelerden ve farklı dünya görüşüne sahip insanların katıldığı Bilim ve Kültür Çalışanlarının Kongresi'nde kabul edilen çağrı, özü ve yönelimi bakımından Sovyet barış programı'na uygun düşüyor. Ürdün'de bir grup politik yöneticinin, parlamento üyesinin ilerici ulusal güçlerin, kadın, işçi ve sendika birlikleri ve diğer toplumsal örgüt temsilcilerinin basına yaptıkları açıklamada, nükleer silahların ve tüm

(9) M. S. Gorbaçov. SBKP 27. Kongresi'ne sunulan SBKP Merkez Komitesi Politik Raporu. TKP Yayınları, Mayıs 1986, s.

yiğinsal kırım silahlarının 2.000 yılına kadar yokedilmesini öngören çağırısı tümüyle destekledikleri belirtiliyor. FAC kentlerinde, yalnızca dört paskalya gününde 380 bin kişi cadde ve alanlara çıktı. Ne fırtına, ne de soğuk yağmur bunları durduramadı. Yürüyüş kolları, hristiyanların leylak renkli, komünistlerin, sosyaldemokratların, Alman Genç İşçiler Birliği'nin, Sosyalist Gençliğin ve Marksist Öğrenci Birliği'nin kırmızı renkli, sendikaların, «yeşillerin» kadın örgütlerinin ve birçok işletmede işçi ve memurların değişik girişim gruplarının çok renkli bayrakları ve pankartlarıyla yürüdüler.

Toplantıya katılanlar, sosyalizmin barış taarruzunun ideolojik savaşının seyrine güçlü bir etkide bulunmasına, barışsever güçlerin moral-politik üstünlüğünü sağlayarak antikomünizmin ve antisovyetizmin olanaklarını sınırlamasına özel bir dikkat ayırdılar. Komünistler, Sovyetler Birliği'nin barış programını, emperyalizmin saldırganlığına karşı kendilerinin güçlü bir silahı olduğunu belirtiyorlar. Bu silah, onun militarist politikasının sosyal dayanaklarını sarsıyor. ABD Komünist Partisi temsilcisinin mecazi anlamda belirttiği gibi, bu yılın 15 Ocak günü yayınlanan açıklama «Amerikan emperyalizminin ideolojisine, bizzat Reagan'a ağır bir darbe olmuştur. Top onun kalesine atılmıştır. O, bu topu oradan nasıl çıkaracak?»

Yunanistan Komünist Partisi temsilcisi, toplumun silahlanma yarışive uluslararası gerginliğin keskinleşmesinde «iki süper devletin sorumluluğu» ile ilgili demagojik söylentileri giderek daha iyi gördüğünü belirtti. Değişik toplumsal güçlerin temsilcileri, «Rizospastis» gazetesinde, dünyadaki güncel duruma ilişkin olarak kendi görüşlerini açıklıyorlar. Tanınmış politikacılar, emekli generaller, yiğinsal örgüt yöneticileri, bugün savaş karşıtı istemlerle yalnızca taraflardan birine, Birleşik Amerika'ya çağrı yapılması, çünkü SSCB'nin, elde edilmesi uğruna barış hareketinin kendisinin de çaba harcadığı önlemleri hatta tek yanlı gerçekleştirdiği sonucuna varıyorlar.

Alman Komünist Partisi temsilcisinin kanısına göre, FAC'nde toplumun geniş çevreleri de benzer sonuca varıyorlar. Yıllardır barış hareketinde dile getirilen insanlığı tehdit eden tehlikenin eşit düzeyde her iki «süper devlet» ten kaynaklandığı yolundaki görüş, geçen yılın sonbahar yürüyüşlerinde çok önemsiz bir destek buldu. Bu yürüyüşlerde yükseltilen belgilerde ilk kez «süper devlet» tezinin yer almaması bir rastlantı değildir. FAC'nde giderek daha çok insan, Birleşik Amerika'nın barışsever dünya kamuoyunun çoğunluğunun çıkarlarına karşı çıktığını görüyor.

İrlanda Komünist Partisi temsilcisi de konuşmasında şu görüşlere yer verdi: Ülkemizde çok sayıda insan, sosyalizmin her yeni barış girişiminin Amerikan yönetimi ve bağlaşıklarınca alelacele ve kesin olarak reddedilmesine dikkat çekiyor. Böylesi aceleci bir tepki, toplumun bu girişim-

lerin hatta gereği gibi incelenmediği ve «Doğudan» gelen önerilerin reddedilmesi politikasını bir avuç kişinin belirlediği kuşkularını kanıtlıyor. Bu, İrlanda'nın geniş katmanlarında, Batının savaş ve barış sorunlarındaki konumu üzerine kuşkuları artıyor, barışı koruma hareketinin sağcı yöneticilerinin silahsızlanma görüşmelerinin başarısızlığında her iki tarafın da» eşit sorumluluğu» olduğu yolundaki tezleri çürütüyor.

TKP temsilcisi, egemen güçlerin baskılarına karşın Türkiye'de barış savaşılarının öteden beri ileri sürülen «Kuzeyden gelen tehlike» yalanını reddederek, giderek daha aktif eylem gösterdiklerini belirtti. Hatta burjuva muhalefetteki sağcı yöneticiler SSCB'nin dış politikada iyi komşuluk ve barış ilkelerini kılavuz edindiğini, ABD'nin ise Türkiye'yi kendi sömürgesi gibi, sosyalizme karşı saldırı üssü olarak gördüğünü açıkça vurguluyorlar.

Senegal komünistleri, burjuva basının Sovyetler Birliği ve onun barış girişimleri konusunda uygun bir ton bulma çabalarında güçlüklerle karşılaşmış olduğunu, çünkü «Sovyet askeri tehdidi» yalanlarının artık etkili olmadığını belirtiyorlar. Antisovyet, antikomünist kampanyalar için benzeri cinsten yeni yalanlar henüz bulunmuş değildir. Barışsever güçlerin, tüm bu halklar için somut bir tehlike olan ABD emperyalizminin politikasına karşı savaşımı geliştirmek amacıyla yığınsal aydınlatma çalışmalarında buna dayanmaları gerekiyor.

Tartışmalara katılanlar, sosyalizmin barış taarruzunun, sosyalist olmayan ülkelerin ulusal yaşamlarının önemli bir faktörü olmaya başlamasını olumlu bir gelişme olarak değerlendirdiler. Kardeş partilerin temsilcileri, SSCB'nin, Varşova Antlaşması Örgütü üyesi diğer devletlerin dinamik dış politikalarının yattığı yeni olanakların barışsever hareketin gücünü artırmak, emperyalist propagandaya karşı koyma biçim ve yöntemlerini yetkinleştirmek için daha etkin bir biçimde kullanılması gerektiğini vurguladılar.

Danimarka komünistlerinin kanısına göre, bugünkü durumda genel açıklamalarla sınırlı kalınmaz. Soru çok somuttur: Yığınların yükselen bilinç düzeyi, Marks'ın deyimiyle, maddesel güce nasıl dönüştürülebilir? Barış savaşımının stratejisini hazırlarken, militarist güçlerin eylemlerde başvurdukları biçim ve araçları amaca uygun bir şekilde dikkatlice incelemek gerek. Silahlanma yarışını destekleyen politikanın ne gibi amaçlar elde etmeye çalıştığı ve bunun önlenmesi için nelerin yapılması gerektiğinin açıklığa kavuşturulması, barışın savunulmasında toplumsal görüşü seferber etmek için kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Savaş hazırlıkları çok planlı ve entansif bir biçimde yürütülüyor. Bu bakımdan, barışsever güçler arasında olayların tehlikeli gelişmesinin, her şeyden önce de silahlanma yarışının hangi biçimlerle önlenmesi konusunda karşılıklı anlayışın sağlanması çok daha önemlidir.

Yazı Konseyinin toplantısına katılanlar, gerçek silahsızlanma yolunda atılacak ilk adıma, örneğin Sovyet barış programında önerildiği biçimde, nükleer denemelerin durdurulması gibi kısmi önlemlerin yararlı olabileceğini belirttiler. Böylesi bir moratoryum, nükleer silahların azaltılması süreci için iyi bir başlangıç olabilir. Bu önerinin gerçekçi olduğu çok açıktır, çünkü bu öneri hiç bir ülkenin ulusal çıkarlarıyla çelişmiyor, üstelik bu öneriyi sözünün eri bir devlet yapıyor. Nükleer silah denemelerine karşı savaşım, militaristlerin görünen gerçeği çarpıtmalarını önlemek için de iyi bir örnektir. SSCB, nükleer denemelerin yasaklanması sorununu öylesine somut ve açık ortaya koymuştur ki, bu dünya kamuoyunun görüşüne büyük bir etki yapmıştır, aynı zamanda sorunların kavranmasını kolaylaştırıyor, yığınların savaşımı daha canlı bir nitelik kazandırıyor.

Tartışmalar sırasında, militarist güçlerin antikomünizmi kullanarak, yalan ve önyargılar, kör inançlar yayarak savaş psikozu ortamı yaratmaya çalıştıkları belirtildi. Dolayısıyla görev, bu antihümanist ortama karşı savaşmak, halklar arasında barış ve dostluğu, iyimserliği ve gerçekçiliği savunmaktır. Bunlar, barışsever güçlerin birleşmesine yardım eden büyük öneme sahip ülkelerdir.

Savaşım başlamasından önce, genellikle, uluslararası durum istikrarsızlaştırılıyor ki, bu toplumun geniş katmanlarında şaşkınlık yaratıyor, bunların gafil avlanmasına yol açıyor. Tartışmalara katılanların kanısına göre, hükümetler arasında nükleer silahların ve genel olarak ta uluslararası sorunların çözümünde güç kullanılmasını yasaklayan anlaşmaların imzalanmasının büyük önemi vardır. SSCB ve ÇHC'nin yaptıkları gibi, bu silaha ilk başvurmama yükümlülüğünü üzerine almakla devletler, hiç kimsenin nükleer savaş tehdidinde bulunma moral hakkına sahip olmadığını da tanımış oluyorlar. Böylesi bir yükümlülüğün, nükleer silaha sahip tüm devletlerce kabul edilmesini sağlamak demek uluslararası ilişkilerin istikrarlaşmasına, genel güvenliğin güçlenmesine yardım etmek demektir.

Kardeş partilerin kanısına göre, tüm bu doğrultulardaki barış savaşımı, insanların çoğunluğunu farklı ideolojik niteliklerden bağımsız olarak ortak eylemlerde birleştirecek yetenektedir. Savaş kundakçıları, benzer bir halk eylemi karşısında yalıtılmaktan çekinmek zorunda kalırlar. Emperyalizm günümüzün gerçeklerini görebilir ve görmek zorunda bırakılabilir.

KOMÜNİSTLERİN GİDEREK ARTAN ROLÜ

Komünistler, emperyalizme karşı, barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme için savaşıma katılanlar arasında bağ sağlama rolü oynayarak, toplumsal gelişmenin tüm bellibaşlı güçlerinde temsil edilmektedir. İşte

bu nedenle onlar yeryüzünde barışın korunmasında özel bir sorumluluk taşıyorlar.

Toplantıya katılanlar, başta gelen görevlerden birinin militarist propagandanın kamuoyunu etkilemesini önlemek için Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin barış önerilerini aktif olarak yaymak olduğunu vurguladılar. Bu, barış hareketine, burjuvazinin gerçekçi düşünen temsilcileri (politikacılar, silahlanma yarışından kazanç sağlamayan sermaye çevreleri) de dahil, yeni yeni kesimleri kendinden yana çekme olanağı sağlayacaktır. Ve kuşkusuz, en yıkıcı silahsızlanma sorunlarını çözenin, az gelişmişliği aşmanın, açlığı ve salgın hastalıkları ortadan kaldırmanın yolunu bulmada halklara yardımcı olacaktır.

Senegal Bağımsızlık ve Emek Partisi temsilcisi, Sovyetler Birliği'nin barış programının geniş olarak propaganda edilmesinin, komünistlerin çalışmalarının etkinliğini artıracak olduğunu belirtti. Komünistlerin yığınlarla teması daha kolay olacak, artık emperyalizmin yıllardır sosyalizmi karalama, kötü gösterme yöntemleriyle oluşturdukları sis perdesi, sosyalist ülkelerde olup bitenleri kapitalist ülkeler insanlarının kavramasını engelleyen bu perde yavaş yavaş kalkıyor. Senegal'de önceleri, yığınsal iletişim araçları, Sovyetler Birliği'nin nasıl öneriler yaptığını bildirmeden önce, bunların Washington tarafından nasıl yorumlanacağını bekliyordu. Ve Senegalliler, Sovyetler Birliği'nin yaptıklarına ancak Amerikan propagandasının gözlükleriyle bakabiliyordu. Şimdi objektif bilgiye gereksinim duyuluyor, kamuoyu sosyalist ülkelerdeki gerçekleri, bu ülkelerin nasıl planları olduğunu, neler yaptıklarını bilmek istiyor. Yığınlar şimdi komünistlere daha çok inanıyorlar, onların sesine daha çok kulak veriyorlar.

Bu, çok önemli bir gelişmedir. Kapitalist ülkelerde yığınlar komünistleri sosyalizmin doğal bağlaşıkları olarak görüyorlar. Sosyalizm ise insanlığa yolculuk tehlikesinin ortadan kaldırılmasının yolunu gösteriyor. Kuşkusuz, Sovyet barış programına ilginin nükleer silahın olmadığı bir dünya, güvenli bir dünya kurulması için eyleme geçmeye hazır olmaya dönüşmesi için daha büyük çabalar harcamak gerekecektir. Toplantıya katılanların belirttiği gibi, emperyalizm ve gericilik, savunmaya çekilmek niyetinde değildir. Onların elinde güçlü enformasyon araçları bulunmaktadır. Bunlar kamuoyunu etkilemek için kapitalist ülkelerdeki komünistlere, öteki ilerici ve barışsever güçlere kıyasla çok daha büyük olanaklara sahiptirler. Bu ülkelerde antisovyet, antikomünist propaganda kampanyaları sürekli devam ediyor. Ne var ki, bizzat insanlığın varlığını sözkonusu olduğu bir durumda, emperyalizmin sosyalizmle çatışmayı sürdürmesi, dünyada gerginliği artırma, halkların kurtuluş savaşlarını bastırma doğrultusu, halk yığınlarında protesto duygusu yaratıyor, onları savaş kundakçılarına karşı koyanlar arasına katılmaya zorluyor.

Yunanistan Komünist Partisi temsilcisi şunları belirtti: Ülkemizde barış hareketi kesin bir antiemperyalist doğrultu izliyor ve bu ona geniş boyutlar kazandırıyor. Elbette bu harekete katılanların tümü, savaş tehlikesinin bizzat emperyalizmin özünde, doğasında yattığına ikna olmuş değildir. Birçokları bunun bilincine varmış değildir, ama bunu sezgisiyle duyuyor. Ne ki, yığınlar tarihsel deneyimine dayanarak görüyorlar ki, Yunanistan toplumunun son yirmi yılda karşılaştığı tüm karmaşık sorunlarda («kara albaylar» diktatörlüğü, Kıbrıs'ın bölünmesi, Amerikan askeri üslerinin kaldırılması vb.) NATO'lu militarist güçlerin, özellikle ABD militarist çevrelerinin çıkarları ile halkımızın çıkarları birbirinden çok farklıdır.

Emperyalizmin kendi iradesini dayatma ve saldırı politikası Orta Amerika'da, Ortadoğu'da Asya'da giderek daha büyük antipati yaratıyor, kurtuluş süreçlerini teşvik ediyor, barış ve toplumsal ilerleme savaşçılarını bu politikaya aktif biçimde karşı koymaya zorluyor. Şili Komünist Partisi temsilcisinin de belirttiği gibi, bugün her Latin Amerikalı ABD'nin Orta Amerika'ya doğrudan saldırıda bulunmasına izin verilmemesi gerektiğini kavriyor. Bölge sorunlarının politik yoldan çözümünü savunan hareket güçleniyor, Nikaragua ve Salvador halklarıyla dayanışma artıyor. Demokratik çevrelerde Latin Amerika ülkelerinin dış borçlarının iptal edilmesi, uluslararası yeni bir ekonomik düzen kurulması yönünde savaşımla ilgili de geniş çapta bir görüşbirliği oluşuyor. Bu eğilimleri belirten Küba Komünist Partisi ve bölgedeki öteki kardeş partiler, değişik toplumsal-politik güçler arasında, özellikle komünistler, sosyal demokratlar ve hristiyanlar arasında dayanışma ve işbirliğinin düzeyini yükseltmeye çalışıyorlar. Bunlar şu ortak amaçta, halkların barış koşullarında özgürce gelişebilmeleri olanaklarının sağlanması, gerginlik ocaklarının ortadan kaldırılması amacıyla birbirine giderek daha çok yakınlaşıyorlar.

Toplantıda, Ortadoğu'da komünistlerin, bölge halklarının yaşamsal çıkarları gözönünde bulundurularak, Filistin halkına kendi devletini kurma hakkı tanınarak, bölge sorunlarının adil bir çözümünü sağlama temeline yurtsever güçlerin birliğini sağlamaya çalıştıkları belirtildi. Günümüz koşullarında komünistler emperyalist-siyonist saldırılara karşı, Camp David Anlaşması'nın ve öteki teslimiyetçi anlaşmaların iptali, Lübnan'da iç savaşın sona erdirilmesi için savaşım veriyorlar. Arap ülkeleri kardeş komünist partileri bu savaşımı dünya barışının korunması yönündeki ortak savaşımına bir katkı olarak görüyorlar.

Yakın geçmişte özgürlüğüne kavuşmuş Asya ve Afrika devletleri komünistleri, Pentagon'un bu devletleri ABD'nin kendi politikası doğrultusuna çekme planlarına, sosyalizme ve ulusal kurtuluş hareketine karşı yeni saldırı üsleri oluşturma planlarına karşı koymaya tüm halkın çekilmesine özel bir önem veriyorlar.

Konuşmacılar, değişik koşullarda eylem yürüten komünistlerin kendi plan ve programlarını hazırlarken, çeşitli eylemler örgütlerken, sosyalizmin, öteki ilerici ve barışsever güçlerin çıkar ve tutumlarını gözönünde bulundurduklarını belirttiler. Komünistler kendi olanaklarını, barış hareketindeki bağlaşıklarının istemleri ve planlarıyla karşılaştırıyorlar, emperyalizmin saldırı politikası karşısında bağlaşıklarının sıralarını güçlendirmeye yardım ediyorlar. SBKP'nin 27. Kongresi, öteki sosyalist ülkeler kardeş partilerinin kongreleri bu yöndeki çalışmalara, güvenilir bir dünya, kalıcı bir barış sağlama genel programıyla organik biçimde bağlı olan çok yönlü eylemlere yeni bir itki verdiler. Komünistler tek başına kendilerinin neler yapabileceklerini ve ortak savaşımında bağlaşıklarının neler yapmak, neler elde etmek istediklerini gördüler.

✧

Yazı Konseyi'nin toplantısında Sovyetler Birliği'nin barış programının tarihsel önemi olduğu ve bunun onun uluslararası durumu normalleştirme, iyileştirme perspektifi açmasından ileri geldiği belirtildi. İnsanlık ortak çabalarla, her halkın askersel, politik, ekonomik ve sosyal alanda barış koşullarında gelişmesini garanti etmeyi öngören sağlam bir güvenlik sistemi oluşturma şansı elde ediyor. Kardeş partilerin temsilcileri bu şansın kaçınılmaması gerektiğini belirttiler. Eğer tüm barış, sağduyu ve iyi niyet potansiyeli seferber edilirse, bunun sağlanmasının olanaklı olduğunu kaydettiler.

Konuşmacılar, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin bu tarihsel görevin yerine getirilmesine, Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist topluluk üyesi ülkelerin barışçı girişimlerini her yönüyle yığınlara anlatma, bunların gerçekleştirilmesi için inandırıcı argümanlar bulma, emperyalizmin politik ve ideolojik kışkırtmalarının içyüzünü açığa vurma, bunlara karşı koyma, komünistlerin, tüm demokratik, barışsever güçlerin yeni koşullarda savaş karşıtı eylemlerini geniş olarak yansıtmaya görevinin yerinin getirilmesine aktif katılması gerektiğini belirttiler.

Tartışmalar gösterdi ki, insanlık var olmalı mı var olmamalı mı? sorusuna komünistlerin bir yanıtı vardır. Komünistler şöyle diyorlar: Toplumsal ilerleme devam etmeli ve devam edecektir, uygarlık varlığını sürdürmeli ve sürdürecektir. Bu güven, komünistlere özgü olan tarihsel iyimserliğe dayanıyor. Bu güven, toplumsal ilerlemenin Marksizm-Leninizm tarafından açıklanan ve temellendirilen objektif yasallıklarını derinlemesine bilmeye dayanıyor. Bu güven, komünist hareketin, insanlığın yazgısından kaygı duyan tüm güçlerle yapıcı işbirliğini geliştirmeye hazır olmasına, kardeş partilerin barış ve ilerleme için yorulmak nedir bilmeden yaptıkları çalışmalara ve ısrarla yürüttüklere eylemlere dayanıyor.

Kadınların kendilerine güvenlerini artırmak için

Komünistler, demokratik yığın örgütlerinin, barış ve toplumsal ilerleme savaşımına aktif katılmayı önemli görevlerinden biri sayıyorlar. Dergimizin ricası üzerine böyle bir çalışmayla ilgili deneyimini Sri Lanka Komünist Partisi üyesi, Sri Lanka Kadınlar Cephesi Genel Sekreteri Manouri Muttetuwegama anlatıyor.

Sri Lanka Kadınlar Cephesi 1948'de kuruldu. Cephe, Komünist parti ile sıkı işbirliği yapıyor, fakat hiç bir ölçüde onun bir parçası değildir, bağımsız bir yığın örgütüdür.

Biz cepheyi kurarken ülkemizde kadınların her gün karşılaştıkları ve tam çözümü ancak toplumda köklü değişiklikler yapıldığı zaman sağlanabilecek sorunları çıkış noktası yaptık. İşte bunun için örgütün önüne şu görevler konuldu: Sri Lanka kadınlarını kendi hak ve çıkarlarını savunmak için harekete geçirmek, onları bağımsızlık, demokrasi için ilerici değişiklikler yapılması ve halkın yaşam koşullarının iyileştirilmesi için savaşıma çekmek. Cephemiz sürekli olarak böyle bir doğrultu izliyor.

Biz toplumun tüm sınıflarına ve katmanlarına ait çeşitli mesleklere sahip kadınları örgütümüz içinde birleştirmeye çalışıyoruz. Sosyal kökenine, dini inançlarına ve eğitim düzeylerine bakmaksızın her kadın örgüte üye olabilir. Kadınların bir araya gelip kendi sorunlarını konuşmaları, tartışmaları için en iyi olanakları sağlamak, Cepheyi kadınların temel çıkarlarını dile getiren bir araç haline getirmek bizim için çok önemlidir. Bu amaca ulaşmak için her yerde, hatta en küçük köylerde bile, halka yakın olmaya, buralarda örgütümüzün yerel örgütlerini kurmaya çalışıyoruz.

Cephenin çalışmalarının başka bir yönü ise kadınların bilinç düzeyini yükseltmek ve sosyal aktifliğini artırmaktır. Sri Lanka'da bu düzey henüz yüksek değildir. Ama öteki Asya ve özellikle İslam ülkelerinden farklı olarak bizde kadınların toplumdaki yeri ve rolüyle ilgili eski, zamanını yaşamış görüşler, dinsel inanışlar büyük rol oynamıyor. Bizde kadınların çoğunluğu bunlardan kurtulmuştur. Bu, en başta 1948'de kadınlar için serbest ve parasız eğitim yasaının kabulünden sonra ulaşılan yüksek okuma yazma düzeyi sayesinde olmuştur. Kadınların sosyal pasifliği, herşeyden önce onların kendi rollerini ve olanaklarını küçümsemelerine yol açan genel eşitsiz durumlarından ileri geliyor.

Genç erkeklerle kıyasla genç kadınların okuldaki eğitimlerini sürdürme şansları daha azdır. Çünkü genellikle onlar erken evlendirilmekte, kadınlara erkeklerden daha az ücret verilmektedir. Bütün bunlar kadın-

ların bilincini etkilemektedir. Bu nedenle biz ekonomik ve sosyal yaşamda kadınlara hak eşitliği sağlanması için kararlı bir savaşım yürütürken, aynı zamanda onlara kendilerinin toplumda nasıl bir rol oynayabileceklerini açıklıyoruz, öteki ülkelerde ilerici kadın örgütlerinin neler yaptıklarını ve nasıl çalıştıklarını anlatıyoruz. Yaklaşık 40 yıllık varlığı boyunca Cephe, binlerce kadının görüşünü kökten değiştirmiştir.

Bugün görevlerimiz her şeyden önce ülkemiz emekçi halkının en başta kadınların karşılaştığı çetin sorunlar belirliyor. Bu kötü durum «açık ekonomi» politikasının ve özel sermayenin faaliyetindeki aktifliğin bir sonucudur. Birleşik Ulusal Parti hükümeti bu politikayı yaklaşık 10 yıldır sürdürüyor. Bu politikanın sonucu olarak artan hayat pahalılığı, işsizlik ve sefalet, kadınların aşırı sömürülmesine yol açıyor. Hükümetin yabancı sermayeyi çekmek amacıyla oluşturduğu «serbest ticaret» bölgelerinde kapitalistler genellikle 18 ile 25 yaş arasındaki kız ve genç kadınları çalıştırıyor. Bu gençler, kendilerine çok düşük ücret ödenmesine karşın, yalnız ve yalnız ailelerinin iki yakasını biraraya getirebilmelerine yardımcı olabilmek için her koşulda çalışmaya katlanmak zorunda kalıyorlar.

Egemen çevreler kadınların aşırı biçimde sömürülmesini her yoldan teşvik ediyorlar. Bu çevreler uluslararası tekellerin keyfi hareketlerinin hiçbir şekilde engellenmemesi için «serbest ticaret» bölgelerini iş yasasının etki alanının dışında tutmaya çalıştılar. Geniş tüketim mallarına yapılan sübvansiyonları hızla azaltan, sağlık ve eğitim alanlarına devlet yardımlarını kısıtlayan yönetim, aynı zamanda emekçilere para kazanmanın ve durumlarını iyileştirmenin yollarını kendilerinin araması gerektiği, «herşeyin kendilerine bağlı olduğu» görüşünü aşılama için çaba yürütüyor. Sonuçta başka çıkar yol görmeyen birçok kadın kendini satmaya başlıyor. Ya hükümetin tutumu ne oluyor? Hükümet hiçbir etkili önlem almıyor. Söзде fahişeliğe karşı savaştığını ileri sürüyor, ama işe gelince, en başta ABD ve Batı Avrupa'dan daha çok turist çekebilmek için fahişeliği teşvik ediyor.

Bundan dolayı şimdi Cephemizin önünde kadınların sosyal haklarını koruma görevi her zamankinden daha ivedilik kazanmış durumdadır. Biz kadınların erkeklerle eşit işe eşit ücret almaları için savaşıyoruz, hükümet tarafından kaldırılan kadınların gece vardiyalarında çalıştırılmasını yasaklayan yasanın yeniden yürürlüğe konmasını istiyoruz. Cephemiz «serbest ticaret» bölgelerinde iş ilişkileri konusunda yönetime karşı etkin bir savaşım verdi. Hükümet bu bölgeleri ulusal yasaların etki alanı dışına çıkarmaya giriştiğinde biz Anayasa Mahkemesi nezdinde olayı protesto ettik. Mahkeme itirazımızı haklı buldu ve kısa bir süre sonra sözkonusu bölgelerdeki işletmelerde çalışan emekçilerin haklarıyla ilgili özel yasalar kabul edildi.

Yakın ve Ordadoğu ülkelerine, en başta Suudi Arabistan'a ve Basra Körfezi ülkelerine çalışmaya giden kadınların çıkarlarını korumak bizim için çok önemli bir sorundur. Şunu hemen belirtelim: İnsanlarımız bu ülkelere istedikleri için gitmiyorlar, giderek daha çok insanı sefalete iten hükümetin politikası yüzünden gitmek zorunda bırakılıyorlar. Yurtdışında çalışan kadınların durumu yürekler acısıdır. Dil bilmeyen, herçeşit haktan yoksun olan bu emekçiler çok ağır sömürüye maruz kalıyor ve ilk zamanlarda genellikle özel, kimi kez yarı legal durumda olan ve Sri Lanka'dan kadın işgücü ihracında «uzmanlaşmış» bulunan şirketlere bağımlı kalıyorlar. Bu şirketlerin acentalığını yapanlar arasında bir sürü kaşerlenmiş vurguncular bulunuyor. Üstelik adı geçen Arap ülkelerinde, gerektiğinde yardım için başvurulabilecek ne elçiliklerimiz ve ne de konsolosluklarımız vardır. Ama hükümet buna gözlerini kapamaktadır. Sri Lanka'lı kadınların ailelerine gönderdikleri paraların neler pahasına kazanıldığı onu ilgilendirmiyor. Onun için bu paralar önemli bir döviz kaynağıdır ve o kadar.

Öteki ilerici toplumsal örgütler gibi Cephemiz de bu duruma boyun eğmeyecektir. Bir iktidar partisinden Arap ülkelerine çalışmaya giden kadınların hukuksal açıdan korunmasının sağlanmasını, ilgili hükümetlerle bu konuda görüşmeler yapılmasını istedik.

Bizim genel politik hattımıza gelince, yukarıda da belirttiğimiz gibi, Cephemiz kendisini ülkenin ilerici hareketinin ayrılmaz bir parçası sayıyor ve eylemlerini bu hareketle koordine ediyor. Biz kadınları Birleşik Ulusal Parti'nin politikasına karşı, demokratik hakların çiğnenmesine, işsizliğe, fiyatların denetimsiz artışına karşı direnişlere seferber ediyoruz ve bunu yaparken sendikalarla, öğrenci ve gençlik örgütleriyle işbirliği yapıyoruz. 1982 yılında hükümet, 1977'de seçilen parlamentonun görev süresini 1989 yılına kadar uzatmayı önererek halk oylaması örgütlediğinde Cephemiz ve daha 9 kadın örgütü ortak bir belge yayınlayarak, iktidar partisinin halk oylaması aracılığıyla halkı aldatmaya, kendi erkini 7 yıl daha halka dayatmaya çalıştığını açıkladılar. Ne yazık ki bu önlenemedi, ama biz politik savaşımızda zengin bir deneyim kazandık.

Cephenin karmaşık sorunlarından biri, öteki kadın örgütleriyle işbirliği sorunudur. Bu alanda tam eylem birliği sağlama olanakları oldukça sınırlıdır. Sorun şu ki, ülkedeki önde gelen bütün partilerin kendi kadın örgütleri vardır. Konumlardaki büyük farklar dolayısıyla biz bunlarla ilişki kurmaktan kaçınmamakla birlikte, ne pahasına olursa olsun yakınlaşmayı, görev olarak önümüze koymuyoruz. Hem Singal hem Tamil toplumlarındaki ırkçı, sovenist eğilimler de eylem birliğini engelliyor. Ve bu eğilimler bu toplumlar arasında kanlı çatışmalara da yol açıyor, bunların bilincine eylem birliği görüşünü yerleştirmek, ırkçılığın alevlendirilmesinde egemen çevrelerin çıkarı olduğu için de zordur. Bu çevreler düş-

manlık tohumları saçarak emekçileri bölmek, ivedi sosyal sorunlardan, devlet politikasının halk düşmanı niteliğinden dikkatleri başka yönlere çekmek istiyorlar.

Bu koşullarda cephemizin izlediği hat dinsel ve feminist gruplar da dahil öteki kadın örgütleriyle birlikte somut konularda ortak eylemler gerçekleştirme hattıdır. Örneğin kadınların gece çalıştırılmamalarından yana geniş bir hareketin temelleri atılabilmiştir. Cephe uluslararası kadınlar gününün kutlanmasına en aktif biçimde katılıyor. Büyük ölçüde bizim çabalarımız sayesinde Sri Lanka'da 8 Mart gerçekte «büyük yığınsal» bir bayram durumuna geldi, kutlama hazırlıklarına değişik politik görüşlerden kadın örgütleri işbirliği içinde katılır oldu.

Son yıllarda barış savaşımı birleştirici bir etmen olarak çok büyük önem kazandı. Bütün ülke halkı, bu arada, kadınlar da ağır ağır da olsa barış savaşımının önemini kavramaya başlıyor. Savaş karşıtı aktifliği arttırmada cephenin DDKF'ye katılması bize büyük yardımda bulunuyor. Biz eylemlerimizi dünya barışsever kamuoyunun çabalarıyla birleştiriyoruz. Biz şimdiye kadar birkaç büyük savaş karşıtı gösteri, bu arada ABD'ye ülke topraklarında üs verilmesine karşı gösteriler düzenledik. Uluslararası barış yılı ilân edilen 1986 yılında, ülkenin geniş kadın çevrelerini de çekerek, bu yöndeki çalışmalarımızı etkinleştirmeye çalışıyoruz.

1980'ler kapitalizminin özellikleri

MARKSİST İNCELEMELERİN ANA HATLARI

Heinz Jung

Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu üyesi, Marksist Araştırmalar Enstitüsü Yönetmeni, Frankfurt/Main, FAC

Lenin'in «Kapitalizmin en yüksek aşaması, emperyalizm» adlı yapıtının 70. yıldönümü nedeniyle «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Genel Teorik Sorunlar Komisyonu Prag'da «1980'lerde Emperyalizm» konulu uluslararası bir sempozyum düzenlendi. Heinz Jung tarafından sempozyuma sunulan ana tebliği kısaltılmış olarak aşağıda yayınlıyoruz. Sempozyuma sunulan öteki tebliğler ise önümüzdeki sayılarda yayınlanacaktır.

1980'lerde emperyalist sistem içindeki eğilimleri verimli bir biçimde incelemek için tek temel Marks'ın kapitalizm teorisi çerçevesinde Lenin'in formüle ettiği emperyalizm teorisidir. Bugün, sanayileşmiş kapitalist ülkelerin incelenmesinde, toplumsallaşmanın yüksek bir düzeye eriştiği, karakteristik bir özellik olarak tekeller ile devletin içiçe geçmesi demek olan devlet tekeli kapitalizmi (DTK) sisteminin incelenmesinde bu özel bir öneme sahiptir.

FAC'li Marksistler bu konuda kendi çalışmalarını, emperyalizm üzerine (1) yapılmakta olan uluslararası incelemenin bir parçası saymaktadırlar. Emperyalizm üzerine incelemelerin sonuçları SBKP 27. Kongresi belgelerinde ve öteki komünist ve işçi partilerinin belgelerinde yansıtılmıştır.

Lenin'in görüşüne göre, 20. yüzyılda kapitalist toplumda egemen olan mülkiyet ile politik erk arasındaki ilişkiler, belli bir yasa çerçevesinde

(1) Alman Komünist Partisi örgütlerinde geniş olarak tartışılan 8. Kongre Tezleri'ne bak (*Thesen des 8. Parteitages der DKP. Neue Fragen des Kampfes für Frieden und Arbeit – für eine demokratische Wende*). Federal Almanya Marksistlerinin analitik incelemelerinin geniş bir bölümü 1978 yılından beri *Marxistische Studien. Jahrbuch des IMFS* (Frankfurt/Main) ve Marksist İncelemeler Enstitüsü'nün öteki yayınlarında yer alıyor. Yine Kasım 1985'te «1980'li Yıllarda DTK: Yeni Eğilimler ve Çelişkiler» konusunda Demokratik Alman Cumhuriyeti'ndeki Uluslararası Politika ve Ekonomi Enstitüsü'nce bir konferans düzenlendi. Konferansın sonuçları, *IPW-Forschungshette*, Bölüm 1, Berlin, 1986 ve «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – («Yeni Çağ»), Sayı 5, 1986'da yayımlandı.

işleyen kapitalist toplumsallaşma süreci içinde ve bunun çelişkilerinin etkisi altında doğmaktadır, tekeller ile mali sermaye tarafından belirlenmektedir. Ancak Lenin emperyalizmi metropol ülkelerin çeper ülkeleri kendi hegemonyası altında tuttuğu, devletler arasında ve tekeller ile mali gruplar arasında rekabetin hüküm sürdüğü, eşitsiz gelişme yasasına uygun olarak gelişen uluslararası bir sistem olarak da görmektedir.

Lenin'in emperyalizm üzerine söyledikleri bugün hâlâ geçerliliğini koruyor ve 1980'lerde devlet tekeli kapitalizmin gelişmesinin incelenmesine bir temel oluşturuyor. Ancak bugünkü aşamanın kimi önemli farklılıkları da var. Çünkü, sosyalizmin ortaya çıkması ve sömürge sisteminin parçalanmasıyla emperyalizm artık tek bir dünya sistemi olmaktan çıktı. Evrensel tarihsel açıdan insiyatif sosyalizme geçti ve bu, şimdiki çağın niteliğini belirlemektedir.

Lenin'in emperyalizm üzerindeki incelemesi, onun yaşadığı dönemdeki toplumsal çelişkilerin ve sınıf savaşlarının özelliklerini ortaya çıkarmasına ve proletaryanın devrimci stratejisini formüle etmesine yol açtı. Lenin'in değişik somut tarihsel koşulların belirlediği sınıf ilişkileri ve burjuva egemenliğinin somut biçimleri üzerindeki tanımı kilit öneme sahiptir ve günümüzde işçi sınıfı hareketi için çok önemli yönetsel bir yaklaşımdır.

Hiç kuşkusuz, günümüzün en önemli sorunu, barış ve silahsızlanma sorunudur. Günümüz emperyalizminin her yönünü incelerken ağırlığı bu sorun oluşturuyor. Şimdi Marksistler temel bir sorun olan uygarlığın korunması sorununun çözülmesinin gerekliliği ışığında, emperyalizm egemen güçleri arasındaki ayrışmayı, bugünkü devlet tekeli kapitalizm sistemleri içinde gelişme alternatiflerini ve uluslararası ilişki biçimlerini, ulusal ve uluslararası çapta politik ve toplumsal güçlerin yerelmlarını inceliyorlar. Nükleer çağda barış için savaşım, demokratik hareketler ve sınıf savaşımının karşılıklı etkileşimleri yeni özellikler taşıyor ve komünister DTK ve barış hareketlerinin gelişmesi konusunda stratejik önerilerinde bunları hesaba katmalıdırlar.

1980'lerde devlet tekeli kapitalizminin gelişmesi bütünsel olarak onun kendini değişen iç ve dış koşullara uydurmasıyla nitelenebilir. DTK'nin çelişkili ve orantısız yapısı, çok belirgin olarak 1970'lerdeki kapitalizmin dünya ekonomik bunalımında görüldü. Savaş sonrası dönemde tekeli burjuvazi tarafından biçimlendirilen DTK sistemi, sınıf savaşımının uluslararası ve iç toplumsal etmenlerinin yarattığı ekonomik ve toplumsal çelişkilerin üstesinden gelmeyi, bunları yumuşatmayı amaçlıyordu. Şimdi bu sistem bir bunalımın kısılcı içindedir ve bu bunalım bugün sadece devam etmekle kalmıyor, aynı zamanda birçok bakımdan çok daha keskin bir hal alıyor, derinleşiyor.

Tekeli burjuvazi buna DTK gelişmesini yeniden düzenleme stratejisi

ve sosyal öç alma sınıf politikasına geçerek yanıt verdi. 1980'lerin ortalarında emperyalizmin merkezlerinde tekeli burjuvazinin ana yönelimi olarak böyle bir politika oluşturuldu. Bu ise politik düzeyde konservatif konseptlerin, sınıf egemenliği biçimlerinin öne çıkmasına yol açtı.

Bu durum gelişmiş kapitalist ölkelerin hepsinde değil, sadece emperyalizmin merkezlerinde görölen bir özelliktir. Öte yandan son zamanlarda konservatif bir çizgi izlemede iç ve dış sınırlamalar da görölmektedir. Toplumsal ve politik güçlerdeki yeni mevzilenme merkezci yeniden yönelim ya da sola kayış olasılığını yaratmaktadır. Bu bağlamda bazı temel süreçleri ve değışiklikleri ele alalım.

ÜRETİMİN ULUSLARARASILAŞMASI VE ÇELİŞKİLERİ

Günümüz koşullarında uluslararası emperyalist sistemin özellikleri incelenmeden DTK'nın iç evrimi anlaşılabilir. Daha 1960'larda kapitalist dünya ekonomisinin uluslararasılaşması, uluslararası tekeller olarak bilinen uluslararası konsernlerin oluşmasıyla, tekelleşme de yeni bir aşamaya girdi. Çoğunda bunların sabit sermayeleri ulusal sınırlar içinde kalırken üretim ve pazarlamanın giderek artan bir bölümü ölkede dışında yürütölmeye başlandı. Örneğin FAC'de bellibaşlı tüm tekellerin özellikleri şunlardır: Bu tekeller sadece önde gelen mal ve hizmet ihracatçısı değil, aynı zamanda devletler arasında sermayenin hareketi için (kâr ve doğrudan yatırımlar) ana kanalları oluşturmaktadır. Son yıllarda uluslararası tekeller çok daha fazla kredi sermayesi ihraç etmeye ve uluslararası kredi ve mali işlerde daha aktif rol almaya başladılar. Uluslararası tekellerin dünya pazarlarına yönelmeleri DTK sistemini büyük ölçüde etkiledi. Bu ise «uluslararası rekabeti modernleştirme» üzerine ekonomik ve politik konseptlere yansıdı. İç talebi karşılama sorununu arka plana atıp kârların artmasını garanti altına alacak bir arz politikası uluslararası tekellerin yararınadır. Bu nedenle tekellerin kâr isteğı ile iç pazarın gelişme gereksinimi arasında bir uyumsuzluk meydana gelmektedir. Tekellerin daha fazla kâr etme yönündeki stratejik yönelimleri sonuçta ekonomik süreçleri *düzenleyen mekanizmanın bunalarını* derinleştirmektedir. Bu, daha başka etmenlerle de oluşmaktadır.

Birincisi, şimdi tekellerin uluslararası rekabetinde bilimsel ve teknik ilerleme çok daha önemli bir önkoşul haline geldi ve bu da ulusal kaynakların harekete geçirilmesine yol açmaktadır. Askersel alanda bilim ve teknolojiye DTK politikası (özellikle ABD'de daha küçük çapta ve giderek artan ölçüde FAC'de) askersel-sanayi komplekslerini güçlendiriyor ve etkilerini artırıyor.

İkincisi, ulusal düzenlemelerin dışında, mali sermayenin denetimindeki

uluslararası para piyasasının gelişmesi doğrudan sermayenin yapısal aşırı birikimine bağlıdır. Kredi ve fiktif sermayenin uluslararası çapta görece bağımsızlığı artıyor. Aşırı bir şekilde artırılan faiz hadleri, ABD'ye büyük sermaye akımı, ödemeler dengesi açıklarından silahlanmanın finanse edilmesi, tüm bunlar kapitalist dünyada para, kredi ve döviz ilişkilerini bir bütün olarak uluslararası ekonomik ilişkilerin en hassas noktaları yapmaktadır. En güçlü emperyalist ülkeler bile şimdi bunlara çok dar sınırlar içinde etkide bulunabilmektedir. Bu alandaki rekabet, emperyalistlerarası rekabette ön plana çıktı ve ulusal DTK sistemleri ile uluslararası tekelci ve mali sermaye arasındaki çelişkiler büyüyor.

Üçüncüsü, Avrupa Ekonomik Topluluğu gibi bölgesel bütünleşmelerin gelişmesinin yanısıra, Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası gibi uluslararası kurumlarla bağlarıyla, DTK daha da uluslararası bir şekil alıyor. Kuşkusuz, bunlar devlet ve tekellerin yanısıra uluslararası kapitalist ilişkilerde tekelci sermayenin çıkarına kendi ekonomik ve politik işlevlerini gören yeni öznelerdir. İşte burada yeni bir emperyalist çelişkiler alanı ortaya çıkıyor. Bu uluslararası kurumlar doğrudan kolektif emperyalist egemenliğin araçları olarak işlev görüyorlar, bunalım süreçlerinin büyümesinin önüne geçmede belli bir rol oynuyorlar. Bu kurumlar uluslararası ekonomik ve politik ilişkilerde yeni yapılar ortaya çıkıyor. Bu, DTK'nın uluslararasılaşması eğilimi olarak görülebilir.

Öte yandan emperyalist ülkeler arasındaki rekabet açısından yaşanan 10 yıl, 1960'larda formüle edildiği gibi üç rekabet merkezinin varlığı (Kuzey Amerika, Japonya ve Batı Avrupa) üzerine Marksist görüş için bir sınama oldu. Şimdi en başta ekonominin uluslararasılaşmasının bir sonucu olarak kapitalist dünyada merkezci eğilimler öne çıkmaktadır. Bu ise çelişkileri ve ona bağlı olan merkezkaç eğilimleri ortadan kaldırmıyor. Öte yandan birçok ekonomist kimi düzensiz korumacılık dalgalarını ya da uluslararası para ve borç bunalımı patlak verdiğinde kapitalist para, kredi ve döviz ilişkilerinin çökmesi sonucu üç merkez arasındaki işbirliğinin bozulacağına inanmıyor. Bu ekonomistler emperyalizmin bunalım süreçlerini uluslararası düzenleme yoluyla kendi temel çıkarlarını garantiye alma yolunu bulacağını umut ediyorlar.

Bu Batı Avrupa için de geçerlidir. Ekonomik bütünleşmenin gelişmesi tek tek ülkelerin kapitalistleri, en başta da Batı Alman emperyalizmi arasındaki rekabet ve hegemonyacı eğilimleri ortadan kaldırmıyor. Batı Alman emperyalizmi tekellerin çıkarları doğrultusunda birçok alanda AET'den bağımsız olarak kendi çizgisini izledi.

Açıktır, ki, Batı Avrupa emperyalizmi ABD emperyalizmi ve NATO ile bağlarını koparma noktasına gelmeden, kendi çeperlerinde bağımlı ülkelerden oluşan bir halka, kendinin doğrudan etki alanı oluşturmayı amaçlıyor (Lome Anlaşması). Batı Avrupa tekelleri «kolektif» bir egemenlik

sistemi kurmaya çalışıyorlar ve bu ABD emperyalizminin kendi hegemonyasını dayatma isteğiyle çatışıyor. Ve işte bu temel üzerinde tekelci burjuvazi içinde ayrışma sürüyor, AET kurumlarının ve acentalarının çalışmalarına yansıyan değişik stratejilerin doğmasına neden oluyor. Bu en belirgin bir biçimde Reagan'ın «Yıldızlar Savaşı» projesine ve «Eureka» projesine vb. karşı değişik tavırlarda görüldü.

Emperyalizmin uluslararası sisteminin gelişme tablosunu tamamlamak için bu sistemin az gelişmiş ülkelere etkisini, bu ülkelerin tırmanan borçlarını ve artan sömürleri hesaba katmak gerekir. Uluslararası yeni ekonomik düzen kurulmasına karşı emperyalizmin yürüttüğü savaş Üçüncü Dünya ülkelerinin uluslararası çapta ticaret ve ekonomik koşullarını kötüleştiriyor. Bu da sanayileşmiş kapitalizm bölgesi içinde ekonomik gelişmeyi yavaşlatıyor. DTK'nın birçok bunalımlı dış ekonomik sorunu çözme gereği onun kendi iç çelişkilerini de keskinleştiriyor.

EKONOMİK DÜZENLEMEDE BUNALIM

Herhangi bir sorunun Marksist analizinde ana nokta kapitalizmin bugünkü bunalımının özelliklerini saptamaktır. Çünkü ancak bu temel üzerinde kapitalist toplumda uzlaşmaz sınıfların stratejileri ve gelecekteki gidişi gerçekçi bir şekilde değerlendirilebilir.

Kapitalist ekonomide devresel bunalımların nitelikleri büyük ölçüde değişti, ama ekonomi bu bunalımların ritmiyle gelişmesini sürdürdü. Örneğin, FAC'de devresel gerileme dönemi 1983'te sona erdi, ama bunu izleyen ve hâlâ devam eden yükseliş dönemi de güçlü değildir. Yığınsal işsizlik azalmadı, «eski» ve «yeni» yoksulluk artmaya devam ediyor. Burjuva uzmanları bile bu yüzyıl içinde ekonomik büyüme hızında bir artma ya da işsizliğin geçen on yılların göstergelerinin altına düşmesini beklemiyorlar.

1970'lerdeki bunalımı hatırlarsak, bu bunalımın karakteristik özelliği stagflasyondur. Durgunluğa neden olan enflasyon ABD'de Bretten Woods sistemiyle doğdu ve ABD'nin Vietnam savaşını finanse etmesinden kaynaklandı. (2) Bunalım aynı zamanda tekellerin fiyat politikasının ve ser-

(2) Stagflasyon, depresyon (üretimde durgunluk) ve bunun sonucu işsizliğin artışıyla tırmanan enflasyon, yani fiyatların fırlaması, hayat pahalılığının artmasının elele gittiği ekonomik durumu niteler. 1944 yılındaki 44 kapitalist ülkenin Bretton Woods Anlaşması, uluslararası para ve kredi ilişkileri sistemi içinde ABD dolarına egemen, ayrıcalıklı konumlar sağladı. IMF ve Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (Dünya Bankası) Bretton Woods sistemine göre kuruldu. 1970'li yıllarda bu sistem kaldırıldıktan, «dalgalı» kur hadleri kabul edildikten sonra bile bu kuruluşlar Birleşik Amerika ve öbür emperyalist ülkeler mali sermayesi yararına iş görmeyi sürdürdüler. (Not Red.)

mayenin devalüasyonuna karşı direnme stratejilerinin bir yansımasıydı. Bu, enflasyonun iç motoru olmakla birlikte tekellerin çıkarları için ayarlanan düzenleme mekanizmalarının temel zayıflıklarının da kaynağıydı. 1974–1975 bunalımından sonra DTK'ların stratejik amacı para arzını düzenleyerek enflasyon düzeyini düşürmek ve her yerde kemerleri sıkma politikası izlemektir. Ancak bu politika yeniden üretimdeki devresel bunalımların temelindeki çelişkileri keskinleştirmekle kalmadı, aynı zamanda bölgesel ve ekonomi sektörlerinde yapısal bunalımları keskinleştirdi ve devlet bütçesindeki açıkları artırmaya başladı.

Sanayide kapitalist gelişme yolunun ve tüketimin neden olduğu ve 1970'lerde kendini hissettiren ekolojik bunalım, durumu karmaşıklaştıran bir başka etmendir. Yoğun nüfuslu ve yüksek düzeyde sanayileşmiş bir ülke olan FAC'de çevre koruması çok büyük bir sorun haline geldi. Öyle ki, sorunun kısmen çözümü bile yeniden üretim mekanizmasının önemli ölçüde yeniden yapılandırılmasını gerektirmektedir. Bunun ise tekellerin kârlarını etkileyeceği açıktır. İşte bu nedenle tekeller çevre sorununun çözümünü engelliyorlar ya da çevre korunmasının maliyetini sadece topluma yükleyecek bir politika izliyorlar.

Bunun için devresel bunalımın keskinleşmesinden de öte durumlar vardır ve Marksistler bu olguları *düzenleme sisteminin ve DTK'nın temel ekonomik yapılarının bunalımı* olarak nitelendirmektedirler.

Kapitalizmin bugünkü bunalımının içeriği, diğerleri gibi sermaye birikimindeki değişiklikleri sergilemektedir ve burada herşeyden önemli olan DTK'nın denetimindeki ekonominin koşullarını dikkate almaktır.

Örneğin FAC'de bundan yaklaşık yirmi yıl kadar önce yoğun bir yeniden üretim oluşturuldu. Şimdi bu uluslararası rekabetin keskinleşmesiyle mahmuzlanan bilimsel-teknik devrimin «elektronik» devrinde bazı yeni özellikler taşıyor. 1960'ların sonlarında inşaat ve devlet sektörlerinde yatırım işleri azalmaya başladı, 1970'lerde üretimin modernizasyonu için yatırımlar yeniden yapılandırılmaya başlandı. Sonuçta üretimin temel alanlarında birikimin emek ve sermaye tasarrufu mekanizmaları çok daha aktif olarak işliyor. Bu da kapitalistlerin maliyet tasarrufuyla genişlemesine, yani emek gücü ve sermayenin üretim dışına atılmasına yol açıyor. Kapitalistlerin yatırım talebi ve tüketicilerin yığınsal talebi yeniden üretimin gereksinimlerinin gerisinde kaldığı için üretim ve pazar ilişkileri keskinleşiyor. Üstelik kâr hadlerini azaltacağı için sermaye fazlası ekoloji, kamu taşımacılığı ya da maddi ve toplumsal altyapının yenilenmesine yatırılmıyor. Tekeller altyapının hükümet desteğiyle geliştirilmesini de engelliyorlar. Çünkü bu yeniden dağıtım mekanizmasıyla önemli bir değişikliği gerektirmektedir ve bu da tekellerin kârlarını zedeleyecektir.

Bu durumda tekelci sermaye dışa yayılmayı tercih etmektedir. Çünkü yüksek düzeyde bir uluslararasılaşma tekellerin iç pazardan «kopmala-

rını» artıracaktır. Bu da onların dış ekonomik operasyonlardan kâr top-
layarak başarı sağlamaları ile durgunlukları arasındaki uyumsuzluğu
açıklıyor.

Birikim fazlası, yalnız bunalımlı alanlarda varolan kullanılmamış kapa-
siteler biçiminde kendini göstermekle kalmıyor. Aynı zamanda, sermaye
dolaşımını hızlandıran, stokların azaltılmasını, piyasa süreçlerine daha
esnek karşılıklar verilmesini sağlayan yeni bilgisayar ve enformasyon
sistemlerinin getirilmesi sonucu dinamik olarak gelişen sektörlerde de
görece artık para sermaye biçiminde ortaya çıkıyor. Bütün bunlar, fiktif
sermaye de içinde, ödünç sermayenin artışına yol açıyor. Lenin'in de
belirttiği gibi, bellibaşlı tekелci bankaların konumları ve mali sermayenin
asalaklığı, muazzam ölçülerde yaygınlaşıyor.

Sanayiler ile sosyal-ekonomik sektörler arasındaki oransızlıklar bilim-
sel-teknelik devrimin ortaya çıkışıyla daha da artıyor. Federal Almanya'da,
küçük ve orta işletmeler arasında iflasların sayısı, ekonomik yükseliş
döneminde eşi görülmedik bir düzeye ulaştı. 1980'li yıllar, yüksek tek-
nolojili konserlerin doğuşuyla sonuçlanan işletmelerin yeni geniş çaplı
bir birleşme dalgasıyla belirlendi. Bunların güçlü askersel-sanayi bileşen-
leri var. Bunlar, çağdaş bilimin ve araştırma ve geliştirme çalışmalarının
tekелci biçimlerinin araçları olarak hareket ediyorlar. Bundan ötürü, tek-
kelci sermaye içinde önemli yeniden yapılanma süreçleri gelişiyor. Bu,
kısmen devlet tekелci kapitalizmi yönünde yol alıyor, devletin ekonomik
faaliyetinin doğrultusunu da etkiliyor.

Bir başka esaslı değişiklik de şudur: Eskiden, tekелci rekâbet ağır ba-
sıncaya ve onu düzenleyen devlet tekелci kapitalizmi mekanizması olu-
şuncaya kadar, serbest rekabet mekanizması yoluyla sermaye göç eder-
di. Şimdi işte bu mekanizma bunalım içindedir. Bu mekanizmanın asıl
teklemesi, üretim faktörleri denilen şeyi, üretici güçlerin gelişme gerek-
lerine ve günümüzde yeniden üretimin gereksinimlerine uygun biçimde
dağıtamamasıdır. *Bunalım*, yukarıda belirttiğimiz olgular ve çelişkilerde
ifadesini bulan sermayenin yapısal birikim fazlasına yol açıyor.

UYARLAMA (ADAPTASYON) STRATEJİSİ

DTK'nin 1980'li yılların ortasındaki koşullara kendini nasıl uyarlayacağı
konusu, günümüz emperyalizminin analizinde en önemli yan olsa gerek-
tir.

Altyapı ve yeniden üretim alanları, tekeller, devlet aygıtı ve bir bütün
olarak toplumun birbirini etkilediği örgütsel mekanizma bağlamı ve ısı-
ğında çözümlenme yapmak uygun olacaktır. Bu, yüzyılın sonundaki devlet
tekелci sermayesinin rolünü göz önüne alma gereği demektir. Bu da,

yalnızca devlet işletmesinin günümüzdeki biçimleri, «karma» sermayenin biçimleri olmakla kalmıyor, aynı zamanda, hükümet fonları ve eylemlerinin özel sermaye birikimiyle içiçe geçmesi anlamına geliyor. Emperyalist devlet, besbelli ki, yalnızca geleneksel biçimde kapitalist mülk sahiplerinin politik-sınıfsal egemenliğini güvence altına almakla kalmıyor, sınıf mülkiyeti olarak sermayenin gerçekleşmesinin ekonomik koşullarını da sağlıyor. Şimdi bu işlev, tekellerin denetimindeki işletmecilerle birlikleriyle örgütsel yapıların çok katlı bileşiminin merkezi bir rol oynamasıyla yerine getiriliyor.

Akılta tutulması gereken önemli şey şudur: Devlet tekelleri sermayenin örgütsel biçimleri olarak devlet tekelleri komplekslerinin gelişmesi yalnızca askersel-sanayi alanıyla sınırlı kalmıyor. Bu, nükleer sanayi, enerji, haberleşme, vb. alanında görüldüğü gibi, tekel-devlet etkileşiminin kurulduğu görece yeni sistemler doğrultusunda daha geniş bir süreçtir. Böylece devlet aygıtı üzerinde tekellerin aşağı yukarı istikrarlı etkisinin yeni biçimleri ortaya çıkmaktadır.

Bu eğilimle bağlantılı olarak pazar ve devlet ilişkileri konusunda net bir sınıfsal ton taşıyan pek çok tartışma var. Daha öte sosyalleşmenin yeğlenen biçim ve çizgileri nelerdir? Burjuva pazar ekonomisi propagandası, yalnızca kapitalizmin ömrünü doldurmuş gerekliliklerini savunmakla kalmıyor, devlet biçimlerinin tersine, rekabete ve sosyalleşmenin özel-tekelleri biçimlerine öncelik tanınması çağrısında bulunarak, tekellerin çıkarlarını dile getiriyor. Bundan ötürü, DTK'nde sosyalleşme sürecinin niteliği sorunu özellikle sınıf ilişkileriyle bağlıdır.

Bu, günümüzdeki koşulların ışığında, sosyal politika ve devletin sosyal ve politik işlevlerinin yeniden düzenlenmesi konusundaki savaşımdan görülebilir. Böyle bir politika, ulusal gelirin önemli ölçüde yeniden dağıtımı⁽³⁾ demektir ve bu, işçi sınıfının baskısının bir yansımasıdır. Muhafazakârların saldırıları, bir bütün olarak sosyal harcamalarda köklü indirimleri ve bu alanda devletin görevlerinin azaltılmasını amaçlıyor. Her biri önemli istihdam alanları olan ve hızla büyüyen sosyal güvenlik, eğitim, kamu sağlığı ve serbest zamanı örgütleme, eğlence sektörlerinde, özel sermayeye hareket özgürlüğü sağlama çabaları, özellikle kendini gösteriyor. Bundan ötürü, tekelci politika, işçi sınıfının faaliyetleri üzerinde denetim kurma amacı güdüyor.

Muhafazakârlar, sözde ekonomide devlet müdahalesine karşı çıkıyorlar. Aslında onlar devletten tekelci sermayenin çıkarlarını gerçekleştirmeyi sağlama bağlamasını bekliyorlar. Bu da, devletin işyerlerini koruma, yeni

(3) Bu tür bir yeniden dağıtımın büyük ekonomik ve sosyal anlamı olmasına rağmen, DTK'nde «refah devleti»nin temeli olarak sosyal politika konusundaki sosyal-reformist görüş için gerçekçi bir neden yoktur.

işyerleri yaratma, çevreyi koruma, bölgesel yapısal gelişmeyi sağlama, vb. gibi her türlü yükümlülükten uzak olması anlamına geliyor. Muhafazakârlar şunda ısrar ediyorlar: Devlet, gelişmenin genel koşulları denilen şey üzerinde yoğunlaşmalı, geri kalan ne varsa hepsini piyasa güçlerinin oyununa bırakmalıdır. Onlar böylelikle, devletin ekonomik faaliyetleri aracılığıyla işçi sınıfının kendi çıkarlarını güvence altına almasını engellemek istiyorlar. Söylemeye gerek yok ki, muhafazakâr çevreler hep üretimi modernleştirme ve onu dünya pazarında rekabete dayanıklı kılma düşüncesi, teknik ilerlemeyi uygulama ve bir «enfasyon toplumu» yaratma gereği üzerinde yazıp çiziyorlar. Başka bir deyişle, özel çıkarlar en üste konuluyor, aynı zamanda devletin katılması olmadan üstesinden gelinemeyecek sorunların önemi tanınıyor ve bu, varolan koşullarda, teknelci ve mali sermayenin istemlerine öncelik tanınması anlamına geliyor.

Bundan ötürü, ekonomik stratejisini yürütürken, egemen sınıf, bununla işçi sınıfının yalnızca ekonomik, sosyal ve psikolojik bakımdan «dizginlerini sıkması»nı beklemekle kalmıyor, artan yığınsal işsizliğe rağmen, derin ulusal, sosyal ve politik çalkantıların yokluğundan sermayeye yarar sağlatabilmek istiyor. Tekelci çevreler, aynı zamanda, en son yüksek teknoloji olanaklarını kullanıp, gözetleme ve baskı işlevlerini artırıp, devletin politik rolünü pekiştirmek için zorlu çabalar harcıyorlar. Bunlar, burjuva parlamenter temsil sistemi kurumları çerçevesinde olup bitiyor, ama onun demokratik öğelerini sınırlama ve çökertmeye yöneliyor. Otoriter gözetleyici bir devletin kurulması, güvenlik kurumlarının egemenliğinin gitgide ağır basması eğilimi güçleniyor.

Kanıtlar, yalnız temel anayasal hakların kırılması eğilimini göstermekle kalmıyor, emeğe ve sosyal yaşama ilişkin bütün yasalar, emekçi kollektifinin çıkarlarını koruyan ve işçi sınıfı hareketinin uzun savaşımalar sonucu kazandığı haklar aşındırılarak başka bir biçime sokulmak isteniyor. Bundan kasıt, sendikalar ve öteki sosyal hareketlerin toplu direniş potansiyellerini zayıflatarak bu hakları özel kişiler arasında ilişkilerin düzenlenmesi derecesine düşürmektir. Böyle bir politika, sermayenin sınıfsal egemenliğinin baskıcı niteliğini artırma ve sosyal uzlaşma taktiğini kırma amacı güdüyor. Bu «alt düzeyde sosyal ortaklık» anlayışı, sendikalara avuç açma rolü veriyor. Amaç, işçi sınıfını bölmek, onun kollektif direniş potansiyelini aşındırmaktır. Bunun gibi, sermaye, toplu sözleşmeyle düzenlenen daha «esnek» çalışma saatleri düzenine, ücret sistemlerine, iş ve istihdam koşullarına kayıyor.

Tekeller açısından, yüksek teknoloji, değişken sermayeden tasarruf ve emekçilerin sömürsünü hızlandırmak için eşsiz olanaklar sağlıyor. Evde çalışma esasına dayalı yeni emek biçimleri, «kendi işini kendinin kurma» olanakları, yarım gün çalışma, geçici iş sözleşmeleri, bir bakıma bütün bunlar çalışma ilişkilerini bireyselleştirip ücretli işçiyi kollektifin koruma-

sından yoksun bırakıyor. Bu temelde; Federal Almanya'da muhafazakar güçler, Japonya ve Birleşik Amerika'da yapıldığı gibi, düşük ücret alanlarını yayararak, toplu iş sözleşmeleriyle belirlenen asgari ücretleri ortadan kaldırmaya çabalyorlar. Emek pazarını sendikaların yasak olduğu döneme döndürme çabaları görülüyor.

Sosyal devletçiliği, sendikaları, işçi sınıfı partilerini eleştirerek birey ile DTK gerçeği arasında keskinleşen çelişkiye bel bağlayarak, tekeller, işçi sınıfı hareketindeki bütün örgütler ve eğilimlere ciddi bir meydan okuma çağırısı yapıyorlar. Bu meydan okuma, ülkemizde işçi sınıfının yapısındaki değişikliklerin onun sanayi çekirdeğini daralttığı, önemli bir ilerleme sağlanmış olsa da, yeni ve hızla artan işçi grupları içinde örgütlenmenin düşük kaldığı bir ortamda geçiyor.

Muhafazakar güçler, şimdiki çalkantılı bunalımın dönemini DTK sistemini bu doğrultuda yeniden düzenlemede kullanabilecekler mi ve işçi sınıfı ve sendikalar ne ölçüde buna karşı koyabilecek?

Şimdiye dek, Federal Almanya'da işçi sınıfı hareketi, sendikaları zayıflatma girişimlerini savmayı başardı. Gerçi önceleri bir dönem yeni sosyal hareketler denilen gruplar kötüye giden sorunlara karşı savaşımında çokçası motor rolü oynadılar ve bunlar bugün de toplumsal ilerlemede önemli bir etmen olmayı sürdürüyorlar. Ancak bu sorunlarda sosyal çatışmanın odak noktası, yakın zamanlarda işçi sınıfıyla tekeller arasındaki ilişkiler alanına kaymış bulunuyor.

Buraya kadar söylediklerimizi özetleyerek şunu saptayabiliriz: Kapitalist Avrupa'nın belligaşlı ülkelerinde daha önceleri ağır basan DTK'nin reformcu-devletçi türünün yerini DTK'nin muhafazakar ve tekelci türü almıştır. Bu da, politikada ve örgütsel yapılar da buna eşdüşen bir vurgu kaymasına yol açmıştır.

Lenin'in belirttiği gibi *sınıf ilişkileri ve iktidar sistemleri bakımından*, daha önceleri ağır basan liberal ve reformcu yöntemlerin alternatif değışkenleri, sosyal ölç alma, sosyal çözölme ve emekçilerin kollektif çıkarlarını güvence altına alan yasal haklarda kırılmaya yolvermiştir.

Ekonomik alanda, Keynesçi talep düzenlemesinden ekonominin arz yanına ve monetarizme doğru bir kayış olmuştur. Pazar ekonomisi yöntemleri, yüksek teknoloji konsernlere, mali sermayeye ve uluslarötesi tekellere avantaj sağlamaktadır. Devlet ile tekeller arasındaki karşılıklı ilişkilerde ağırlık merkezi, sosyalleşmenin devletçi biçimlerinden özel-tekelci biçimlerine doğru kayış göstermektedir.

Ve nihayet, *politik ve ideolojik bakımdan*, sosyal-reformist çevrelerin başta gelen rolü, yerini muhafazakar öğelerin egemenliğine, ya da muhafazakarların egemen konumda olduğu güçler blokuna terketmektedir. Sağa kayan sosyal-reformist hükümetler de bu blok içindedir.

Fiili uygulamada, elbette, güçler dengesine, geleneklere, bunalımın derinliğine, ülkenin dış ekonomik ve politik konumlarına, emperyalist sistem içindeki yerine, Birleşik Amerika ile ilişkilerine bağlı olarak, sınıf egemenliğinin şu ya da bu ölçüde karma ve geçici biçimlerinin örnekleri vardır. Bununla birlikte bu tipler, sınıf ilişkilerinin gelişmesinde temel yönleri saptamaya ve şimdi DTK çerçevesinde mümkün olan alternatifleri belirlemeye yardımcı olmaktadır.

DTK'nin muhafazakar modeli, dış politikada gayet iyi görüldüğü gibi, iç çelişkileri gitgide daha da belirginleşerek, gelişmenin sınırlarına varıyor. Ekonomik düzenleme mekanizmasının kriziyle bağlantılı çözülmemiş sorunlar ve çatışmalar, aynı şekilde iç politikada da üstüste yığılıyor.

Muhafazakar kampta artan ayrışmaya emperyalizmin çelişkilerinin daha da kötüye gitmesi neden oluyor. Tekelci sermayenin en saldırgan çevreleri, ABD emperyalizminin yaptığı gibi, silahlanma yarışını, içeride ve dışarıda çatışma ve sosyal ölç alma politikasını hızlandırarak ve otoriter devlete payanda olarak bu sorunları çözeceklerini sanıyorlar. Bu doğrultuda *devlet-tekelci askeri kapitalizminin* oluşmasının kanıtları var.

Bu arada merkezci güçlerin sosyal ağırlığı artıyor. Bu güçler dış politikada gerçekçi bir konum alıyorlar, içeride de sosyal uzlaşmayı bir yana bırakmadan, ekonomik sosyalleşmede kapitalist devletin daha yaygın görev almasını istiyorlar.

Ancak, yığınların sosyal ve politik baskısı, muhafazakarkarşıtı gelişmeye geçmede en önemli önkoşul olmayı sürdürüyor. Demokratik reformların işçi sınıfının yararına yol alıp almayacağı, Federal Almanya komünistlerinin belirttiği gibi demokratik ve toplumsal ilerlemeye dönüşü bu süreç içinde bir başlangıç olup olmayacağı bu baskının gücüne bağlıdır.

Lenin'in belirttiği emperyalizme karşı işleyen karşıt güçlerin ve karşıt eğilimlerin göz önüne alınması, nükleer çağda insanlığın durumunu belirleyen birbirinden farklı iç ve dış koşullarda sınıf savaşımından doğarak 1980'li yıllarda DTK'nin fiili gelişmesini anlamamızı sağlar.

Ürdün'de baskı ve teröre son verilmelidir!

ABD'nin saldırısına uğrayan Libya halkıyla dayanışmasını dile getirenlere karşı iktidar çevrelerinin geniş çaplı bir terör kampanyası başlattıkları Ürdün'den kaygı verici haberler geliyor. Egemen çevreler Ürdün Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri F. Varrad yoldaşı ve partinin diğer yöneticilerini, çok sayıda ilerici kamuoyu temsilcisini tutukladılar.

Washington yönetiminin uyguladığı devlet terörizminin Libya'ya karşı gerçekleştirdiği barbarca saldırıyı protesto amacıyla çok sayıda gösteri yapıldı. Yarmuk Üniversitesi'ndeki protesto eylemi bunların en şiddetlisiydi. Gelen bilgilere göre, gençler ile polis arasında çıkan çatışmada ölenler var, çok sayıda genç yaralandı, yüzlerce kişi tutuklandı.

Demokratik öğrenci hareketini desteklemek amacıyla Ürdün'ün geniş toplumsal katmanları sesini yükseltti. Yığınsal gösterilere katılanlar Yarmuk Üniversitesi öğrencileriyle dayanışmasını dile getirdiler, tutuklanmaların derhal serbest bırakılmasını, silahsız insanların öldürülmesinden sorumlu olanların cezalandırılmasını istediler. Hükümet, tüm baskı aygıtını göstericilere karşı harekete geçirdi. Ama bu baskı aygıtı insanları susturamadı. Bunu gören egemen çevreler daha sert önlemlere başvurdular, demokratik ve yurtsever örgütlerin çok sayıda yöneticisini, özellikle komünistleri tutukladılar.

İktidar çevrelerinin başlattıkları yeni baskı ve terör kampanyası, hükümetin emperyalizm yanlısı bir politika izlediğini, Amerikalı destekçileri yararına ulusal çıkarları sattıklarını, ulusun en iyi, en yiğit evlatlarını zindanlara tıktıklarını açık bir şekilde ortaya koyuyor. Uluslararası gericiğin Ortadoğu'da ve Akdeniz bölgesinde durumu gerginleştirmesiyle Ürdün'de baskı ve terörün alıp yürümesi arasında doğrudan bağ vardır.

Dünya ilerici kamuoyu Ürdün'den gelen terör uygulamalarıyla ilgili haberleri öfkeyle karşıladı. Özgürlük ve demokrasi ülkülerine değer veren herkes, Ürdün hükümetinden baskı ve teröre, kovuşturmalara son vermesini, tutukluları serbest bırakmasını, geniş yığınlara kardeş Arap halklarıyla dayanışmasını açık olarak belirtme hakkını tanımmasını istiyor.

H. Salâm

*Ürdün Komünist Partisi'nin
dergideki temsilcisi*

Filipinler: Yeni sömürgeciliğin çıkmaz sokağı

Jose Lava

*Filipinler Komünist Partisi (FKP)
Merkez Komitesi Politik Büro üyesi*

Ülkemiz çetin ve zaman zaman öngörülemez olaylarla dolu fırtınalı bir dönem yaşıyor. Bu yılın Şubat ayında yapılan erken cumhurbaşkanlığı seçimleri bunun bir göstergesi oldu. Millet Meclisi Cumhurbaşkanı Marcos'un seçimleri kazandığını ilan etti, ama rakipleri seçimlerde hile yapıldığını, resmi sonuçların gerçeği yansıtmadığını belirttiler, iktidar çevreleri de muhalefeti hile yapmakla suçladı. Ülkede fiilen ikili bir yönetim oluştu.

Son çözümde denge yığınsal halk eylemleriyle bozuldu. Bu eylemlere yolaçan gelişmelerden biri, Savunma Bakanı Juan Ponce Enrile ile Genel Kurmay Başkan Yardımcısı General Fidel Ramos başta olmak üzere kimi askerlerin hükümet cephesini terketmeleri oldu. Biri milyonluk varlığa sahip, Amerikan tekellerine iş alanında hizmetlerde bulunmuş, ardından yıllarca hükümette önemli görevlerde bulunmuş bir hukukçu, öteki de eğitimini Birleşik Amerika'da görmüş ve sempatisinin Amerika'dan yana olduğunu gizlememiş meslekten bir asker olmak üzere bu iki şahıs Marcos'a sırt çeviren varlıklı zümrenin ve ordudaki «reformistlerin» simgesi olarak algılandılar. Ordudaki «reformistler», cumhurbaşkanına en yakın kişilerden biri olan general Fabian C. Ver'in başında bulunduğu rüşvetçi yüksek subaylar kliğinin silahlı kuvvetler üzerindeki yıkıcı etkilerine karşı tepki gösteriyorlardı.

Marcos karşıtı bu birlik, Katolik kilisenin ılımlı kesimini (sol radikal kesimden farklı olarak), Marcos'un ayrımcı uygulamalarından zarar gören iş çevrelerini, sol merkezîyetçi sosyal-demokratlardan, rejimin otoriter politikasına tepki gösteren geleneksel sağcılara dek değişik politik parti ve akımları da içeriyordu. Bu blok kesin olarak biçimlenmeye, burjuva muhalefetin önde gelen liderlerinden Benigno Aquino'nun Ağustos 1983'de öldürülmesinden sonra, ülkede politik istikrarsızlığın hızla arttığı, zaten derin olan ekonomik bunalımın daha da derinleştiği bir dönemde başladı. Diktatörlük kurbanlarının simgesi durumuna gelen bu liderin dul eşi Corazon Aquino'nun cumhurbaşkanı adayı gösterilerek, «ılımlı» muhalefetin birleşmesine yardımcı olmak istenmişti. Bu birleşme, muhalefet neredeyse sarsılmaz görülen rejime seçimlerde daha etkili biçimde karşı koyabilme, böylece toplumsal-politik yaşamın sola doğru kaymasını önleyebilme olanağı sağlayabilirdi.

Muhalefet bloku aktifliğinin zirvesine seçim sonrası dönemde ulaştı.

Millet Meclisinin ilan ettiği seçim sonuçlarını kabul etmeyi reddeden C. Aquino ulusal çapta «sivil itaatsizlik» kampanyası başlattı. Kilise kendisinden yana tutum aldı. Eğer dini liderler ve muhalefet adayının taraftarları yığınları sözün tam anlamıyla, kendi vücutlarıyla isyancıları «savunmaya» çağırılmış olmasaydı, Enrile ile Ramos'un başkaldırısı hükümete sadık kalan birliklerce kolaylıkla bastırılabilirdi. Boyutları nedeniyle «halk idaresi» diye adlandırılan dört günlük yığınsal eylemler, Marcos rejiminin düşmesinin başlangıcı oldu. Yönetimin dizginleri Aquino'nun başında bulunduğu politik koalisyonun eline geçti.

Burada çizilen tablonun tam olması için ABD'nin oynadığı rolü de belirtmek gerekiyor. ABD'nin Marcos'un erkten uzaklaştırılmasındaki rolü, haklı olarak denebilir ki, belirleyici değilse bile oldukça büyüktü.

Emperyalist ABD tekelleri kendilerine tüm varlığıyla hizmet etmiş olan birinden kurtulmayı niçin gerekli gördüler? Bunu daha iyi anlamak için Washington'un Filipinler'deki egemen zümre ile ilişkilerinin bağımsız devletin varlığı döneminde, özellikle Marcos'un erke gelmesinden sonra nasıl oluştuğunda şöyle bir göz atmakta yarar vardır.

Amerikan tekelci sermayesi, 1946–1969 yılları arasındaki dönemde ülkemizde iki partili sistemin bulunduğu, Liberal Parti ile Milliyetçiler Partisi'nin temsilcilerinin erkte birbirini değiştirdiği yıllarda büyük karlar sağladı. Okyanus ötesindeki patronlar, kendi kanılarına göre, Birleşik Amerika'nın stratejik ve ekonomik konumlarının sağlanmasında ne kadar daha yararlı olacağına bakarak şu yada da bu adayı destekliyor ya da bu adayı destekliyor ya da desteğini çekiyorlardı. 1972 yılında sıkıyönetim uygulamasına geçilinceye kadar Filipinler'de yapılan yedi cumhurbaşkanlığı seçiminden beşini, Washington'dan yana tutum alan adaylar kazandı. Marcos 1965'de işbaşına geldi. Yalnız iki kez, 1957 ve 1969'da ABD'nin gözdeleri seçimleri kazanamadı. Son kez Marcos, Birleşik Amerika'nın istememesine karşın, yeniden seçildi.

Birleşik Amerika'nın eski kuklasına karşı tutumunu değiştirmesinin temelinde, onun genel olarak tekelci sermayenin çıkarlarına uygun politika uygulamasına karşın, kimi konularda «bağımsızlık» göstermesi yatıyordu. Örneğin, dış ilişkilerde kimi değişikliğe yönelmesi, sosyalist topluluk ülkeleriyle diplomatik, ticari vb. ilişki kurması gibi. Washington ise, iç ve dış politikasını ABD'nin stratejik ve ekonomik gereksinimlerine tamamen uygun biçimde yürüten Filipin başkanlarıyla işi olmasını istiyordu. 1969 yılındaki seçim başarısızlığına Amerikan tekelci sermayesinin onun politik temsilcilerinin dolaysız tepkisi, seçimlerde yolsuzluk yapıldığı ileri sürülerek, yeniden seçilen cumhurbaşkanının istifası ve hatta mahkeme önüne çıkarılması istemiyle yığınsal gösteriler düzenlenmesi oldu. 1968 yılı sonunda aşırı sağcı unsurlarca örgütlenen ve daha sonra radikal-katolik güçlerin katıldığı silahlı isyan hareketi güçleniyordu.

Sayınlığı zaten düşmekte olan (1971 senato seçimlerinin sonuçlarında görüldüğü gibi) rejiminin istikrarsızlaştırılması için ABD'nin çaba gösterdiğini anlayan ve Anayasa'ya göre üçüncü kez adaylığını koyma hakkına sahip olmayan Marcos «komünist devrimin yükselmekte» olduğu gerekçesiyle 1972 yılında sıkıyönetim ilan etti. Silahlı kuvvetleri kontrolünde bulunduran ve Japon işgalcilere karşı gerilla savaşı deneyimine sahip kararlı bir politik liderle karşı karşıya gelen ABD tekelci çevreleri, Marcos ile kendi ekonomik ve stratejik çıkarlarını güvence altına alan bir anlaşmaya vardı.

Sıkıyönetim ilan edilmesi Filipinler'de politik tabloyu değiştirdi. Marcos ile rekabet halinde bulunan yerli oligarşinin temsilcileri konumlarını yitirdi, onların aktif oldukları işletmecilik alanları daraltıldı ya da devlet sektörüne ve cumhurbaşkanının adamlarına aktarıldı. Halkın desteğini kazanmak için Marcos tarım reformu (kapsamı bakımından sınırlı da olsa) ve ekonominin devlet sektörünü güçlendirme gibi bir dizi ilerici nitelikli önlemler gerçekleştirdi. Yukarıda da belirtildiği gibi, sosyalist ve gelişmekte olan ülkelerle ilişkiler kuruldu. Hatta bağlantısızlık politikasından yana açıklamalar yapıldı, ulusal sanayinin temellerini yaratmak için planlar hazırlandı.

Ancak, 1970'li yılların sonlarında dış borçlar ilmiğini giderek daha da sıkın Washington'un baskılarını yoğunlaştırması sonucu, Marcos'un bağımsızlık yönündeki çabaları sifıra indi. Dünya Bankası'nın ve IMF'nin dayatmaları sonucu devlet sektörü baltalanmaya başlandı. Tarım reformu yozlaştırıldı ve özü uluslararası tekelin kontrolünde bulunan «hayvan yetiştirme çiftliklerinin» ve öteki tarım işletmelerinin geliştirilmesi konusunda cumhurbaşkanının yayınladığı emirlerle boşaltıldı. «Sanayinin geliştirilmesi», ihracata yönelik olan ama ithalata bağlı bulunan yeni sömürgeci kolların genişletilmesine dönüştü. Sıkıyönetim döneminde ve biçimsel olarak kaldırılmasından (1981 başında) sonraki dönemde tekelci sermaye, özellikle Amerikan ve Japon tekelcileri Filipinler'deki konumlarını önemli ölçüde güçlendirdi.

Halkın kötü durumunu hafifletme, rüşvetçiliğe ve yolsuzluklara son verme vaatlerinin yerine getirilmemesi, işsizlik, hayat pahalılığı, sefalet, beslenme yetersizliği ve açlık gibi değişmez sonuçlarıyla birlikte ekonomik bunalımın hızla derinleşmesi, bütün bunlar rejimin konumlarını sarsıyordu. Sivil halka karşı yasa dışı ve keyfi uygulamalarda bulunulan ve bununla önlenmeye çalışılan gerilla hareketinin eylemlerinin sürdüğü koşullarda politik istikrarsızlığın derinleşmesi, sosyal gerginliklerin artmasına yolaçıyordu. Bu koşullarda ABD egemen çevreleri, Marcos'a bol ekonomik ve askeri yardımı sürdürmekle birlikte, onun karşıtlarıyla da temaslar kuruyordu. İran ve Nikaragua'nın acı derslerini hesaba katan Washington, durum gerektirdiğinde erkin başına geçebilecek «ılımlı» alternatif güçleri yaratmaya yöneliyordu.

Bu doğrultu özellikle 1983 yılının ikinci yarısından itibaren ısrarla izlenmeye başlandı. Amerikan yönetimi, Filipinler'de sosyal gerginliklerin tırmanmasını, gergin durumun daha da sertleşmesini önlemek için «politik rokado» hazırlıklarına doğrudan geçme zamanının geldiği kanısına vardı. Önce diplomatik ve ekonomik baskıyla, propaganda baskısıyla Marcos'u politik, ekonomik ve askersel alanlarda bir dizi reform gerçekleştirmek zorunda bırakmak için girişimlerde bulunuldu. Bu reformların tam olarak gerçekleştirilmesi aslında rejimin demonte edilmesi demek olurdu. Çünkü bunlar cumhurbaşkanının ordu üzerinde kontrolünün zayıflamasına, onun adamlarının iş çevrelerindeki rolünün azalmasına, politik sürecin genel olarak liberalleşmesine yol açabilirdi. Bu nedenle Marcos bu reformlara kararlılıkla direniyor, bunları parça parça ve süreksiz uyguluyor, bazen de tepe taklak ediyordu.

Bu arada ABD'nin baskısı artıyordu. ABD Ulusal Güvenlik Kurulu Kasım 1984'de «ne zaman olursa olsun, idarenin manivelalarını barışçı yoldan ve adım adım bugünkü hükümetin yerine geçecek olanlara devretmek için gerekli koşulları hazırlamak» amacıyla Marcos üzerinde etkide bulunmayı zorunlu gördüğünü açıkladı. Geçen yılın sonbaharında ABD, neredeyse zora başvurarak, Filipinler liderinin cumhurbaşkanlığı seçimlerini bir yıldan biraz daha fazla öne alınması rızasını koparttı. Seçim kampanyasının gidişatını Amerikalılar titizlikle kontrol ediyordu. Yüzlerce gazeteci Filipinler'e gitti, «gözlemcilik misyonu» ile gelen resmi ziyaretçiler sıklaştı. Beyaz Saray'ın özel görevlisi Philip Habib de ülkeyi ziyaret etti. Ama Birleşik Amerika'nın aldığı tutum hiç de tarafsız bir gözlemcinin tutumu değildi. Seçim öncesinde savaşımın en kızgın olduğu dönemde Amerikan zırhlısı «Blue Ridge» Manila limanına demir attı. Birkaç gün sonra onun yerini refakat gemileriyle birlikte «Midway» uçak gemisi aldı. Bu açık bir gövde gösterisiydi ve eğer «idarenin manivelaları» pürüzsüz devredilmezse, Washington'un bu gücü kullanmaya hazır olduğunun bir göstergesiydi. Amerikan yığınsal iletişim araçları, verilen emir üzerine harekete geçercesine, Marcos'un içyüzünü açığa vuran belgeleri büyük bir gürültüyle yayınlamaya başladılar. Bir yandan Cumhurbaşkanı'nın işbaşından uzaklaştırılmasını kolaylaştırma öte yandan halkın hoşnutsuzluğunu onun üzerine yöneltme, böylece cumhurbaşkanının çekip gitmesinin yığınlar tarafından bir «zafer» ve «iyiye doğru dönüşüm» olarak algılanması hesaplanmıştı.

Bununla birlikte Washington muhalefetin tam başarısına sonuna kadar inanmıyordu. Bu nedenle, her ihtimale karşı, Amerikan yanlısı subaylar yararına cumhurbaşkanının yetkilerinin sınırlandırılması koşuluyla devlet başkanının bir yeni dönem için daha seçilmesinin kabul edilmesi hazırlıkları üzerinde de duruyordu. Yukarıda belirtildiği gibi, ülkede ikili yönetimin ortaya çıkmasıyla sahneye anti-Amerikan sol güçlerin çıkması tehlikesi karşısında daha etkili araçlar harekete geçirildi.

Harekete geçmek üzere olan Enrile ile Ramos, tutuklanmaları için emir çıkarıldığı haberiyle, darbeye itildiler. Marcos baş kaldıran askerlerin üzerine tankları sürmeye hazırlanınca, her çeşit yardımdan yoksun kalacağı ve ülkeyi terketmek istediğinde artık okyanus ötesindeki dostlarının desteğine güvenemeyeceği biçiminde tehdit edildi. ABD Savunma Bakanı C. Weinberger, Birleşik Amerika'nın hükümet birliklerinin konuları konusunda Marcos karşıtı güçlere bilgi verdiğini, isyan edenlerin helikopterlerinin ABD'nin «Clark Field» hava üssünde ikmal yapmasına izin verdiğini kabul etti. Marcos'a son darbeyi de Amerikalılar vurdu. ABD Başkanı Reagan'ın yakın görevlilerinden senatör Paul Lexalt telefon konuşmasında erki yitirmekte olan cumhurbaşkanına hemen «herşeyi bırakması» tavsiyesinde bulundu ve cumhurbaşkanı buna yalnız şu yanıtı verebildi: «Ben çok, çok büyük hayalkırlığı içindeyim». Bu konuşmadan, sözün tam anlamıyla birkaç dakika sonra Amerikan helikopterleri yetkililerinden vazgeçen cumhurbaşkanını ve ailesini Malacanang Sarayı'ndan aldılar.

Bütün bu olayların tamamlanmasından sonra Birleşik Amerika'daki yetkililer «başarıyla gerçekleştirilen iş» nedeniyle birbirlerini kutlamaktan kendilerini alamadılar. Hatta bu, benzeri durumların olduğu öteki bölgelerde de izlenebilecek, «yeni globalizm» doktrinin Asya'daki ilk başarısı olarak tanımlanıyordu.

Ama Filipinler'deki bunalımlı duruma gerçekten de çözülmüş gözyle bakılabilir mi? Hayır, çünkü bu bunalımın nedenleri çok daha derindir.

Ülkemiz savaş sonrası dönemin en ağır ekonomik, sosyal ve moral bunalımını yaşıyor. Birçok bakımdan bu durum, emperyalizme bağımlı kapitalist gelişme yolundan giden öteki devletleri yıkan durumu andırıyor. Filipinler ekonomisini bugün yalnız coğrafi bakımdan ulusal ekonomi olarak niteleyebiliriz. Bu ekonomi, Filipinler halkının çıkarlarından çok, ardında emperyalist devletlerin ve İMF, Dünya Bankası, Asya Kalkınma Bankası gibi, bu devletlerin kontrolündeki finans kuruluşlarının bulunduğu uluslararası tekelin çıkarlarına hizmet ediyor. Bunların çıkarlarını, Filipinler'e kendi üslerini ve askeri birliklerini yerleştirmiş bulunan ABD'nin askeri gücü güvence altında tutuyor.

Ülkemiz ister Liberal Parti ya da Milliyetçiler Partisi ister Yeni Toplum Hareketi (!) erkte bulunduğu zaman olsun, ister seçimlerin yapıldığı ya da yapılmadığı dönemlerde olsun, her zaman kendisine dayatılan yeni sömürgeci gelişme yolundan gitmiştir. Bugün bize ne yasama belgeleriyle ne de hükümetlerarası belgelerle resmen eşitsiz ticari ilişkileri dayatmıyorlar. Ama emperyalist devlet ile onun sömürgeci ya da yeni sömürgeci arasındaki «serbest» ticaret, yalnız birincisi için serbesttir,

(!) Marcos'un sıkıyönetim ilan etmesinden sonra kuruldu ve bizzat onun tarafından yönetildi.

ikincisine ise koşullar dikte edilmektedir. Filipinler ile ABD arasındaki ekonomik-ticari ilişkiler, yeni sömürgeci nitelikteki önlemlerin gerçekleşmekte olduğu koşullarda eşitsiz, adaletsiz olarak kalmakta, serbest olmama niteliğini korumaktadır.

Bunalımın en önemli ve en temel nedeni de budur. Bu, sanayide, tarımda, hizmetler alanında, özel ya da devlet mali kuruluşlarında, her yerde göze çarpmaktadır. Bu durumun en yıkıcı sonuçlarından biri, ülkeden büyük miktarda sermaye çıkışıdır. Değişik verilere göre, uluslararası tekeller ve bankalar, yatırdıkları her dolar karşılığında ülkeden 2-3 dolar çıkarıyorlar.

Sanayinin ihracata yönelik bulunan ve ihraç edilen maddelere önemli ölçüde bağlı bulunan kollarının gelişmesi, en başta ABD ve Japonya ile ilişkilerde olmak üzere, ticaret dengesinde kronik bir açığa yolaçtı. Yalnız 1983 yılında bu açık 2,5 milyar dolardı (1 yıl öncesinde ise 3,7 milyarı aşıyordu). Dış borçların ve faizlerinin ödenmesine muazzam ölçüde döviz gidiyor. 1972-1983 döneminde bu amaçla her yıl yeni alınan borçların yarısından fazlası sarfediliyordu.

Ticaret ve ödeme dengesinde sürekli artan açık, döviz rezervlerinin hızla azalmasına yol açtı. Döviz rezervleri tehlikeli bir düzeye düşünce, hükümet Bretton Woods sistemince öngörülen «istikrarlaştırıcı» borçları vermesi ricasıyla İMF'ye başvurmak zorunda kaldı. Döviz rezervlerinde geçici bir hafifletme sağlayan bu tür borçların ağır koşullarla verilmesi, son çözümde, bunları alan ülkenin ekonomisini ve politik yönetimini sarıyordu. Bu koşullar arasında şunlar vardır: Yabancı sermaye yatırımları karşısında kapıların ardına kadar açılması, ithalat ve döviz işlemleri üzerinde kontrol ve kotaların saptanması konularında kendi egemenlik haklarının sınırlandırılmasına razı olunması, ulusal paranın devalüe edilmesi, devlet sektörüne sınır çekilmesi ya da özel iş çevreleri yararına daraltılması. Bunun dışında, borç alan ülke «defterlerini açmak», yani ulusal ekonominin zayıf noktalarını açıkça göstermek zorunda kalıyor. Böylece IMF ve onu kontrolünde bulunduran emperyalist çevreler borç alan ülkeden yabancı tekeli sermaye için daha büyük ödümler kopartmak için olanaklar elde ediyor.

Ülkemizin ihraç ettiği tarım ürünlerinin, maden cevherlerinin, aynı zamanda ihracata yönelik sanayi dalları ürünlerinin ve ithal edilen sanayi ve tüketim mallarının fiyatlarının, aynı şekilde söz konusu sanayi dallarının kullandığı hammadde ve yarımamul malların fiyatlarının, uluslararası tekellerin egemen bulunduğu kapitalist dünya pazarındaki konjonktür tarafından dayatılması da, süren döviz yetersizliğini daha da derinleştiriyor. Döviz darboğazını derinleştiren etmenlere, genellikle iç birikim zararına kapatılan kronik bütçe açığını da eklemek gerekir. Gelişme projelerini finanse etmek için para arayan hükümet, Dünya Ban-

kası'na ve uluslarötesi mali kuruluşlara başvuruyordu. 27 milyar doları aşkın korkunç bir borç yükü birikti. Birçok başka gelişmekte olan ülke gibi, Filipinler de bu borcu ödeyecek durumda değildir.

Ödemelerin ertelenmesi konusunda sürekli bir gereksinimle karşı karşıya bulunan erkteki rejim, içerde dayanağı olmadığı için, emperyalizmin politik ve askersel gücüne dayanan uluslararası mali sermayenin dayatmalarına karşı koyacak durumda değildi. Bu bakımdan en güvenilir iç dayanak, bütünsel bir yurtsever yönetim etrafında kenetlenmiş, politik ve ekonomik egemenliği savunma ve ulusal-demokratik gelişme yolundan yürüme kararlılığıyla dolu halk olabilir. Böyle bir şey olmadığı için Filipinler ekonomisinin dizginleri fiilen, yerli teknokratların hizmetine başvurarak faaliyet gösteren İMF ve Dünya Bankası'nın eline geçti.

Ülke, kapitalist dünya ekonomisiyle bütünleşti. Bu ekonomi çerçevesinde Filipinler'e ayrılan rol, uluslarötesi tekellerin ürünleri için sürüm pazarı, büyük harcama yapmadan kimi sanayi işletmeleri kurmak için bir inşaat alanı, ucuz hammadde ve aynı ölçüde ucuz, kanaatkar, aynı zamanda yeterince kalifiye iş gücü kaynağı olma durumuydu. «Serbet girişimcilik» dünya sisteminin zayıf halkası olarak Filipinler, bu sistemi sarsan devresel bunalımların etkisi altında kalmaya mahkumdu. Şunu belirtmek yeterlidir: Son iki yılda Filipinler'de ekonomik büyüme temposunda hem görece hem de mutlak düşüş kaydedildi, kimi bölgelerde her dört kişiden birini kapsayan işsizlik korkunç ölçülere vardı. Enflasyon hızla arttı ve bu durum en başta en fakir halk katmanlarını sarstı. Kimi verilere göre, 1974 ile 1984 yılları arasında emekçilerin reel gelirleri yüzde 45 oranında azaldı.

Bugün Filipinlerin yüzde 70'den fazlası yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Emperyalist yeni sömürgeci sömürünün artması sonucu oluşan durum, halkın hoşnutsuzluğunun artmasına, ulusal ve sosyal kurtuluş için, yeni sömürcülüğe ve işbirlikçilerine karşı savaşımın güçlenmesine yol açıyor.

Bu savaşımın ön sıralarında Filipinler Komünist Partisi bulunuyor. Emperyalist çevreler ve onların değişik örgütlere ve hareketlere sızmış bulunan ajanları, antikomünist, antisovyet eğilimleri hızla körüklüyor, partimize «Moskovacı» damgasını vurmaya çalışıyorlar. Onlar saldırıların sivri ucunu FKP'ne yöneltiyorlar. Çünkü onlar, FKP'nin, 1930'da kuruluşundan bu yana ABD emperyalizminin yurdumuzu ezgi ve sömürü altına almak için kullandığı araç ve yöntemleri sürekli açığa vurduğunu iyi biliyorlar.

Bizim konularımız net ve kesindir: Toplumumuzun temel çelişkisi Filipinler halkı ile Amerikan emperyalizmi arasındaki çelişkidir. Ama kamuoyunda, bütün sosyal kötülüklerin kaynağını yalnız bunca uzun süre erkte kalan rejimin yetersizliklerinde ve hastalıklarında görme eğilimi

hâlâ ağırlıktadır. Bu durum, önemli ölçüde Filipinler'deki yeni sömürgeci sosyal-ekonomik düzenin oynadığı gerçek rolü gizlemek için sorumluluğu komünistlerden çok erkteki rejime yüklemeyi daha inandırıcı ve politik açıdan amaca daha uygun gören emperyalist propagandanın etkisiyle sağlanmıştır.

Marcos'a karşı kampanyaya ılımlı burjuva milliyetçileri ve sol radikal muhalefet de sesini kattı. Taktik nedenlerle bunlar ABD'nin halkın kötü durumundaki suçunun üzerini örtme eğilimi gösteriyor, sürekli eski cumhurbaşkanının rolünü vurguluyorlardı. «Baş düşman ABD emperyalizmi çok güçlü olduğu için önce daha zayıf düşmanla kavgaya girmek gerekir» gibi formülasyonlar da buradan ileri geliyordu. Amaç, benzeri savlarla, emperyalist sömürü ve ezgi mekanizmasının gerçek içyüzünü yarım yamalak, ardıcıl olmayan bir biçimde ortaya koymakla birlikte, saldırıyı erkteki rejim üzerinde yoğunlaştırmayı temellendirmektir.

Bütün bunların etkisiyle halk arasında yalnız, üstünkörü görüşler yoğunlaştırıldı. Varolan sistem aslında iyi bir sistemdir, ama onu rüşvetçilik batağına yuvarlanan yöneticiler bozmaktadır biçimindeki görüş gibi. Ne yazık ki, yığınlar arasında, okyanus ötesindeki hâkimin Filipinler toplumunun çetin sorunlarının çözümüne yardımcı olacağı hayalleri hâlâ güçlüdür.

Bu koşullarda partimiz aydınlatıcı çalışmalarını aktifleştiriyor, çektikleri bütün acıların asıl nedeninin bugünkü yeni sömürgeci bağımlılık sistemi olduğunu insanlara gösteriyor. FKP değişik halk katmanlarını onları ilgilendiren sorunlar etrafında, somut antiemperyalist eylemler çerçevesinde örgütlüyor, emekçileri yeni sömürgeci egemenliğin her biçimine karşı politik çıkışlara yöneltiyor. Filipinler'de devrimci durum oluştuğu yolundaki goşist hayalleri paylaşmıyoruz: Ulusal-demokratik devrimin görevlerinin yerine getirilmesi, yığınların silahlı serüvenlere kısıtılmasını değil, emperyalizme karşı politik ve ekonomik savaş yolunda aydınlatmak, örgütlemek ve seferber etmek için daha çok çaba harcanmasını gerektiriyor.

Sanayi ve tarım proletaryası önceleri olduğu gibi bugün de FKP'nin gerçek tabanını oluşturuyor. Partimiz emperyalist komploları açığa çıkarma ve suya düşürme çalışmalarında herşeyden önce değişik işçi ve köylü örgütlerinin desteğine dayanıyor. Partimiz gençlik, öğrenci ve kadın hareketlerinde, barış taraftarlarının örgütlerinde gözle görülür etkiye sahiptir. Biz bunların ortak savaşında birleşmesini antiemperyalist güçlerin en başta örgütlü işçi sınıfıyla köylülüğün bağlaşıklığına dayanan geniş tek cephesinin kurulmasını sağlamaya çalışıyoruz. Böyle bir cephenin tabanını elden geldiğince genişletmek için FKP, insanların politik görüşlerine, ideolojik doğrultularına ve dini inançlarına bakmaksızın, değişik sosyal katmanlar arasında aktif çalışma yürütüyor.

Oluşmakta olan yurtsever ulusal-demokratik blok, Filipinler'deki politik sahnede kimi öteki akımlar kadar güçlü olmamakla birlikte, izlediği politika iç ve uluslararası gerçeklere uygun olduğu için, sürekli genişliyor ve güç kazanıyor. Bu politikayı, ABD emperyalizminin Filipinler üzerindeki çok eskilere uzanan sömürgeci egemenliği belirliyor. Bu egemenlik İspanya hakimiyetine karşı başarılı bir devrimin yükselmekte olduğu sırada Amerikalıların iki yüzlülük ve gaddarlık örneği vererek ülkeyi işgal ettikleri 1891 yılından başlıyor. Söz konusu blokun izlediği politikanın güçlenmesindeki etmenlerden biri, FKP'nin başını çektiği Japonya'ya karşı direniş hareketinin oynadığı derin yurtsever roldür. Bu rol, general Douglas Macarthur'un 1946'da erke gelmelerine yardımcı olduğu burjuva işbirlikçilerin tutumuyla tam karşıtlık içindeydi. Bu politikanın doğruluğunu, bütün önceki cumhurbaşkanlarının (Marcos da dahil), öteki önde gelen politikacıların ve iş çevrelerinin temsilcilerinin deneyimi de ortaya koyuyor. Bunlar milliyetçi görüşlerden ya da pragmatik, hatta oportünist konulardan hareketle, değişik ölçüde olmakla birlikte, Filipinler'in politik ve ekonomik bağımsızlığını savunmayı denediler, ama eninde sonunda, her seferinde Birleşik Amerika'nın dayatmalarına boyun eğdiler.

Filipinler Komünist Partisi MK Genel Sekreteri Felicisimo C. Macapagal'ın yeni Devlet Başkanı Corazon C. Aquino'ya gönderdiği mektupta belirttiği gibi, erke gelen yönetime karşı tutumunu FKP her zaman şu ilkedan hareketle belirliyor: «FKP, Filipinler'de yığınların çıkarlarını savunan, ülke üzerinde yabancıların denetiminin zayıflamasına yardımcı olan her hükümeti destekleyecek ve tersine, ABD emperyalizminin hizmetinde bulunan ve halkın gerçek çıkarlarına karşı tutum alan her hükümeti reddedecek ve kınayacaktır».

Biz yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aktif protesto konumunda yer aldığımızı gizlemiyoruz. Komünistler Marcos'a oy vermedi. Çünkü onun yönetimi gerçekten yıkıcı sonuçlar getirdi, birçok zorbalık eylemlerinde bulundu, önü alınmaz bir yolsuzluk ve yozlaşma içine yuvarlandı ve IMF ve başka dış güçler karşısında kulluk etti. Ama biz muhalefetin adayına da oy vermedik. Çünkü onun ortaya koyduğu program, belirsiz bir nitelik taşımaktan da öte, IMF'nin istemler toplamından farklı değildi. Bu istemlerin yerine getirilmesi, milyonlarca Filipinliye korkunç acılar çektirdi.

Bugünkü yönetimin Washington tarafından desteklendiği açıktır. Özde burjuva-pasifist olan politikacının başında bulunduğu bu yönetim değişik türden güçleri içeriyor: Antikomünist askerler, yurtaş haklarını köşe başına alan sol merkezîyetçiler, işadamları bu yönetimde yer alıyor. Ama yeni rejim halk direnişlerinin dalgası üzerinde yığınların sempatisini kazandı. Bu nedenle bu yönetim tüm öncekilere oranla yabancı diktasına karşı bağımsızlık gösterme açısından en geniş olanaklara sahiptir. Bunu yapabilmek hiç de kolay değildir, çünkü dış baskı, kuşkusuz, azalmaya-

kaktır. Emperyalist çevreler, olayların kendi çıkarlarına uygun biçimde, halkımızın ulusal egemenliği ve çıkarları zararına gelişmesi yönünde girişimleriyle, yeni cumhurbaşkanının yolunu seçme olanaklarını sınırlamak için elden geleni yapacaklardır, yapmaktadırlar bile.

ABD Dışişleri Bakanı G. Shultz'un Mayıs ayı başında Filipinler'e yaptığı gezinin anlamı şuydu: Demokrasi oyununa boş verip asil işlerimize dönmenin zamanı gelmiştir. Amerikan Dışişleri Bakanı, Cumhurbaşkanı Corazon Aquino ve Cumhurbaşkanı yardımcısı, Dışişleri Bakanı S. Laurel ile yaptığı görüşmelerde Washington'un, ABD'nin önemli ekonomik çıkarları, stratejik önemde askersel üsleri ve büyük askeri güç bulundurduğu Filipinler'de istikrarın korunmasından yana olduğuna parmak bastı. Böyle bir istikrarın sağlanması için Beyaz Saray Filipinler yönetiminin silahlı kuvvetlere dayanarak daha sert bir rota izlemesinde ısrar ediyor, kendisinin dayatmaya çalıştığı koşullarla Manila ile politik bağlaşıklığın güçlendirilmesini istediğini sergiliyor.

Bununla birlikte yeni rejimin ilk girişimleri (bu yazının kaleme alındığı sıralarda) belirli bir umut ışığı yakıyor. Açıklandığı üzere amacı yasalara uyulmasını sağlamak, yurttaşların haklarına saygılı davranılmasını güvence altına almak, önceki yönetimin yaptığı yolsuzlukların ortadan kaldırılmasına yardımcı olmak olan geçici «Özgürlükler Anayasası» ilân edildi. Politik tutuklular serbest bırakıldı. Devlet aygıtının yeni baştan düzenlenmesi devam ediyor. Silahlı kuvvetlerde de değişiklikler yapılıyor. Kamuoyu, adları rüşvet ve yolsuzluklara karışmış general ve subayların görevden uzaklaştırılarak ordunun sağlıklılaştırılması niyetlerini selamlamakla birlikte, silahlı kuvvetlerin ülkedeki hoşnutsuzlukların dile getirildiği çıkışları bastırma aracı olarak kullanılmasına son verilmesini istiyor.

Ama bunlar hiç de yeterli değildir. Demokratikleşme sürecinin mantıksal sonucu Filipinler ekonomisini ve bütün olarak toplumun yabancı egemenliğinin ağırlarından kurtarılması, yeni sömürgeci bağımlılık sisteminin tamamen yıkılması olmalıdır. Bugünkü yönetim Filipinler ulusunun egemenliğini güçlendirme, emperyalist saldırılardan koruma çabalarında partimizin tam desteğine güvenebilir. FKP üyeleri ülkenin gerçek özgürlüğü ve bağımsızlığı uğrındaki savaşta, daha önce de defalarca kanıtladıkları gibi, tüm güçlerini, gerekirse yaşamlarını da vermeye hazır dırlar.

İnsanlığın reddetmesi gereken nedir?

Tarih, dilek kipleri diye bir şey tanımiyor. Geçmiş olduğu gibi bir defa daha tekrarlamak olanaksızdır. Bu, tartışma götürmez bir gerçektir. Ne var ki, geçmiştekinden daha başarılı biçimde gelişmek, ilerlemek için geçmiş olaylardan (bunların olumlu ya da olumsuz, sevindirici ya da acıklı olmasına bakmaksızın) ders çıkarmak gerekiyor.

Sovyetler Birliği'nin Ukrayna bölgesinde küçük bir kent olan Çernobil yakınlarındaki atom elektrik santralinde meydana gelen kazayla ilgili gelişmeler bu gerçeği bir kez daha hatırlattı. Çernobil'de bir kaza oldu. Reaktörlerden birinde atom enerjisi ansızın kontrolden çıktı. Sovyetler Birliği böyle bir olayla ilk kez karşılaşılıyordu. Ve tehlikeli kazanın sonuçlarını azaltmak için hemen olanaklı olan her şeyin yapılmasına karşın radyasyon sızması tamamen önlenememiştir. Artık bildiğimiz gibi, kazanın sonuçlarının ortadan kaldırılması için uzunca bir zaman ve muazzam çaba gerekmiştir. Maalesef, ölenler de olmuştur.

Çernobil atom elektrik santralindeki kaza dünyada çok sayıda insanı endişelendirdi. Bu, kendiliğinden anlaşılır bir şeydir. Bu kaza tüm insanlık için bir alarm sinyali oldu, kontrolden çıkan atom enerjisinin yaratacağı tehlikeyle ilgili ciddi bir uyarı oldu. İnsanlar şunu kavıyorlar: Bu olaydan yalnız teknik alanda güvenlik önlemlerinin artırılması gerektiği sonucu değil, aynı zamanda bundan politik sonuçlar da çıkarmak gerekiyor. Burada sözkonusu olan atom enerjisinin barışçı amaçlarla kullanılması ve özellikle de nükleer silahlardır. Çünkü dünyada varolan nükleer silahlar, Çernobil atom elektrik santrali kazasına kıyasla milyonlarca kez daha büyük tehlike yaratacak onbinlerce kaza olması tehlikesini bağrında gizliyorlar.

Çernobil atom elektrik santralinde meydana gelen kazayla ilgili haberi insanlar değişik biçimlerde karşıladılar. Dünya çok çeşitlidir, sosyal-sınıfsal bakımdan türdeş değildir ve hatta bu çeşitlilik içinde atom çağında insanlığın yazgısının ortak olduğu görüşü kendine yol açıyor. Birçok ülkede insanlar, Sovyet insanlarının acısını paylaştılar. ABD'den radyoloji uzmanları Robert Gale ve Paul Tarasaki atom elektrik santrali işçilerinden ve yangını söndürmeye gelen itfaiyecilerden yüksek düzeyde radyasyona uğrayanların tedavi edilmesinde yardım etmek için Moskova'ya geldiler. Birçok ülke Sovyetler Birliği'nin radyasyona uğrayanların tedavisi için gerekli ilaç ve araçların sağlanması önerisine olumlu yanıt verdi. Sovyet insanları bu insancıl yardıma katılanlara teşekkürlerini bildirdi.

Atom elektrik santralinde meydana gelen kaza sonucunda radyasyon düzeyinin artması tehlikesi karşısında kamuoyunun kaygı duyması anla-

şılır ve doğal bir şeydir. Çernobil olayı da bir istisna olmadı. Sovyetler Birliği'nde ve sınırdaş ülkelerde radyasyon miktarı sürekli ölçüldü, çevrenin, yiyecek maddelerinin durumu kontrol edildi, radyasyonu önleyici önlemler alındı. Radyasyon düzeyi üzerine, alınan önlemlerle ilgili olarak basında sürekli bilgi verildi.

Öte yandan şu olgu görmezlikten gelinemez. Kimi çevreler kasıtlı olarak, antisovyetik amaçlarla dünya kamuoyunda telaş yarattılar. Bu işte burjuva yığınsal iletişim araçlarını yönlendirme merkezleri önemli rol oynadılar. Bu güçler Sovyetler Birliği'nde meydana gelen kazayı kullanarak, ne kendi ülkeleri insanların gerçek çıkarlarıyla ne de kazaya uğrayan Sovyet insanların acısını paylaşmayla hiç bir ilgisi olmayan geniş bir propaganda kampanyası başlattılar. Panik yaratmak, Sovyetler Birliği'ne karşı düşmanlık kışkırtmak için her yola başvurdular.

Ekonomik kaldıraçları da harekete geçirdiler. Birçok ülke, AET üyeleri, tek taraflı olarak Doğu Avrupa ülkelerinden yalnız yiyecek malları alımını değil, sanayi malları alımını da durdurdular. Böyle bir adım tamamen politik nitelik taşıyordu, ayırımçı bir uygulamaydı. Çünkü «önleyici» önlemler sadece sosyalist ülkelere karşı uygulanıyordu. Oysa radyasyon yayılması, eğer böyle bir şey olursa, devlet sınırı diye bir şey tanımıyor.

Bu olgular hesaba katıldığında, bu çirkin adımların ardında, NATO'nun belirli çevrelerinin Çernobil atom elektrik santralindeki kazadan yararlanarak, Sovyetler Birliği'ne, öteki sosyalist ülkelere olabildiğince daha büyük moral, ekonomik ve politik zarar verme isteklerinin yattığı açık olarak görülmektedir. Yalnız bu kadarla da yetinilmedi.

Propaganda kampanyası «Sovyetler Birliği'ne güvenmeyin!» belgisi altında yürütüldü. Başka bir deyişle Sovyetler Birliği'nin politikasına, Sovyetler Birliği'nin söylediklerine ve yaptıklarına güvenmeyin demek istiyorlardı.

Komünistler için, her dürüst insan için bu sorun ilkesel bir sorundur. İleride yeniden böyle bir propaganda kampanyası tekrarlanırsa nasıl bir tutum takınılacağına, hangi bilgi kaynaklarına yönelineceğine karar vermek gerekir. Şimdi artık olayın üzerinden bir hayli zaman geçti ve kimin doğru kimin yalan söylediğini açık olarak görmek mümkündür. Şu tartışma götürmez gerçek ortadadır: Sovyetler Birliği'nin verdiği tüm bilgiler doğrudur, gerçek durumu tam olarak yansıtmıştır. Şu gerçek de ortadadır: Çernobil olayıyla ilgili olarak Batı'nın verdiği tüm *panik yaratıcı haberler* yalana dayanıyordu, Avrupa ve tüm dünya kamuoyunu heyecanlandırmayı, telaşa düşürmeyi amaçlıyordu.

Buradan nasıl bir sonuç çıkarılabilir? Şu açıktır ki, Sovyetler Birliği'ne güvenmeyenler, onu can düşmanı sayanlar, bundan böyle de bu çizgilerini sürdürmeye çalışacaklardır. Ne ki, bunların elinde güçlü yığınsal iletişim araçları var ve bunlar Sovyetler Birliği'ne karşı tutumlarını, kendi

düşünce ve duygularını yurttaşlarına ve aynı zamanda tüm dünya kamuoyuna dayatmaya çalışıyorlar. İşte bu tutum dünya barışı için büyük bir tehlike oluşturmaktadır.

Bugün «Sovyetler Birliği'ne güvenmeyin» demek ne anlama geliyor? Öyle görülüyor ki, bu kampanyayı örgütleyenler, yaptıkları çağırının üzerinde pek fazla düşünmemişler. Elbette tüm alanlarda güvensizlik duyma, karşı tarafın her hareketinden kuşkulama, karşı tarafa kesin düşmanlık besleme yoluna koyulmak mümkündür. Ama dünyada herşey birbiriyle karşılıklı bağımlılık içinde olduğuna göre bu yol nereye çıkacak? Kendisiyle ilişki kurmadan uluslararası güvenlikle ilgili hiç bir sorunun çözümünün mümkün olmadığı koşullarda böyle bir yol izlemek kime yarar getirir?

Her düşünen kişi için bu soruların yanıtı açıktır. Ne var ki, «Sovyetler Birliği'ne güvenmeyin!» çağrıları, telaşa kapılarak düşünmeye son veren insanlara yöneliktir. Bununla Sovyetler Birliği'nin nükleer denemeleri tek yanlı olarak durdurmasını, 2.000 yılına kadar aşama aşama belirli bir takvime bağlı olarak tüm nükleer silahların ve öteki yığınsal kırım silahlarının ortadan kaldırılması önerisini, güvenli bir dünya kurmak için tüm devletlerin ve halkların çabalarının birleştirilmesi önerisini coşkuyla karşılayanları düşünmeyen insanlar haline getirmeyi amaçlıyorlar. Aslında bu kampanya, dünya kamuoyunun dikkatini günümüzün yakıcı sorunlarından başka yöne çekme, insanlığın nükleer felaket rizikosunu tamamen ortadan kaldırma yönündeki hareketini engelleme denemesiydi.

Böyle bir riziko, bilindiği gibi, atom elektrik santrallerinden doğmuyor. Bugün çeşitli ülkelerde 370 kadar değişik türden atom elektrik santrali bulunmaktadır. Bunların sayısı daha da artacak, çünkü önümüzdeki birkaç on yıl içinde atom enerjisi gelişme sağlamak mümkün değildir. Bu, yadsınmaz bir gerçektir. Atom enerjisini barışçı amaçlarla kullanırken yeni yeni sorunlar (atom elektrik santrallerinin güvenliğinin artırılması, radyoaktif döküntülerin çevreyi kirletmesinin önlenmesi) doğmasına karşın, teknik gelişmeyi kimse durduramaz. Bu bağlamda Mihail Gorbaçov'un Sovyet televizyonunda yaptığı konuşmada ileri sürdüğü önerilerin büyük önemi vardır. Çernobil olayının derslerini gözönünde bulunduran Sovyetler Birliği, tüm dünya ülkelerine, ortak çabalarla, atom elektrik santrallerinde herhangi bir kaza meydana gelmesi, özellikle de bunun radyasyon saçması durumunda hemen birbirlerini bilgilendirmeyi sağlayacak bir sistem oluşturulmasını önerdi. Atom enerjisi üreten tüm devletlerin, atom enerjisinin geliştirilmesiyle ilgili uluslararası bir güvenlik sistemi oluşturulması, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı ve aynı zamanda BM ve onun özel kurumları (Uluslararası Sağlık Örgütü, BMO Çevreyi Koruma Programı) çerçevesinde işbirliğini geliştirme çok büyük bir gerekliliktir.

Nükleer silahlar sorunu, başka bir sorundur. Bunların artışı giderek

daha az denetlebilir hale geliyor ve nükleer silah birikiminin oluşturduğu tehlike giderek artıyor. Yeryüzünde varolan 50 bin nükleer başlık, dünyadaki tüm canlı varlıkları birkaç kez yokedecek güçtedir. Doktor Robert Gale'in Moskova'da düzenlediği basın toplantısında belirttiği gibi, eğer bir nükleer savaş çıkarsa, tıp da gereksiz olacaktır. Bunu dolaylı olarak ABD Enerji Bakanlığı temsilcileri kabul ediyorlar. Bunlara göre, atom elektrik santralinde meydana gelecek bir kazada radyasyon yayılması olsa bile, bu, nükleer silahın patlaması sonucunda saçılacak yaşam için son derece tehlikeli radyoaktif döküntülerle kıyaslanamaz. (!) İşte gerçek tehlike kaynağı buradadır.

Kendi halkının ve tüm insanlığın güvenliğiyle ilgili tüm koşulları, gelişmeleri ölçüp biçerek, Sovyetler Birliği hükümeti tek yanlı olarak aldığı nükleer denemeleri durdurma kararını 6 Ağustos 1986 tarihine kadar uzatma kararı aldı. Sovyet hükümeti ABD'yi insanlığı tehdit eden tehlikeyi yeniden gözden geçirmeye ve dünya kamuoyunun sesine kulak vermeye çağırıyordu. Başkan Reagan'a herhangi bir Avrupa ülkesi başkentinde ya da Hiroşima'da Mihail Gorbaçov'la görüşme yapma ve nükleer denemelerin yasaklanması üzerine anlaşma imzalamaya önerisi yapıldı.

Nükleer silahların ortadan kaldırılması, insanlığın yokolma tehlikesinden kurtarılması, en önemli ödevdir. Sovyetler Birliği tüm devletlere ve halklara hep birlikte bu ödevi çözmeyi öneriyor. Böyle bir çözüm yolu kimin işine gelmiyor? Öyle görülüyor ki, sadece nükleer silahla vedalaşmak istemeyenlerin, gerginliğin artması ve genel bir belirsizlik koşullarında hızla zenginleşenlerin işine gelmiyor. Sovyetler Birliği barış girişimlerinde bulunurken, «Sovyetler Birliği'nin sözünü tutacağı», bu girişimlerin gerçekleştirilmesi için ortak çalışmalarda ona güvenilip güvenilemeyeceğini denemek bunların aklından bile geçmiyor. Milyonlarca barış yandaşının bu delili karşısında «savaş partisi»nin söyleyebileceği hiç bir şey yoktur.

Çernobil atom elektrik santrali kazası etrafında yürütülen propaganda kampanyası, kamuoyuyla oynamanın ne denli tehlikeli olduğunu ortaya koydu. Çernobil'de olanlar, antisovyet histeriyi körüklemek için sadece bir gerekçeydi. Bu kampanya sırasında insanların kendi canını kurtarma içgüdüsüyle oynama, insanlara korku salma, bu kampanyayı örgütleyenlerin moral çöküşünü ortaya koydu. Aslında çok iğrenç ve son derece soğuk kanlı biçimde uluslararası çapta kamuoyunu psikolojik açıdan şaşkırtma modeli mükemmelleştirilmeye çalışıldı. Nükleer silahtan ayrılmak istemeyenlerin direktifiyle ve onların çıkarına yapılanlar gözönünde bulundurulduğunda, antisovyetizmin, milyonlarca insanın kısa bir süre için bile basiretinin bağlanması, gözünün kamaşması için kullanılmasının ne denli tehlikeli olduğu görülecektir. Batı militarist çevrelerinin, belirli

(!) Bak: «International Herald Tribune», 30 Nisan 1986.

bir anda, Sovyetler Birliği karşısında istedikleri askersel üstünlüğü sağladıkları kanısına vardıkları bir anda, dünyayı yıkıma sürüklemeleri mümkündür.

Nükleer çağ, yeni bir politik düşünce ve yeni bir politika gerektiriyor. Çernobil, yeryüzünde yaşayanları ciddi biçimde bir kez daha uyardı: Dünya şimdi, termonükleer yıkımın getireceği sonuçlara kıyasla küçücük bir olay yaşadı. Bu olay, insan faaliyetinin günümüzdeki çeşitli biçimleri arasındaki karşılıklı bağı, bunların birbirine bağımlılığını son derece keskin biçimde ortaya koydu. Yaşam, nükleer silahların ortadan kaldırılması, atom enerjisinin kullanılmasında güvenilir bir uluslararası işbirliği yapılması için savaşında çabaların kat kat artırılmasını gerektiriyor. Atomun ne için kullanılacağı, barışçı kuruculuk ve tüm insanlığın ilerlemesi için mi, yoksa savaş, yıkım, ölüm için mi kullanılacağı insana bağlıdır.

Hangi ülkede yaşarsak yaşayalım, şimdi hepimiz için insanlığın varlığını sürdürmesini sağlamaktan daha önemli bir görev yoktur. Karşılıklı güven sağlanmadan, değişik toplumsal sistemlere bağlı devletler arasında işbirliği yapılmadan barışçı bir gelecek kurulamaz. Yaşam, ancak ortak çabalarla sürdürülebilir. Antisovyetizm ve antikömünizm, bunları haklı göstermek için nasıl gerekçeler ileri sürülürse sürülsün, halkları birbirinden ayırmaya yaramaktadır.

Politik atmosferin zehirlenmesi, Çernobil olayının da gösterdiği gibi, günümüzde son derece zararlıdır. Kaza olan atom reaktörünün saçtığı radyasyonun sonuçları ortadan kaldırılabilir. Eğer uluslararası çapta ortak çaba harcanırsa bu çok daha çabuk ortadan kaldırılabilir. Politik havanın zehirlenmesi böyle insancıl görevlerin yerine getirilmesini engelliyor. En önemlisi, kalıcı bir barış sağlama perspektifini uzaklaştırıyor. Ne ki, barışın akılcı bir alternatifi yoktur Emperyalizmin «psikolojik savaş»ıyla bağlı olan şeyler, insanlığın kabul edemeyeceği şeylerdir.

Ed Hagg

Komünist gençlik örgütleri

Kısa Bilgiler (*)

GUYANA İLERİCİ GENÇLER DERNEĞİ (GİGD)

Dernek, 1952'de, Guyana İlerici Halk Partisi'nin (GİHP) 2. Kongresi'nin kararıyla Parti'nin gençlik seksiyonu olarak kuruldu. Dernek, kuruluşunun daha ilk gününden itibaren halkın politik bağımsızlık savaşımına katıldı ve genç kuşağın çıkarlarını savundu. GİGD, kurulmasından bir yıl sonra, kamuoyunun dikkatini gençliğin sorunlarına çeken ve genç işçi ve teknisyenlerin çalışma koşullarını incelemek üzere bir komisyonun oluşturulmasını talep eden, bir ulusal gençlik konferansı topladı. Derneğin etkinlikleri İngiliz sömürge yöneticilerinin tepkisine yol açtı ve pek çok GİGD üyesi kovuşturmaya uğradı, hapse atıldı. Dernek yeraltında çalışmak zorunda kaldı. Gizli çalışma dönemi, Derneğin 1. Kongresi'nin toplandığı 1957 yılında, GİHP hükümetinin yönetime gelmesiyle sona erdi.

GİHP'nin yönetiminde olduğu 1957'den 1964'e kadar, dernek genç kuşağın ulusal ekonominin gelişmesine etkin katılımının sağlanmasında önemli bir rol oynadı.

GİHP'yle birlikte ilerici gençlik de işbaşına gelen Ulusal Halk Kongresi Birleşik Güç Partisi koalisyonunun halk düşmanı politikasına karşı savaştı ve kovuşturmalara uğradı. Örgütün tüm üyeleri bu sınavdan başarıyla geçemedi. Kimi temel örgütler çalışmalarını durdurdu. Durum karmaşıklaştı ve taktik farklılıklar GİGD Genel Konseyinde bölünmeye yol açtı. Parti, gençlik seksiyonunun çalışmalarını tekrar canlandırmayı kararlaştırdı. GİGD, 1969'da 6. Kongresini topladı. Kongre genç kuşağı sosyalist bir Guyana ve ülkenin ekonomik bağımsızlığı için savaşıma seferber etme görevini öne koydu.

Derneğin şu anda öğrenciler, genç çiftçiler, tarım ve sanayi işçileri, düşük gelirli, zanaatkarlar ve işsizlerden oluşan 8.000 kadar üyesi bulunmaktadır. (1) Dernek, Guyana gençliği arasında oldukça etkilidir ve saygınlık kazanmıştır, onların çalışma, eğitim ve boş zamanlarını değerlendirmede hakları için, ırk ve politik ayrımcılığa karşı yürüttükleri savaşıma öncülük etmektedir. Guyanalı ilerici gençler gösteriler, protesto eylemleri ve yürüyüşler düzenliyor ve istemleri doğrultusunda imza kampanyaları yürütüyorlar.

(*) Komünist gençlik örgütleriyle ilgili olarak kısa bilgiler yayınlamaya devam ediyoruz. Bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları» - «Yeni Çağ», 1984, sayı 4, 6, 7, 8, 10; 1985, sayı 2, 6, 9; 1986 sayı 3, 4, 6.

(1) Guyana'nın nüfusu 1982'de 900.000 kadardı. (Not Red.)

GIGD, Guyanalı gençlerin birliğinin sağlanmasına büyük önem veriyor. Bu amaçla öğrenci konseylerinde, sendikalarda, çiftçi örgütlerinde, spor toplulukları ve kültürel örgütlerde aktif olarak çalışıyor. Örgüt öteki gençlik örgütleriyle ve dini örgütlerin gençlik kollarıyla işbirliği yapıyor.

İlerici gençlik Marksist-Leninist fikirleri Guyana genç kuşağı arasında yaymada önemli bir rol oynuyor ve genç kadın ve erkekleri yurtseverlik ve proleter enternasyonalizmi ruhunda eğitiyor. GIGD üyeleri, derneğin üyesi olmayan gençlerin de katıldığı seminerler ve tartışmalar düzenliyorlar. Dernek «*Youth Advance*» (Gençliğin başarıları) isimli aylık bir yayın çıkarıyor ve yığınlar için çeşitli kültürel etkinlikler yürütüyor.

DANİMARKA KOMÜNİST GENÇLİK ÖRGÜTÜ (DKGO)

1924'te kurulan Danimarka Komünist Gençlik Örgütü, Danimarka Komünist Partisi'nin yönlendiriciliği altında, onun etkin yardımcısı olarak çalışıyor.

Örgüt tutarlı bir Marksist-Leninist konuma sahiptir ve ülkede saygınlık kazanmıştır. DKGO genç Danimarkalıları barış ve silahsızlanma savaşımına katmayı bu aşamadaki en önemli görevi olarak görüyor. Genç komünistler, öğrenciler ve sendikalı gençler arasında barış örgütleri oluşturmak için girişimde bulunuyorlar. Barış ve Güvenlik Komitesi'nin üyesi olan DKGO Helsinki Sonuç Belgesi'nin ilkelerinin uygulanmasını sağlamaya çalışıyor ve ABD nükleer füzelerine ve uzayın militarizasyonuna karşı Kuzey Avrupa'da nükleer silahlardan arındırılmış bölgelerin oluşturulması için yapılan yürüyüşlere, mitinglere ve gösterilere katılıyor. Genç komünistler şu anda «Nükleer silahlar 2.000 yılına kadar tamamen kaldırılmalı!» çağrısına imza topluyorlar.

DKGO'nun bir başka önemli etkinlik alanı da, çalışma hakkı başta olmak üzere gençliğin haklarını savunmaktır. Danimarka'da istihdam durumu çok kötüleşmiş bulunuyor. Genç Danimarkalıların % 20'si kadarı işsizdir. DKGO üyeleri tekelleri ve büyük şirketleri daha fazla genci işe almak için zorlamak amacıyla kampanyalar düzenliyorlar. Soruna kamuoyunun dikkatini çekmek amacıyla işsizliğe karşı yürüyüşler örgütüyorlar. DKGO, gençliğe yönelik ayrımcı uygulamalara, özellikle 18-21 yaş grubundaki işçilere düşük ücret ödenmesine karşı kampanya yürütüyor. Öğrencilerin daha yüksek burs istemini destekliyor ve gençliğin eğitim hakkını savunuyor.

Genç komünistler DKGO'yü bir yığınsal örgüt yapmak için çalışıyorlar. Genç Danimarkalılar örgütün amaçlarını ve görevlerini anlatıyorlar, yeni üyeler kazanıyor ve örgütün yayın organı «*Fremad*» (İleri) için daha fazla abone kazanmayı amaçlayan kampanyalar yürütüyorlar.

Genç komünistler çalışan gençliğe ve bunları politik etkinliğe çekmeğe özel önem veriyorlar. DKGÖ, Genç İşçiler ve Çıracılar Örgütü üzerinde her zaman güçlü bir etkiye sahip olmuştur. Komünist gençler aynı zamanda öğrenci birlikleri ve Genç Sosyal Demokratlar da içinde Danimarka'nın öteki gençlik örgütleriyle de işbirliği yapıyorlar. DKGÖ, 50'nin üzerinde örgütü birleştiren Ulusal Gençlik Konseyi'ne üyedir.

Örgüt, uluslararası konularda antiemperyalist bir tutum alıyor. Şili ve Nikaragua halklarıyla dayanışma hareketinde etkin bir rol oynuyor. Orta-doğu bunalımının BM kararları temelinde barışçıl bir çözüme kavuşmasını savunuyor ve Güney Afrika halkının ulusal kurtuluş savaşını destekliyor. DKGÖ, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun Yürütme Kurulu'nun bir üyesidir.

Örgüt demokratik merkezîyetçilik ilkesine göre çalışır. En yüksek organı her iki yılda bir toplanan Kongresidir. En son Kongresi olan 36. Kongresi Mart 1986'da toplandı. Örgütün etkinliği kongreler arasında Başkanlar Kurulunca yürütülür.

PARAGUAY KOMÜNİST GENÇLİK FEDERASYONU (PKGF)

1936'da kurulan PKGF, çatısı altında işçi sınıfının genç kuşağının, köylülerin, aydınların ve öğrencilerin en ileri kesimini birleştirir.

Federasyon, Paraguay Komünist Partisi'nin yardımcısı ve rezervidir. Partinin aday üyeleri Marksist-Leninist teori ve pratiği bu gençlik örgütünün saflarında öğrenirler. Antonio Maidana, Alfredo Alcorta ya da Julio Rojas gibi birçok PKP yöneticisi politik etkinliklerine Federasyon üyesi olarak başlamışlardır.

Paraguay komünist gençliği, Komünist Partisi'nin program ve stratejisini yaymayı ve genç kuşağı halk düşmanı diktatörlüğün devrilmesi ve gerçek demokrasinin elde edilmesi, toplumsal ilerleme, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm savaşımına katmayı başlıca görev olarak görmektedir.

Federasyon uzun zamandan bu yana en sert illegalite koşullarında çalışmak zorunda kaldı. Stroessner diktatörlüğü genç komünistlere ariksız olarak saldırıyor ve kovuşturmaktadır. Genç komünistlerin binlercesi polis ve askeri güçler tarafından hapse atıldı, işkenceden geçirildi ve öldürüldü, ya da kayboldu. Genel Sekreter Derliz Villagra da içinde pek çok PKGF önderi uzun yıllardan beri hapiste bulunmaktadır.

Tüm bunlara karşın komünist gençler fabrikalarda, eğitim kurumlarında, kır ve kent topluluklarında genç kuşağı bir demokratik, tarımsal, antiemperyalist devrime hazırlamak için çalışmalarını sürdürüyorlar.

Örgüt politik ve dini farklılıklarına bakmaksızın tüm genç kadın ve

erkeklerin birliğine büyük önem veriyor. Sekterlik ve maceracılıkla mücadele ediyor ve gençleri ülkenin karmaşık sorunlarını çözmek amacıyla yürüttüğü eylemlerin birliğini amaçlıyor. PKGF öteki gençlik örgütleriyle işbirliğini amaçlıyor. Bu hedefle yeraltı Marksist gruplar, sendikalar, köylü birlikleri, eğitim kurumları, Sürgündeki politik Gençler Örgütü ve diktatörlük karşıtı gençlik birliği içinde çalışıyor.

Federasyon, insan haklarına saygı, faşist kanunların feshedilmesi, tüm politik tutukluların serbest bırakılması, genel af ve politik sürgünlerin memlekete geri dönmesi gibi, genel istemleri destekleyen sayısız eylemler yürütüyor. Örgüt gençliği yabancı sermayenin ve Paraguay oligarşisinin egemenliğine karşı, yeni iş yerleri, yüksek ücretler, bir tarım reformu yapılması, eğitim harcamalarının yükseltilmesi ve demokratik bir eğitim sistemi için seferber ediyor.

PKGF sağlam bir barış savaşçısıdır. Gençleri savaş karşıtı harekete katıyor ve onları proleter enternasyonalizmi ruhunda eğitiyor.

PKGF, en iyi temsilcileri İspanya'da faşizme karşı savaşan ve Kore, Vietnam, Dominik Cumhuriyeti ve Şili halklarıyla ve ABD'deki insan hakları savaşçılarıyla dayanışma hareketleri örgütleyen, Paraguay gençliğinin enternasyonalist geleneğini sürdürüyor. Ve bugün Paraguaylı genç komünistler ulusal kurtuluşları için emperyalizme karşı ve baskıcı rejimlere karşı savaşan halkları desteklemeye devam ediyor. Federasyon DDGF'ye üyedir ve bu uluslararası örgütün yürüttüğü tüm eylemlere katılmaktadır.

PKGF, «*Patria Nueva*» (Yeni ülke) adında bir yayın çıkarmaktadır.

Polonya Birleşik İşçi Partisi 10. Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına kardeş Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin 10. Kongresi'ne devrimci savaş selamlarını gönderir.

Kongreniz, Polonya Birleşik İşçi Partisi Program taslağını ve 10. Kongre tezlerini tartışıp onaylayacak, Polonya'da sosyalist kuruculuğun uzun erimli görevleri ile partinin 1986–1990 dönemi için sosyal-ekonomik hedeflerini belirleyecek, ülkeniz için İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana en çetin yılların sonuçlarını gözden geçirecektir.

Türkiye Komünist Partisi, 9. Kongre kararları doğrultusunda atılan adımları ve Partinizin bundan çıkardığı sonuçları destekliyor. Sizin her alanda kazandığınız başarılar, yalnızca sosyalist Polonya'nın değil, aynı zamanda dünya çapındaki barış ve ilerleme güçlerinin konumlarını pekiştiriyor. ABD emperyalizminin hiçbir uluslararası yasa-hukuk tanımayacağını ilan ettiği, egemen devletlere karşı devlet terörizmine başvurduğu, uzayın militarizasyonuna yöneldiği, nükleer denemeleri sürdürdüğü ve uluslararası gerginliği tırmandırmak yolunda sorumsuzca davrandığı bir ortamda, yeryüzünde barışın, insan yaşamının ve toplumsal ilerlemenin güvenlik altına alınması, büyük bir sorumluluk ve yoğun çabalar gerektiriyor.

Türkiye Komünist Partisi, Polonya Birleşik İşçi Partisi ile Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşçe bağlıdır. TKP, Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin 10. Kongresi'ne büyük başarılar diler.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

29 Haziran 1986

Yugoslavya Komünistler Birliği 13. Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülke-miz işçi sınıfı adına Yugoslavya Komünistler Birliği'nin 13. Kongresi ça-lışmalarına büyük başarılar diler.

Kongreniz, ABD emperyalizminin SALT-2 anlaşmasını tanımayacağını ilan ettiği, Sovyetler Birliği'nin ve sosyalist ülkelerin tüm barış öneri ve girişimlerini geri çevirdiği, uzayın militarizasyonuna yöneldiği, devletlerin egemenlik haklarını hiçe saydığı, devlet terörizmini politikasının temel taşı yaptığı ve insanlığın geleceğiyle oynadığı bir ortamda toplanıyor.

Kongreniz, Yugoslavya'nın ekonomik gelişmesi, toplumsal ve politik yaşamı ile partinin önünde duran ivedi görevleri görüşüp karara bağla-yacak.

Veryüzünde barışın korunması, insan yaşamının ve toplumsal ilerleme-nin güvenlik altına alınması, emekçilerin yaşam düzeyinin yükseltilmesi gibi büyük bir sorumluluk ve yoğun bir çaba gerektiren bütün bu alan-larda Yugoslavya Komünistler Birliği'nin 13. Kongresi'nin alacağı karar-ları, başarıyla yaşama geçirmesini dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

25 Haziran 1986

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Batı Avrupa'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçı-
lardan sağlayabilirler:

FEDERAL ALMANYA'DA

5100 Aachen

Collectiv-Buchhandlung
Adam Kuckhoff
Annuntiatenbach 1

5060 Bergisch-Gladbach 2

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Bensberger Straße 128

4800 Bielefeld

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Feilenstraße 10

5300 Bonn

Progress-Buchhandlung
Oxfordstraße 17

2800 Bremen 1

Volksbuchhandlung
Richtweg 4

6100 Darmstadt

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Lauteschlägerstraße 3

4600 Dortmund

Buch International
Königswall 22

4000 Düsseldorf

Heinrich-Heine-Buchhandlung
Ackerstraße 3

4300 Essen 1

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
Viehofen Platz 15

6000 Frankfurt/Main 1

collectiv-Buchhandlung
Bornwiesenweg 4

7800 Freiburg i. Br.
Friedrich-Hecker-Buchhandlung
An der Mehlwaage 2

2000 Hamburg 13
Internationale Buchhandlung GmbH
Johnsallee 67

3000 Hannover 1
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Hamburger Allee 37

6900 Heidelberg
Buchhandlung collectiv
Plöck 64a

3500 Kassel
Wissen und Fortschritt
Buchhandelsges. m.b.H.
Werner-Hilpert-Straße 5

2300 Kiel
collectiv-Buchhandlung
Käthe Kollwitz
Muhliusstraße 38

5000 Köln
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Fleischmengergasse 31

6500 Mainz
Anna-Seghers-Buchhandlung
Bilhildisstraße 15

6800 Mannheim
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
U 2,3

3550 Marburg/L.
collectiv-Buchhandlung
Wilhelm Liebknecht
Wettergasse 19

8000 München 40
Libresso-Buchhandlung
Türkenstraße 66

4400 Münster/Westf.
Collectiv Buchhandlung GmbH
Roggenmarkt 15-16

8500 Nürnberg 1

Libresso-Buchzentrum
Peter-Vischer-Straße 25

2900 Oldenburg

Collectiv-Buchhandlung
Donnerschweerstraße 12

6600 Saarbrücken

Collectiv-Buchhandlung
Lenchen demuth
Berliner Promenade 12

7000 Stuttgart

Collectiv-Buchhandlung
Friedrich Wolf Inh. Anita Laufer
Wilhelmsplatz 1

5600 Wuppertal 1

Friedrich-Engels-Buchhandlung
Gathe 55-57

BATI BERLIN'DE

Das Europäische Buch
Knesebeckstraße 3
1000 Berlin 12

Das Europäische Buch
Thielallee 34
1000 Berlin 33

DANİMARKA'DA

Bogcafe
Frederikssundsvej 64
2400 NV Koebenhavn
Danimarka

İSVİÇRE'DE

Buchhandlung Waser
Rumelinplatz 17
4051 Basel
İsviçre

İSVEÇ'TE

Inter-Bok AB
Flemingatan 85
10028 Stockholm
İsveç

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!